

**ВТОРАЯ ВСЕУКРАИНСКАЯ НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
ПО ВОПРОСАМ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ**

Одесса, 3-4 марта 2007 г.

**«РАЗВИТИЕ ОРГАНОВ
САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ
В УКРАИНЕ: ПРОБЛЕМЫ
ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ»**

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

*Одесская городская общественная организация
«Лицом к лицу»*

Сборник материалов Второй всеукраинской научно-практической конференции по вопросам самоорганизации населения «Развитие органов самоорганизации населения в Украине: проблемы теории и практики». Одесса, 3-4 марта 2007 года. / Под редакцией В. И. Брудного, А. С. Крупника, А. С. Орловского. – Одесса: ХОББИТ ПЛЮС, 2007. – 116 с.

В настоящей брошюре собраны материалы Второй всеукраинской научно-практической конференции «Развитие органов самоорганизации населения в Украине: проблемы теории и практики», которая состоялась в Одессе 3-4 марта 2007 года и была посвящена актуальным проблемам теории и практики создания и организации деятельности органов самоорганизации населения как важной составляющей системы местного самоуправления.

В брошюре приводятся тезисы выступлений участников конференции, тексты итоговых документов, в том числе трех законопроектов, направленных на совершенствование нормативной базы органов самоорганизации населения.

Брошюра адресована законодателям, депутатам местных советов, работникам органов местного самоуправления, научным работникам, студентам гуманитарных, юридических специальностей, государственного и муниципального управления, а также всем, кто занимается вопросами локальной демократии.

Составители:

БРУДНЫЙ Владимир Исаакович, член правления – научный консультант Всеукраинской общественной организации «Ассоциация содействия самоорганизации населения», заместитель директора Одесского общественного института социальных технологий по научной работе, консультант Одесского городского совета по социальным вопросам, доктор философии;

КРУПНИК Андрей Семенович, заместитель председателя Всеукраинской общественной организации «Ассоциация содействия самоорганизации населения», докторант, доцент Одесского регионального института государственного управления НАГУ при Президенте Украины, кандидат политических наук;

ОРЛОВСКИЙ Алексей Сергеевич, директор Программы «Усиление влияния гражданского общества» Международного фонда «Відродження», доцент Одесского регионального института государственного управления НАГУ при Президенте Украины, кандидат юридических наук.

Брошюра издана при финансовой поддержке Международного фонда «Відродження» в рамках реализации проекта «Становление органов самоорганизации населения в Украине: проблемы теории и практики».

© Брудный В.И., Крупник А.С., Орловский А.С., 2007

© Одесская городская общественная организация «Лицом к лицу», 2007

СОДЕРЖАНИЕ

ВВЕДЕНИЕ.....	7
Александр ПРОКОПЕНКО, секретарь Одесского городского совета, канд. тех. наук: <i>Приветствие участников конференции</i>	9
Алексей ОРЛОВСКИЙ, директор Программы «Усиление влияния гражданского общества» Международного фонда «Возрождение», доцент Одесского регионального института государственного управления НАГУ при Президенте Украины, канд. юрид. наук: <i>„Самоорганизация населения на этапе реформы местного самоуправления”</i>	11
Михаил ЗОЛУТУХИН, заместитель председателя Всеукраинской общественной организации «Ассоциация содействия самоорганизации населения», председатель Фонда развития города Николаева, депутат Николаевского городского совета: <i>„Проблемы взаимодействия представительных и исполнительных органов местной власти с органами самоорганизации населения в решении общественных вопросов”</i>	15
Валерий РУБЦОВ, директор общественной организации «Институт местной демократии», канд. тех. наук: <i>„Роль самоорганизации в формировании гражданского общества в Украине”</i>	18
Артем СТОГНИЙ, начальник Управления по вопросам взаимодействия с органами самоорганизации населения Одесского городского совета: <i>„Власть и громада: налаживание взаимодействия через поддержку городским советом органов самоорганизации населения”</i>	21
Евгений МАЛЬНЕВ, заместитель председателя Всеукраинской общественной организации „Союз собственников жилья Украины”, председатель Ассоциации «Одесский жилищный союз», канд. экон. наук: <i>„Объединения собственников жилья и органы самоорганизации населения: механизмы сотрудничества для улучшения условий жизни жителей”</i>	23
Игорь КОЗЮРА, начальник отдела местного самоуправления и регионального развития Института государственного управления и местного самоуправления НАГУ при Президенте Украины, председатель Лубенской районной общественной организации “Агентство муниципального развития”, канд. истор. наук: <i>“Актуальные вопросы научно-методологического и программного содействия самоорганизации населения на местном уровне”</i>	26

Владимир БРУДНЫЙ, заместитель директора Одесского общественного института социальных технологий по научной работе, консультант Одесского городского совета по социальным вопросам, доктор философии: <i>„Актуальные вопросы расширения сферы деятельности органов самоорганизации как важной составляющей гражданского общества в Украине”</i>	29
Наталья НЕКРАСОВА, заместитель председателя общественной организации „Ассоциация поддержки развития местного самоуправления”: <i>„Механизмы взаимодействия органов самоорганизации с негосударственными организациями: проблемы и решения”</i>	33
Светлана СЛЕСАРЕНКО, председатель органа самоорганизации населения „Лузановский”, председатель общественной организации „Мама-86 - Одесса”: <i>„Участие органов самоорганизации и негосударственных организаций в решении актуальных проблем содержания жилья и сохранения окружающей среды”</i>	37
Сергей САХАНЕНКО, профессор кафедры государственного управления и местного самоуправления Одесского регионального института Национальной академии государственного управления при Президенте Украины, доктор державного управления: <i>„Включение органов самоорганизации населения в систему органов местного самоуправления через регламентацию их деятельности”</i>	39
Андрей КРУПНИК, заместитель председателя Всеукраинской общественной организации «Ассоциация содействия самоорганизации населения», доцент Одесского регионального института государственного управления НАГУ при Президенте Украины, канд. полит. наук: <i>„Социальная инфраструктура территориальной громады как инструмент обеспечения достойных условий жизни населения”</i>	42
Виктория РЫКОВА, начальник отдела организационной работы исполнительного комитета Бердянского городского совета: <i>„Органы самоорганизации населения и местная власть – диалог и партнерство”</i>	48
Андрей РЕВА, заместитель Винницкого городского головы: <i>„Органы самоорганизации населения – надежные партнеры городской власти”</i>	51
Сергей КИРИЧЕНКО, депутат Херсонского городского совета, руководитель фракции «Общественный контроль», канд. юрид. наук: <i>„Органы самоорганизации населения как эффективный инструмент общественного контроля за деятельностью властных и коммерческих структур”</i>	54

Дмитрий СКОБЛИКОВ, председатель Днепропетровской городской общественной организации „Гражданское действие”: „Участие органов самоорганизации в защите прав и законных интересов граждан: опыт Днепропетровска”	56
Лариса ДРОЗД, заместитель председателя, руководитель секретариата Советской районной администрации Макеевского городского совета: „От информирования к совместному решению проблем”	60
Олег САВЧУК, председатель Рожищенской районной государственной администрации Волынской области: „Самоорганизация населения в сельской местности – путь к благосостоянию каждой семьи”	64
Ирина ТЕМИР, начальник юридического отдела Мариупольского городского совета: „Правовая основа и формы деятельности органов самоорганизации населения на примере г. Мариуполя”	68
Леонид ШТЕКЕЛЬ, главный редактор газеты «Правое дело»: „Перспективы развития органов самоорганизации населения в Украине”	75
Инна ГАЙВОРОНСКАЯ, научный консультант проектов сельских громад «Института анализа государственной региональной политики»: „Возможные пути улучшения законодательного регулирования работы органов самоорганизации населения”	77
Рекомендации секции № 1 «Усовершенствование нормативной базы создания и деятельности институтов самоорганизации населения на законодательном и локальном уровнях»	81
Рекомендации секции № 2 «Механизмы включения органов самоорганизации в систему местного самоуправления»	82
Резолюция Второй всеукраинской научно-практической конференции «Развитие органов самоорганизации населения в Украине: проблемы теории и практики»	84
Пояснительная записка к проекту Закона Украины «О внесении изменений в Конституцию Украины»	87
Закон Украины «О внесении изменений в Конституцию Украины» (проект)	88
Пояснительная записка к проекту Закона Украины «О внесении изменений в Закон Украины «О местном самоуправлении в Украине»	89

Закон Украины «О внесении изменений в Закон Украины «О местном самоуправлении в Украине» (проект).....	90
Пояснительная записка к проекту Закона Украины «О внесении изменений в Закон Украины «Об органах самоорганизации населения».....	95
Закон Украины «О внесении изменений в Закон Украины «Об органах самоорганизации населения» (проект).....	97
Информация об Одесской городской общественной организации «Лицом к лицу».....	116
Информация о Всеукраинской общественной организации «Ассоциация содействия самоорганизации населения».....	118

ВВЕДЕНИЕ

3-4 марта 2007 г. в Одессе состоялась Вторая Всеукраинская научно-практическая конференция по вопросам самоорганизации населения «Развитие органов самоорганизации населения в Украине: проблемы теории и практики». Конференция была организована Одесской городской общественной организацией «Лицом к лицу» совместно с Всеукраинской общественной организацией «Ассоциация содействия самоорганизации населения» и Одесским общественным институтом социальных технологий при поддержке Международного фонда «Відродження».

Цель конференции – оказание всесторонней научно-практической и организационно-методической поддержки развитию в Украине движения самоорганизации населения для повышения его дееспособности и эффективности участия в решении местных проблем в тесном сотрудничестве с органами местного самоуправления.

Проведение в Одессе всеукраинских конференций по этой тематике уже становится традицией (первая подобная конференция состоялась также в Одессе в октябре 2005 года). Это еще раз доказывает, что Одесса является лидером в Украине в сфере развития самоорганизации населения. Недаром, по решению Первой всеукраинской конференции по вопросам самоорганизации населения была создана Всеукраинская общественная организация «Ассоциация содействия самоорганизации населения», центром которой стала именно Одесса. Сегодня эта организация, успешно прошедшая легализацию в Министерстве юстиции Украины, расширяет географию своей деятельности и имеет свои подразделения уже в 14 областях Украины.

Участие в конференции приняли 57 ведущих научных работников, руководителей органов самоорганизации населения, представителей органов государственной власти и местного самоуправления, лидеров органов самоорганизации населения и общественных организаций, работающих в сфере самоорганизации населения в 25 городах из 18 регионов Украины (Винницкой, Волынской, Днепропетровской, Донецкой, Закарпатской, Запорожской, Луганской, Львовской, Николаевской, Одесской, Полтавской, Ровенской, Сумской, Харьковской, Херсонской, Черниговской, Черновицкой областей, а также города Киева).

На конференции, в частности, были рассмотрены подготовленные рабочей группой Всеукраинской общественной организации «Ассоциация содействия самоорганизации населения» во главе с кандидатом юридических наук А. С. Орловским проекты Законов Украины «О внесении изменений в Конституцию Украины», «О внесении изменений в Закон Украины «О местном самоуправлении в Украине»», «О внесении изменений в Закон Украины «Об органах самоорганизации населения»». Ведь именно несовершенство действующего законодательства Украины является, по мнению организаторов

конференции, наибольшим сдерживающим фактором развития органов самоорганизации населения (далее по тексту сборника – органов СОН). Этот тезис нашел свое подтверждение и в выступлениях многих участников. Поэтому конференцией были единогласно поддержаны подготовленные рабочей группой законопроекты.

По результатам конференции ее материалы (Резолюция и три указанных законопроекта, тексты которых приводятся в настоящем сборнике) были незамедлительно переданы Председателю Комитета Верховной Рады Украины по вопросам государственного строительства, региональной политики и местного самоуправления Виктору Тихонову. Для рассмотрения и подготовки данных документов к рассмотрению парламентом нашего государства распоряжением председателя комитета была создана специальная рабочая группа, которая на момент подписания данного сборника в печать уже приняла решение о своей поддержке одобренных конференцией двух законопроектов (третий из законопроектов – Закон Украины «О внесении изменений в Конституцию Украины» будет рассматриваться отдельно, в рамках работы конституционной комиссии).

В настоящем сборнике кроме итоговых материалов конференции приводятся тезисы выступлений ее участников, которые прозвучали в ходе планарных заседаний.

Оргкомитет конференции

***Александр ПРОКОПЕНКО,**
секретарь Одесского
городского совета (г. Одесса),
кандидат технических наук*

ПРИВЕТСТВИЕ УЧАСТНИКОВ КОНФЕРЕНЦИИ

Дорогие друзья!

Рад вас приветствовать, от имени городского совета и городского головы Эдуарда Гурвица на одесской земле! Хочу пожелать конференции успешной работы и выработки решений, которые пойдут на пользу развития такой важной составляющей системы местного самоуправления, как органы самоорганизации населения!

Мне очень приятно, что Одесса становится центром работы с органами СОН. Мы проводим совместно с нашими активистами, людьми, которые создавали это направление, регулярные встречи с вами, делимся опытом. Тем более что сегодня эта работа приобретает всё большее значение. Я объясню почему. Вы знаете, что выборы в местные советы были проведены по пропорциональной системе. В результате у рядового жителя любого города нет конкретного депутата, к которому он мог бы обратиться по тем или иным волнующим его проблемам. И сегодня как никогда актуальна задача заполнения этого вакуума. Поэтому в существующей ситуации роль органов СОН должна значительно возрасти. Она ещё больше возрастает в тех городах, где отсутствуют районные советы, в таких как Одесса, Львов и др. Здесь роль руководителя органа СОН в обеспечении эффективного взаимодействия с органами власти очень велика.

Ещё в большей степени возросла актуальность этой задачи и нашей работы при введении императивного мандата, который сегодня практически загоняет депутатов местных советов в ситуацию, при которой последним необходимо работа, прежде всего, с партийными органами, а не с избирателями. А это в свою очередь будет ещё больше создавать проблемы на уровне местных властей.

Я не буду повторяться о том, что Одесса уже не первый год является во многих направлениях пионером в развитии органов СОН. В качестве примера приведу следующий факт. В этом созыве городского совета впервые за всю

историю не только Одессы, но и всей Украины, был создан самостоятельный исполнительный орган городского совета – управление по вопросам взаимодействия с органами СОН, начальником которого недавно был назначен Артем Аркадьевич Стогний, который здесь присутствует. Это определённый прорыв в политическом плане, потому что работы нам предстоит сделать очень много, а создание управления, мне кажется, это та лакмусовая бумажка, которая четко показывает, что сегодня городская власть Одессы смотрит на органы СОН не только как представительный орган, а, прежде всего, как на наших партнёров.

Да, у нас ещё будет много проблем. И эти проблемы мы почувствовали в прошлом созыве, когда только попытались внести на сессии городского совета документы о делегировании отдельных полномочий городского совета органам СОН. Подавляющее большинство депутатского корпуса отвергло эту идею. Это и понятно. Ведь делегирование полномочий – это делегирование властных полномочий, а от власти, как известно, ещё никто и никогда с энтузиазмом не отказывался. Поэтому здесь, мне кажется, нужно выработать единую позицию всех тех людей, которые занимаются этими вопросами в своих городах. И мы должны вместе объединять наши усилия. Потому что без делегированных полномочий о силе органов СОН говорить бесполезно. Можно обсуждать разные вопросы, собирать конференции, выезжать друг к другу по обмену опытом и т.д. Но только делегированные полномочия, только фактическое финансирование деятельности органов СОН может принести конкретные результаты. И мне кажется, это должно стать одним из вопросов этой конференции, который следовало бы обсудить.

В этом году в городском бюджете города Одессы выделено на финансирование органов СОН 75 тысяч гривен. Это микроскопическая сумма, но в прошлом созыве им выделяли ещё меньше. Но вместо финансирования конкретных работ, связанных с развитием органов СОН, нам приходилось финансировать канцтовары и другие принадлежности для того, чтобы хоть как-то эти деньги не оставить без присмотра. Потому что вы знаете, бюджетный кодекс очень строг. И если мы не можем профинансировать программу в этом году, то в следующем депутаты местного совета могут сказать: а зачем тогда ещё выделять средства?

Мне бы очень хотелось, чтобы во время научно-практической конференции серьезное внимание было уделено практическим вопросам деятельности органов СОН. Потому что они сегодня ждут от нас конкретных решений, реальных конкретных механизмов их воплощения в жизнь. Органы СОН имеют свои развитые структуры, у них есть авторитет у населения и это действительно серьезнейшая опора власти в построении действенного местного самоуправления.

В заключение, позвольте еще раз пожелать конференции плодотворной работы, которая пошла бы на пользу развитию этого важного общественного движения!

Алексей ОРЛОВСКИЙ,
директор Программы «Усиление
влияния гражданского общества»
Международного фонда
«Возрождение», доцент Одесского
регионального института
государственного управления НАГУ
при Президенте Украины
(г. Киев – Одесса),
кандидат юридических наук

САМООРГАНИЗАЦИЯ НАСЕЛЕНИЯ НА ЭТАПЕ РЕФОРМИРОВАНИЯ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ

Уважаемые участники конференции! Дорогие друзья!

Прежде всего, хочу поздравить всех с началом работы конференции. Развитие органов самоорганизации – это одна из важнейших составляющих развития в Украине гражданского общества. Поэтому Международный фонд «Відродження» и впредь готов оказывать поддержку тем инициативам в системе самоорганизации населения, которые будут максимально способствовать интересам развития территориальных громад, а также налаживанию их эффективного диалога с органами местной власти.

Прошло чуть больше 15 месяцев с того времени, когда многие из здесь присутствующих впервые собрались в Одессе на такое широкомасштабное мероприятие как Первая всеукраинская научно-практическая конференция органов СОН. И как показывает жизнь, то благородное дело, служению которому посвящает часть своей жизни каждый из активистов СОНовского движения, несмотря на имеющиеся проблемы, продолжает крепнуть и развиваться.

Прошедший год, с одной стороны, был годом видимых достижений в нашей работе, а с другой – подверг всю нашу с вами деятельность серьезным испытаниям. И эти испытания мы совместными усилиями выдержали успешно.

Прежде всего, как вы помните, в ходе Первой конференции было принято решение об учреждении единственной в своем роде на территории Украины Всеукраинской общественной организации - «Ассоциации содействия самоорганизации населения», которая успешно прошла 14 июня прошлого года регистрацию в Министерстве юстиции Украины. Неудивительно, что именно Одесса была избрана в качестве центра движения самоорганизации нашего государства, где сегодня и размещается офис данной общественной

структуры и проводятся такие мероприятия, как наша с вами конференция. Отмечу, что сегодня начался процесс легализации местных подразделений этой организации, что, бесспорно, не может не радовать.

Прежде чем говорить о достижениях за этот период, прежде всего, хочу обратить внимание на то, что прошло уже чуть больше года с того времени, когда мы впервые собрались на такое широкомасштабное мероприятие как Первая всеукраинская научно-практическая конференция органов СОН. Этот период ознаменовался серьезными событиями в судьбе нашего государства. Состоялись выборы по новой избирательной системе, которые абсолютно, с моей точки зрения, поменяли статус органов СОН. И если формально никаких изменений не произошло (ведь законодательство в части регламентации правового статуса органов СОН за этот период не изменилось), то с точки зрения значения роли, которую должны занимать органы СОН в развитии гражданского общества и становлении местного самоуправления в Украине, должны произойти существенные подвижки.

К сожалению, должен констатировать тот факт, что далеко не во всех городах органы СОН после выборов получили свое дальнейшее развитие. Скорее даже наоборот. Во многих городах партийные интересы начали превалировать над общественными, что привело к существенным перекосам в развитии органов СОН. Это проявляется, в частности, в инициировании местной властью массового проведения перевыборов персонального состава органов СОН, что сопряжено с попыткой внедрения «своих», политически лояльных новой местной власти руководителей органов СОН, попытках навязывания определенной точки зрения и т.п.

Сегодня мы собрали представителей тех городов, где подобное в основном не наблюдается. Но и в этой аудитории есть представители органов СОН, испытывающие прессинг со стороны определенных властных структур.

Следующий момент – проблема развития законодательства. Вы получили 3 проекта Законов, которые, как я считаю, должны быть приняты Верховной Радой Украины. Если на сегодняшний день мы четко не обозначим правовой статус органов СОН на уровне Конституции Украины, а ограничимся лишь частью 6 статьи 140 Конституции Украины, что есть на сегодняшний день, то нам придется постоянно доказывать, что органы СОН это не общественные организации, а важный элемент системы местного самоуправления. Ведь они сегодня по закону такие же представительные органы, как и местные советы.

Мы должны забить несколько таких законодательных «гвоздей» в текст Конституции Украины. Это тем более актуально в свете тех процессов, которые происходят сейчас в государстве. Ведь ни для кого не секрет, что украинский парламент сейчас пытается пересмотреть статус местного самоуправления на конституционном уровне.

Концепция розданных вам документов сводится к следующему: по моему глубокому убеждению, существование Закона Украины «Об органах

самоорганизации населения» вообще нецелесообразно. Изменения, которые предлагается внести в Закон «О местном самоуправлении в Украине», должны дополнить рамочные позиции нормативно-правового статуса органов самоорганизации населения. Они установили бы определенные границы для правовой регламентации статуса органов самоорганизации населения на местном уровне. Потому что местные особенности, с учетом ограничения соответствующими нормативными позициями, должны также быть отражены и учтены.

Я отдаю себе отчет в том, что законодатель может не пойти на столь радикальные меры и отменить Закон. Поэтому я предлагаю компромиссный вариант – новую редакцию Закона Украины «Об органах самоорганизации населения».

Несколько слов о деятельности в плане развития органов самоорганизации населения. Не все получалось, как хотелось бы. Например, Всеукраинская общественная организация «Ассоциации содействия самоорганизации населения» была зарегистрирована в Министерстве юстиции Украины только через 9 месяцев после нашей учредительной конференции. Сейчас на повестке дня стоит задача легализации местных отделений Ассоциации. Радует, что процесс этот в некоторых регионах уже пошел.

Нельзя обойти вниманием и показательный момент, который произошел в Одессе в прошедшем году – регистрация в июне 2006 года в областном управлении юстиции региональной благотворительной газеты «Соседский вестник» на базе издававшегося Общественной организацией «Лицом к лицу» почти два года до этого информационного бюллетеня с аналогичным названием. Это десяти тысячное издание, которое бесплатно распространяется среди органов СОН, общественных организаций и органов власти, направлено исключительно на освещение вопросов самоорганизации населения.

За этот период, прошедший с Первой всеукраинской конференции, 10 представителей Всеукраинской общественной организации «Ассоциации содействия самоорганизации населения» и ряда жилищных структур, которые представляли Одессу и Николаев, впервые приняли участие в международной стажировке в США на тему «Органы самоорганизации населения». Это в значительной мере является фактом международного признания, как Ассоциации, так и самого движения самоорганизации населения в Украине.

Впервые мы начали реализацию всеукраинского проекта, связанного с деятельностью Всеукраинской Ассоциации. С начала этого года в 6 городах – Одессе, Николаеве, Луганске, Полтаве, Прилуках и Ровно начат проект, направленный на мониторинг деятельности органов местного самоуправления за прошедших 10 лет на предмет соблюдения Европейской Хартии местного самоуправления с точки зрения развития локальной демократии. Будут проводиться презентации результатов мониторинга, а он будет касаться как

деятельности власти, так и СМИ, насколько они уделяют внимание этому важному вопросу.

Самый больной вопрос связан с финансированием органов СОН. Далеко не все ресурсные возможности, которые предоставил законодатель органам самоорганизации населения, развиваются. Бюджетное финансирование – это хорошо, но только на него ориентироваться нельзя, потому что его с одной стороны никогда не хватает, а с другой – оно ко многому обязывает. Мы всегда выступаем за диалог на уровне партнерских отношений с властью.

Как директор программы «Усиление влияния гражданского общества» Международного фонда «Відродження» хочу проинформировать вас о том, что сегодня в рамках фонда начата деятельность с определением органов самоорганизации населения как приоритетного направления для финансирования их деятельности. Согласно стратегии фонда на 2007 год мы планируем объявить специальные конкурсы, где зарегистрированные органы самоорганизации населения смогут выступить участниками, т.е. грантополучателями.

Учитывая это, мы должны сегодня сконцентрировать усилия на лоббировании интересов органов самоорганизации населения и создания условий для их развития. Самим органам самоорганизации населения без наличия помощи от таких структур как Всеукраинская общественная организация «Ассоциации содействия самоорганизации населения» и без незамедлительной корректировки действующего законодательства развиваться далее будет чрезвычайно сложно.

Михаил ЗОЛОТУХИН,
заместитель председателя
Всеукраинской общественной
организации «Ассоциация содействия
самоорганизации населения»,
председатель Фонда развития города
Николаева, депутат Николаевского
городского совета (г. Николаев)

ПРОБЛЕМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ПРЕДСТАВИТЕЛЬНЫХ И ИСПОЛНИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ МЕСТНОЙ ВЛАСТИ С ОРГАНАМИ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ В РЕШЕНИИ ОБЩЕСТВЕННЫХ ВОПРОСОВ

Безусловно, мы проделали серьёзный путь в развитии органов самоорганизации населения, но главное, чтобы на этом пути мы не забыли, что органы самоорганизации населения – это структуры, которые образуются по инициативе самих горожан. Если мы упустим этот важный момент, то придем к подмене понятий. К сожалению, в Николаеве мы уже столкнулись с этой проблемой.

Да, в последние годы мы занимались тем, что лоббировали механизмы финансирования для органов СОН, делегирования им полномочий, и всячески пытались поднять их роль и статус в системе городского управления. После выборов 2006 года органы СОН остались фактически единственными легитимными представителями интересов локальных громад.

И вот в определенный момент возникла ситуация, когда преимущества от деятельности органов СОН поняла некоторая часть депутатов, а именно Партия регионов, и исполнительная власть. Они настолько «полюбили» СОНы, что решили встроить их в свою систему, т.е. «задушить» влиянием системы. А ведь самая большая опасность для органов СОН – это их превращение в приводные ремни некой партийной или еще неизвестно какой системы. Недопустимо, чтобы эти органы превратились в «старшего смотрящего на территории», когда под них «нарезается» территория, а сам орган СОН фактически становится слугой горсовета или человека, реально имеющего власть в городе.

Мы разработали Программу развития самоорганизации в городе Николаеве на 2006 – 2007 годы. Программа прошла общественные слушания, многочисленные обсуждения. Это была воистину всенародная программа. Она прошла все депутатские комиссии и до последней минуты, даже при

вынесении ее на сессию горсовета была 100 % уверенность в её поддержке со стороны депутатов. Но вдруг большинство депутатов приняло другое решение, которым предполагалось ее переработать: уж опасной она оказалась для власти.

И что мы увидели спустя полтора месяца работы над этой программой? Мы увидели проект, который предусматривает построение жёсткой вертикали органов самоорганизации, которая «замыкается» на большинство горсовета или отдельных должностных лиц. Да, руководителям органов СОН предлагалось платить зарплаты. Но соответственно, появлялся и ворох документации, которую ежемесячно они должны были бы представлять в органы исполнительной власти и депутатский корпус. Мы увидели, что из этой программы вычеркнули такие формы самоорганизации как домовые комитеты и инициативные группы. Кроме этого, из программы «выкинули» такую важную ресурсную составляющую деятельности органов СОН, как социальный заказ и т.д.

Как только мы переведём органы самоорганизации на зарплату и другое ресурсное обеспечение из государственного или местного бюджета, мы сразу получим поток «швондеров», которые фактически начнут «давить» громаду, а не, наоборот, развивать ее. Я предупреждаю об этой серьёзной опасности. За словесным восхвалением органов СОН может просто производиться подмена понятий, в результате чего они могут серьезно деградировать. Тема моего доклада касается взаимодействия органов СОН и органов власти. Но в описанной мною ситуации взаимодействие как таковое просто невозможно: отношения будут строиться по вертикали.

Действительно, в городе Николаеве пошёл бум регистрации комитетов на уровне домовых комитетов на базе общежитий. Это очень интересная, совершенно новая волна, начало которой было положено в Одессе. Кроме этого, прошли перевыборы органов самоорганизации, действующих на уровне микрорайонов. Это действительно очень серьёзное движение. И чтобы это движение было привести в нужное, демократическое русло, его нужно возглавить.

Исходя из вышесказанного, я предлагаю нашей Всеукраинской общественной организации «Ассоциации содействия самоорганизации населения» сформировать единые стандарты и критерии действия наших местных организаций и выработать единые методологические рекомендации. Мне кажется, что нами необходимо придерживаться общего стандарта. Поэтому хотелось бы, чтобы наша Ассоциация на начальном этапе сформировала свою более чёткую организационную структуру, а также выработала стандарты своей деятельности. Эти стандарты нужно четко прописать и опубликовать, чтобы Ассоциация была узнаваема, и ее не путали с другими структурами. Потому что сейчас СОНовское движение будет очень модным и популярным.

Следующая позиция касается регистрации областных организаций нашей Ассоциации. Этот процесс нужно из вялотекущего, что происходит сегодня, перевести в активную форму. И сконцентрировать свою деятельность необходимо на защите прав членов территориальной громады. Чтобы люди чувствовали, что они не зря формировали свой орган СОН.

Одесса была родоначальницей движения социального заказа. В Николаеве, Вознесенске, Новом Буге этот процесс был подхвачен городскими головами и ими был подписан специальный меморандум, направленный на его внедрение у себя в городах. В его рамках «заработал» социальный заказ Николаеве и Новом Буге. А на прошлой неделе к этому процессу присоединилась Баштанка. Именно финансирование из бюджета с использованием конкурсных механизмов должно стать основой для поддержки разных форм самоорганизации населения.

Возникла также проблема, связанная с взаимодействием органов СОН разных уровней: домовых, микрорайонных комитетов, а также с объединениями совладельцев многоквартирных домов (ОСМД). Между ними в Николаеве в последнее время происходят очень заметные трения. Особенно много споров возникает по земельным вопросам. И это становится главным аргументом исполнительной власти и большинства, которое действует в Николаевском горсовете при борьбе с СОНами. Приходилось слышать: «Смотрите, эти городские сумасшедшие между собой не могут найти взаимопонимания. Давайте просто введём жесткую вертикаль ассоциации на уровне районов города». Это очень большая опасность.

В заключение своего выступления еще раз призываю сформулировать и прописать эти единые стандарты, и укрепиться нам организационно и качественно. И главное: Всеукраинская общественная организация «Ассоциации содействия самоорганизации населения» должна стать всеукраинским организатором и агитатором в сфере самоорганизации населения.

Пользуясь случаем, хотелось бы выразить благодарность Алексею Орловскому, который существенно помогает становлению и лоббированию интересов органов самоорганизации перед городским советом. Благодаря вовремя оказанной им методологической помощи на рассмотрение сессии городского совета не была вынесена новая Программа развития органов СОН в городе Николаеве — извращенный вариант Программы, разработанной общественностью. Но борьба за демократическое будущее органов СОН продолжается. Просто она приобретает другие формы.

Валерій РУБЦОВ,
*Директор громадської організації
«Інститут місцевої демократії»
(м. Київ), кандидат технічних наук*

РОЛЬ САМООРГАНІЗАЦІЇ В ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Перш за все я хотів би солідаризуватися з попередніми ораторами щодо застережень щодо можливого спотворення сутності тих структур, представниками яких ви є і майбутнім яких ви опікуєтесь. Перш за все, з одного боку, люди тяжіють до того, щоб потрапити у владу і сприймають органи СОН як певний орган влади. А з другого боку, вони хочуть мати певну незалежність.

Закон про самоорганізацію населення фактично одержавлює громадську ініціативу за місцем проживання, перетворюючи її в якийсь орган. І це погано. З другого боку, таким чином держава хоче підтримати такий рух. Як ви розумієте, за дурно нічого не робиться. Ті лідери органів СОН, які тяжіють до того, щоб потрапити під крило влади, дуже задоволені, що влада їм заплатить гроші. Але після того, звичайно, втрачають ініціативу.

З другого боку є інша категорія лідерів, які думають таким чином: ми б не проти, щоб нам заплатили гроші, але разом з тим ми хочемо бути незалежними. І тоді влада, яка відповідно до закону має ділитися певними повноваженнями, цих повноважень і фінансування не надає.

Але обидві позиції мають право на існування. Є різні люди, різні ситуації. В першому випадку ця структура одержавлена і має небезпеку. Ця система дійсно породжує „швондерів”. Ми знаємо, про кого йдеться.

Фактично ідея органів територіального самоуправління виникла у 1989 році. Тоді у нас в Києві були проведені збори, прийняті статuti чи положення. Приймалися вони формальними зборами, а на посади керівників фактично призначили необхідних владі людей. Мета була політична – саме „швондерівська” мета, щоб мати око на територіях. Бо в цих організаціях, як і в інших структурах були і партійні комітети, і профспілкові комітети, і

адміністрація. Тобто там люди були під контролем. Не випадково, що потім ці структури грали відповідну політичну роль.

Враховуючи існуючий стан справ, необхідно зазначити, що зараз у нас з вами є інша небезпека взаємодії органів СОН з партійно-політичними структурами. Всі ми якимось чином маємо свої політичні і ідеологічні установи. Якщо людина не буде робити відповідних соціальних зусиль, щоб нейтралізувати вплив цих політичних структур, вона „ляже” під ці політичні структури. Таким чином, одні органи СОН, будуть, наприклад, підтримувати РУХ, другі будуть підтримувати Компартію, треті Партію Регіонів і т.д. Це небезпека для цих структур, так само як і для інших громадських об'єднань.

Хотів би звернути увагу ось на що. Коли ми вживаємо слово „громада”, ми вживаємо слово „влада”. Але це дві різні категорії. Вони навіть різні ще й за такою категорією як час: громада – вічна, влада – тимчасова. При цьому громада і влада діють абсолютно в різних форматах. У громаді інтереси постійні. Влада міняється, а інтереси громади зберігаються. А влада вона має певний термін, чи обрана вона, чи призначена, і за цей час хоче встигнути щось зробити.

В цьому напрямку виникає питання: хто ми – ми громада чи влада? Маємо це розуміти і відповідно діяти. Якщо ми цього не зрозуміємо, то весь час будуть виникати конфлікти і непорозуміння, і не буде відповідної взаємодії, про яку йшлося.

Далі - що є громада? Абстрактно, по закону, - це сукупність жителів. Але насправді: що є громада, хто є її обличчям? Обличчям громади є лідери громадських організацій, органів СОН, інших самоорганізованих структур. Це є дріжжі, це є квінтосенція громади. Так само як і влада. Ви знаєте, є безліч підрозділів у владі, які виконують функції, надають послуги. Але обличчям її є лідери: міський голова, міськвиконком, депутати тощо. Тобто, з одного боку, ми маємо справу нечибто з абстрактними об'єктами, а з другого, - працюємо з конкретними людьми. І тому при взаємодії ми маємо враховувати всі ці аспекти. Бо кожна людина є людина. І якщо ми будемо неграмотно спілкуватися, то ми загубимо справу.

Я хотів би звернути увагу на те, що будь-яка діяльність потребує ресурсів. А усі ресурси у даному історичному проміжку часу монополізовано державою. Громадянське суспільство, частиною якого є органи СОН, має дбати про те, щоб держава, яка володіє усіма суспільними ресурсами від імені суспільства, використовувала їх, виходячи із громадських інтересів. Зараз ситуація змінюється, і тому ми маємо не просити, не вимагати, а домовлятися з владою, щоб вона ділилася суспільними ресурсами. Бо об'єктами і нашої діяльності, і діяльності влади, є одні й ті ж самі люди. Як правило, влада займається тими проблемами, які вже усвідомлені суспільством, і влада взяла на себе за дорученням суспільства виконання певних організаційних дій, фінансує із суспільних ресурсів ці дії. А громадянське суспільство ставить

проблеми, які мають інноваційний характер. Коли влада та суспільство досягнули ці проблеми, їх виконання вже доручається владі.

Наприклад, екологічні проблеми. Згадаємо: на початку минулого століття екологічних проблем в суспільному розумінні фактично не існували. Потім громадськість їх зрозуміла, і зараз уже у всіх органах влади є відповідні підрозділи, які мають дбати про екологію. Так само було з охороною здоров'я і т.д. Тобто поступово ця діяльність, яка є масштабною для суспільства, переходить до влади. Але суспільство розвивається далі, і ми як організації громадянського суспільства, находимо якісь нові питання.

Хочу ще раз повернутися до ресурсів. Зараз проходить конкурс програм Розвитку місцевого самоврядування. До кінця травня подаються документи. Суб'єктами конкурсу є органи самоврядування, тобто ради. Але їх партнерами в цих конкурсах можуть бути громадські установи та бізнесові структури. Вже відбулось 4 таких конкурси. Кожного разу розподілялось по 12-15 мільйонів бюджетних гривень, які отримували приблизно 70-80 різних місцевих рад України. В середньому – це ресурси від 100 тисяч до 2 мільйонів. Тобто хто зацікавлений в таких ресурсах, може знайти їх з цього джерела. Будь – ласка проявляйте ініціативність, тим більше, що ми проводимо спеціальні тренінги.

Хотів би сказати про ще одну небезпеку. Чи мають органи СОН покладатися на новостворені партійні структури? Я думаю, що ні. Я напередодні минулих виборів провів аналіз партійних програм усіх більш-менш активних в агітаційній діяльності партій. Аналізу була піддана наявність у програмах цих партій інтересу до самоврядування (я вже не кажу про самоорганізацію та громадське суспільство). Виявилось наступне: КПУ, Партія Регіонів фактично мають найнижчий рейтинг цікавості до цих структур. „Наша Україна”, ПОРА, мають добрий рейтинг відносно цього. БЮТ багато разів вживає відповідні терміни, тому має високий рейтинг.

Незважаючи на всі політичні програми, ці ж партії не вчора народилися. Ми з вами бачимо реальність, оскільки ні ті, ні другі партії, коли приходять до влади, не звертають увагу на органи СОН, на самоврядування. Тому якщо ми не станемо на захист своїх прав, не будемо змагатись за це, ніхто нам нічого не зробить.

Артем СТОГНИЙ,
начальник Управления по вопросам
взаимодействия с органами
самоорганизации населения Одесского
городского совета (г. Одесса)

ВЛАСТЬ И ГРОМАДА: НАЛАЖИВАНИЕ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ЧЕРЕЗ ПОДДЕРЖКУ ГОРОДСКИМ СОВЕТОМ ОРГАНОВ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ

Уважаемые коллеги!

Я не зря говорю коллеги, потому что эти 2 дня должны быть очень плодотворными не только для вас и для меня, а также для сотрудников моего управления. Управление, которое я возглавляю, находится на этапе организационного становления. Поэтому, думаю, что говорить о его деятельности пока преждевременно.

Знаю, что у вас каждый год проходит подобная конференция. Уверен, что уже на следующей конференции можно будет показать примеры, которые будут свидетельствовать об эффективности нашей деятельности. Именно по результатам такого цикла можно будет судить, насколько управление Одесского городского совета по вопросам взаимодействия с органами СОН, которое создано специально, чтобы помогать развитию органов самоорганизации населения, оправдывает свое предназначение.

Очень интересную проблему затронул в своем выступлении Михаил Золотухин. Как видите, когда ставится вопрос об осуществлении деятельности, направленной на создание и продвижение программы развития органов самоорганизации, многие депутаты городских советов и должностные лица не всегда понимают необходимость функционирования этой системы, как общественных институтов.

Мы с вами являемся двумя равновеликими структурами. С одной стороны, существует местный совет, который принимает те или иные программы, а уже исполком их внедряет в жизнь. В тоже время, существует СОН, который претендует на определенные полномочия и готов заниматься практической деятельностью. В результате, «уложить» это всё в единую систему координат действительно сложно. Показательной является

приведенная здесь в качестве примера позиция депутатов Николаевского горсовета: внедрение жёсткой централизации, жёсткой привязки к органам местного самоуправления. Но насколько я понимаю, николаевские органы СОН подобная форма взаимодействия с властными структурами не устраивает.

С одной стороны без практической работы, без реального решения проблем жителей, проживающих на территориях, в которых созданы органы СОН, невозможно их сотрудничество с властью. А с другой стороны возникает дилемма, каким же это сотрудничество всё-таки должно быть? Одесситы всегда были более гибкими, более дипломатичными, поэтому я всё-таки надеюсь, что в Одессе у нас не будет таких проблем, что мы сможем убедить в необходимости налаживания взаимовыгодного сотрудничества наш депутатский корпус. Будем доказывать, что система органов СОН – это всё-таки общественный институт, представители которого по зову души хотят заниматься данной работой. После проведения необходимой подготовительной работы я надеюсь, что мы всё-таки сумеем принять нормальную, демократическую программу развития органов СОН на территории нашего города. При этом мы постараемся в нее заложить те механизмы, о которых будет идти речь на данной конференции.

Пока сложно однозначно сказать, как я себе представляю концепцию взаимодействия власти и представителей громады. Но я однозначно вижу, что необходим достаточно серьёзный общественный контроль, например, за расходованием денежных средств, направленных на решение жилищно-коммунальных и иных проблем в тех микрорайонах города, где существуют органы СОН. Кроме этого, сам орган СОН может помогать и органам власти, прежде всего райадминистрациям, а также другим исполнительным органам городского совета. Это наверно и будут основные задачи органов СОН.

Недавно состоялось заседание городской ассоциации органов СОН, где состоялось мое знакомство со всеми органами СОН. Мы совместно с Ассоциацией решили, что создадим общую рабочую группу, которая будет дорабатывать существующий проект городской Программы поддержки и развития органов СОН. Я планирую в ближайшее время побывать в каждом органе СОН, в каждом изучить его проблемы. Уже сегодня некоторые органы СОН направляют свои письма в наше Управление с просьбой помочь решить ту или иную конкретную проблему. Например, об установке телефонов. Но Управление пока само находится без телефона! Нам только выделили помещение, но пока мы туда ещё не въехали, поскольку оно требует ремонта. Но, несмотря на организационные сложности, мы уже выходим, например, на районные администрации и пытаемся решить сообща проблемы органов СОН.

Через год я вам скажу больше!

Евгений МАЛЬНЕВ,
заместитель председателя
Всеукраинской общественной
организации „Союз собственников
жилья Украины”, председатель
Ассоциации «Одесский
жилищный союз» (г. Одесса),
кандидат экономических наук

ОБЪЕДИНЕНИЯ СОБСТВЕННИКОВ ЖИЛЬЯ И ОРГАНЫ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ: МЕХАНИЗМЫ СОТРУДНИЧЕСТВА ДЛЯ УЛУЧШЕНИЯ УСЛОВИЙ ЖИЗНИ ЖИТЕЛЕЙ

Я являюсь председателем правления «Одесский жилищный союз». Это общественная неприбыльная организация, в её состав входят жилищно-строительные кооперативы и объединения совладельцев многоквартирных домов города Одессы. Членами нашей организации уже являются более 250 юридических лиц. У нас 5 штатных работников, а содержим мы свой штат и офис за счёт членских взносов наших коллективных членов. Нам приходится заниматься большой судебной практикой в судах различной юрисдикции. Кстати, очень много дел, где мы выступаем против местной власти.

Кроме того, понимая, что ряд вопросов невозможно решить на местном уровне, проводя с нашими коллегами из других городов Украины слёт в городе Киеве, мы приняли решение о необходимости создания Всеукраинской общественной организации „Союз собственников жилья Украины”. Мы два года работали над этой идеей благодаря программе, финансово поддержанной Еврокомиссией. И вот 16 декабря 2006 года прошла учредительная конференция этой всеукраинской организации. Ее учредительные документы сейчас поданы в Министерство юстиции Украины на регистрацию. Но мы не ждем, пока нас зарегистрируют, потому что «Одесский жилищный союз» власти регистрировали больше чем полгода. Но когда поняли, что независимо от того, зарегистрируют нас или нет, мы всё равно будем работать, они нас зарегистрировали.

Председателем нашей Всеукраинской общественной организации „Союз собственников жилья Украины” является депутат Верховной Рады Украины, председатель подкомитета по жилищному хозяйству Алексей Юрьевич Кучеренко.

Теперь относительно предмета нашей сегодняшней конференции. К сожалению, занимаясь практически одним и тем же, мы за многие годы не удосужились решать многие проблемы совместно. Вы «пашете» это поле вдоль, а мы – поперёк! И мы никак не можем встретиться вместе, чтобы обсудить те проблемы, которые нуждаются в совместном решении.

Что нас объединяет, так это предмет нашей деятельности. 80-90 % нашей с вами деятельности концентрируется на собственности в виде многоквартирных домов либо частных домовстроений, а также земля, на которой стоят эти строения. Это организация проживания людей на закрытой территории.

Мы же в силу своей профессиональной деятельности занимаемся исключительно жильём, потому что мы созданы и действуем на основе специального законодательства. Это Законы Украины «Об объединении совладельцев многоквартирных домов» и «О кооперации в Украине». Мы создаём юридические лица, которые действуют в строго очерченных рамках, имеют свои права и обязанности. И не выполнять их нельзя, потому что это повлечёт за собой большие социальные последствия. В тоже время орган СОН, на мой взгляд, в чём-то напоминает любительский клуб, поскольку мы не чувствуем жёсткой позиции органов самоорганизации по защите интересов конкретных граждан.

Когда мы создали „Союз собственников жилья Украины”, то определили первоочередные задачи. Среди них была и такая – направить бюджетное финансирование не только в дома местных советов (где эти деньги будут разворованы и всё равно ничего не будет сделано), но и в дома жилищно-строительных кооперативов и ОСМД. Так, сейчас издано постановление Кабинета Министров Украины, которое мы пытаемся блокировать. Согласно нему 4,5 миллиардов бюджетных гривен направляются на проведение капремонта и инновационные мероприятия в сфере жилищно-коммунального хозяйства. Но дома жилищно-строительных кооперативов в очередной раз просто забыли, а вот дома объединений совладельцев многоквартирных домов упомянули. Однако, я обзвонил юг и восток Украины и спросил в областных центрах о том, участвует ли союз объединений жильцов многоквартирных домов в распределении выделенного финансирования. Выяснилось, что никто не знает того, что бюджетные средства пошли на финансирование этих программ. Даже не знают то, как они могут получить эти деньги. И этим пользуются чиновники.

Но что мы можем решить совместно? Главный вопрос – это использование придомовых территорий. Это закрепление придомовых территорий за жилищно-строительными кооперативами и объединениями совладельцев многоквартирных домов. А решить это без органов СОН невозможно, потому что нельзя навести порядок возле одного дома, если рядом, в домах местных советов, будет беспорядок. Ветер всё равно бумажки

перенесёт на нашу территорию. Поэтому я считаю, что одной из приоритетной задач работы нашей и вашей организации должно быть закрепление придомовых территорий и взятие их под жёсткий контроль общественности. Чтобы там не ставили «наливайки», не ставили игровые автоматы, чтобы не торговали наркотиками и т.д. Это подпольный источник финансирования местных властей, который они так успешно используют. Используют практически чужую собственность. Ведь это наша земля, а распоряжаются они. Почему?

Я приведу пример. Мы были в Германии, изучали немецкий опыт, как там осуществляется эксплуатация жилого фонда, управление жилым фондом, в т.ч. управление земельными участками. Я спросил у немецких коллег, мог ли бы я, купив жилой дом, сделать из него аптеку или магазин. Они говорят – нет. Я настаиваю: как нет, это же моя собственность, что хочу то и сделаю! Нет, отвечают. Если муниципалитет посчитает, что нам не хватает аптек в этом районе, тогда вы сделаете аптеку, а если решит, что не нужно, то вы будете использовать его только как жилой фонд. А то у нас посмотрите, что делается: на первых этажах, на центральных улицах Одессы аптек больше, наверно, чем больных.

То есть я вот о чём хочу сказать: для того, чтобы организация жила и чтобы она пользовалась авторитетом, она должна решать конкретные дела, которые непосредственно касаются тех граждан, которые живут на этой территории. Я с большим уважением отношусь к теоретическим изысканиям в области самоорганизации, но я всё-таки думаю, что больше всё-таки сил нужно уделить практическим делам.

Игорь КОЗИЮРА,
начальник отдела местного
самоуправления и регионального
развития Института
государственного управления и
местного самоуправления НАГУ
при Президенте Украины,
председатель Лубенской районной
общественной организации
“Агентство муниципального
развития” (г. Киев – Лубны),
кандидат исторических наук;

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКОГО И ПРОГРАММНОГО СОДЕЙСТВИЯ САООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ НА МЕСТНОМ УРОВНЕ

Это уже вторая всеукраинская конференция в Одессе. А в Киеве недавно проходила международная конференция, которая также касалась органов СОН. Такое внимание к органам СОН не удивительно – они являются одной из наиболее перспективных форм местной демократии.

В чём их основная суть? В том, что здесь сочетается как непосредственное решение проблем на местах, так и связь с местной властью. Я свою трудовую деятельность начинал в организационном отделе горисполкома и тоже занимался (хотя весьма непродолжительное время) органами СОН. Поэтому я хорошо понимаю, какую важную роль они играют.

Если более широко касаться проблем местного самоуправления, то реализации гарантий местного самоуправления, реализация ресурсного обеспечения самоуправления, возможна, в том числе, и через деятельность органов СОН. К сожалению, в наше время недостаточно внимания уделяется научному, методическому и информационному обеспечению этой деятельности. Пока же разработано три таких программных документа. Во-первых, это «Проект послания Президента Украины к Верховной Раде Украины». Во-вторых, можно назвать национальный доклад «Современное состояние и перспектива муниципального и регионального развития в Украине». Можем также назвать «Зеленую книгу реформирования публичной администрации в Украине: местный и региональный уровни». Но если мы их изучим, то увидим, что всё-таки самоорганизации и органам СОН здесь уделяется внимания очень и очень мало, а то и вовсе не уделяется.

В чём её суть? Как я уже говорил, местное самоуправление является краеугольным камнем демократии и часто используется в политических целях. Время реформ, которые могли бы быть проведены в Украине в этой сфере, уже упущено, и все попытки проведения реформы наталкиваются на новые

трудности. Часто самоуправление используется как разменная карта и служит заложником для принятия законопроектов и проведения более широких реформ и преследует политическую цель.

В этой связи, учитывая мой профессиональный интерес, хотел бы тоже коротко остановиться на вопросе развития местного самоуправления в Канаде. Если рассматривать ретроспективу истории этого вопроса, отмечу, что там партийная политика на местном уровне привела к тому, что местное самоуправление стало рассматриваться как профессиональная сфера. То есть не как место для провозглашения заявлений, речей и т.д., а стало рассматриваться сквозь призму подотчётности и подконтрольности. Стало уделяться больше внимания элементам эффективности и качеству предоставления услуг. Таки образом вырисовалась тенденция, где местные советы стали похожими на советы корпораций, вследствие чего сократилось количество депутатов. Сейчас их там всего по 6-10 человек. И в связи с этим возникла проблема профессионализации местного самоуправления.

Но это такой своеобразный взгляд на историю и на возможные перспективы развития местного самоуправления в Украине и органов самоорганизации в частности. Надо также вспомнить мировые тенденции, а именно, концепцию нового регионализма, которая также касается повышения уровня самоорганизации населения. Характеризуется она тем, что, скажем, вместо термина «влада» используется термин «уповноваження», вместо термина «контроль» – «звітність», вместо «закритості» – «відкритість», вместо определённой структуры внимание больше уделяется процессу, то есть внимание акцентируется на сетевых параметрах. В связи с этим возрастает роль кадрового обеспечения местного самоуправления и органов самоорганизации в частности.

И тут возникают определённые вопросы, потому что этому кадровому обеспечению уделяется недостаточное внимание. Как я говорил, существует общая система подготовки и повышения квалификации должностных лиц органов местного самоуправления. Но как правильно подчеркнул Президент Украины в своём выступлении на торжественном собрании в связи с вручением дипломов магистрам государственного управления Национальной академии государственного управления, мало внимания уделяется переподготовке кадров. Этот план ещё не раскрыт, и он требует конструктивного обеспечения. Причём сейчас происходит попытка модернизации этой системы.

В нашей Академии разработана специальная стратегия реформирования. Она, скажем так, далеко не бесспорная. Но всё-таки определённые моменты я хотел бы здесь привести. Проблема состоит в том, что существует пропасть между существующей системой подготовки и реальными потребностями, отсутствуют стандарты профессиональной деятельности служащих. В связи с этим даже вводится такое понятие, как «демократичне державне управління».

Хотя у других возникает вопрос, как это может быть вообще? Однако, уже говорится не о государственном управлении, а уже о государственном администрировании. В связи с этим наблюдается бессистемность и ощущается нехватка профессиональных аналитиков, которые призваны обеспечить экспертно-аналитическое сопровождение деятельности как Президента и органов государственной власти, так и органов самоуправления и других организаций. Таким образом, существующая система видится несовершенной. Дальше основное внимание планируется уделять основам демократического государственного управления и публичной политики, даже в системе средней школы. А ведь мы знаем, что средняя школа – это та ступенька, которая выстраивает всю систему.

Я хотел приехать сюда уже с более конкретными научными достижениями, но наша тема только проходит процесс утверждения. И всё-таки мы не забудем, что существует такая проблема. С другой стороны, требуется объединения усилий сверху и снизу, с вашей стороны. А в Одессе накоплен очень большой опыт, одесская школа – это очень мощная школа самоуправления и самоорганизации населения. Поэтому, предлагаю совместными усилиями разработать программу профессионального обеспечения активистов и работников самоорганизации населения. И всем включиться в её разработку и реализацию.

Владимир БРУДНЫЙ,
член правления – научный
консультант Всеукраинской
общественной организации
«Ассоциация содействия
самоорганизации населения»,
заместитель директора Одесского
общественного института
социальных технологий по научной
работе, консультант Одесского
городского совета по социальным
вопросам, доктор философии

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ РАСШИРЕНИЯ СФЕРЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ КАК ВАЖНОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В УКРАИНЕ

Я буду говорить о том, что, с моей точки зрения, все больше актуализируется и становится необходимым. Как бы мы дальше ни развивались, – главное не в количестве, а в качестве. Настала пора обратить внимание именно на качество деятельности органов СОН.

Не мне вам говорить, что органы СОН – это общественная власть по месту жительства. Надо отметить, что ОСМД и СОНЫ – это хотя и не две большие разницы, как говорят в Одессе, но между ними есть существенные различия. ОСМД – это хозяйствующий, хозрасчетный орган, это фактически часть исполнительной власти на местах. Для СОНов тоже, безусловно, очень важны бытовые вопросы и вопросы благоустройства. Но это далеко не все. Если говорить о месте и роли органов СОН в системе местного самоуправления, то их авторитет, влияние и признание прямо зависит от того, насколько они будут деятельны во **всех сферах жизни людей**.

Приведу вам примеры. Город Макеевка, Советский район, 13 органов СОН зарегистрировано и еще 85 квартальных комитетов легализованы путем уведомления. Конечно, здесь уделяется огромное внимание тому, что касается обустройства территории, вывоза мусора и т.д. Но кроме этого, органы СОН постоянно занимаются устройством детских площадок, комитеты создали «банки одежды» для малообеспеченных граждан, открывают аптечные киоски, организуют прием врачей. Проводится большая культурно-массовая работа: организуются праздники, дети и взрослые участвуют в спортивных меро-приятиях.

А если взять город Николаев, орган СОН «Победа», где проводится большая работа с детьми – организуются кружки, конкурсы, праздники, ансамбли, разнообразная художественная самодеятельность. Только новогодняя елка собирает до 1000 детей.

Кстати, вся подобная деятельность предусмотрена Законом «Об органах самоорганизации населения». Статья 14 содержит самый широкий спектр

полномочий и сфер деятельности, в которых может себя реализовывать орган СОН. Но многие из этих полномочий не выполняются в той мере, в какой следовало бы. Так что пора на практике уйти от понимания, что органы СОН – это лишь филиалы ЖЕКов.

Чем дальше, тем все больше органы СОН занимаются на своем уровне многими сторонами жизни людей, в том числе и такой важной составляющей социальной сферы, как проблемы людей пожилого возраста, проблемы активного долголетия, которые все более будут актуализироваться. Ведь года пожилых – это наше национальное богатство. Они нам дороги не просто как близкие люди, они дороги как обладатели самого большого житейского, профессионального, духовного опыта. Работа с ними – это не просто социальная поддержка их, это совместное продолжение нашего общего дела, практическое осуществление преемственности поколений.

Как известно, процесс перехода Украины к рыночной экономике оказался наиболее болезненным для самых уязвимых группы населения, среди которых, прежде всего, – люди третьего возраста – те, кому за 60. Они испытывают и материальные, и душевные трудности. А ведь сегодня они составляют чуть ли не третью часть всего населения, и их доля постоянно растет. Согласно подсчетам специалистов ООН, к 2025 году в мире будет насчитываться около 1,2 млрд. пожилых людей, что почти в 5 раз превышает показатели 2 000 года. И Украина относится как раз к числу «стареющих» государств...

Так вот эта огромная масса пожилых людей в условиях ухудшения своего материального положения, имеющей место социальной дискриминации в сфере занятости, все больше испытывают морально-психологическое напряжение. При этом резко возрастает зона их социального одиночества, развиваются социальная пассивность, пессимизм.

Это подтвердило социально-диагностическое исследование, проведенное недавно Одесским общественным институтом социальных технологий. Около 80% опрошенных пенсионеров Одессы испытывают негативное социальное самочувствие, психологическое напряжение и крайнее раздражение, 23% при этом испытывают страх и безысходность, а более 40% – просто в отчаянии. Около 90% опрошенных пожилых людей постоянно или периодически испытывают дефицит общения, остро переживают чувство одиночества, свою профессиональную и человеческую невостребованность.

Таким образом, очевидно, что в меньшей степени, чем в материальной помощи, пожилые люди нуждаются в духовной поддержке и общении, в социальной активности. Органы СОН в этом отношении могут и уже делают многое. Тем более что основной актив органов СОН – это сами пожилые люди.

Особенно активно и целенаправленно такая работа в городе Одессе проводится органом СОН «Южный ВГД». Впервые участвуя в городском конкурсе социального заказа, этого орган СОН победил и затем успешно реализовал программу «Проблему активного долголетия решаем вместе». В результате в

микрорайоне была создана общественная библиотека, оборудованы информационные стенды с полезными советами. Было организовано поздравление 350 ветеранов Великой Отечественной войны с 60-летием Победы, проведены субботники по благоустройству и озеленению мест общего отдыха в микрорайоне. В помещении органа СОН был организован медпункт, благодаря чему медицинские услуги получили около 200 пожилых жителей микрорайона. Выпускался санбюллетень и памятки для пожилых людей с рекомендациями по здоровому образу жизни, проводились лекции на тему здоровья. Организованы бесплатные парикмахерские услуги 150 пожилым жителям микрорайона.

Ко Дню пожилого человека активисты органа СОН своими силами на благотворительных началах оказали техническую помощь одиноким пожилым гражданам. Им был произведен мелкий ремонт мебели, сантехники, оказана помощь в уборке помещения и другие услуги.

В рамках программы проводились экскурсии, семинары, тренинги для пожилых людей микрорайона. А итоговая конференция по проблемам активного долголетия пожилых, в которой приняли участие и представители власти, и общественности, стала общегородским мероприятием.

Среди пожилых жителей микрорайона с помощью Института социальных технологий проведено специальное исследование, которое показало, что из общего числа опрошенных 11% принимают участие в работе комитета самоорганизации населения, причем наиболее активны пожилые в возрасте старше 70 лет. Выяснилось, что свое свободное время многие пожилые люди посвящают чтению литературы и прессы (34,4%), просмотру фильмов и телевизионных передач (32,1%). И лишь 5,5% опрошенных пожаловались на отсутствие какого-либо увлечения и нехватку для этого свободного времени.

Широк круг мероприятий, в которых принимают участие пожилые активисты. Это и благоустройство территории у дома, и оформление стенгазеты, и военно-патриотическое воспитание молодежи, и помощь в работе совета ветеранов, и содействие в проведении личного приема в комитете и т.п.

Самое значительное число от общего числа опрошенных хотели бы принимать участие в мероприятиях по самоорганизации населения. Из них 24% уже участвуют в этой работе, а 76% – это потенциальные активисты, волонтеры. Среди них есть профессиональные бухгалтеры, врачи, медсестры, учителя школ и преподаватели вузов, инженеры, экономисты, слесари, сантехники, представители рабочих профессий, военные и инструкторы по физической культуре.

Пожилые жители микрорайона хотели бы участвовать в культурно-массовых и спортивных мероприятиях, заниматься просветительской работой, благоустройством территории и привлечением к этому молодежи, работой с детьми, помощью инвалидам и соседям, которые сами не могут себя обслужить (доставка продуктов, моральная поддержка советами, общение, слесарные работы, консультации по юридическим вопросам), организацией походов

выходного дня, созданием библиотеки, организацией кружка декоративно-прикладного искусства, ухаживать за зелеными насаждениями и др.

Конференция приняла рекомендации для пожилых людей и для тех общественных структур и социальных служб, которые работают с этой категорией населения. Органам СОН предложено в тесном взаимодействии с ветеранскими организациями и социальными службами развивать социальную само- и взаимопомощь пожилых по месту жительства, создавать условия для их интересного досуга и общения, привлекать к посильному физическому и умственному труду, активнее задействовать их в работе с детьми и молодежью.

Городской власти предложено привлекать пожилых людей к активному участию в выработке и реализации городской социальной политики через их широкое представительство в различных коллегиальных, консультативных, рабочих органах; обеспечить им легкий доступ и удобный режим работы муниципальных служб, максимальную наглядность в их работе, заботиться о том, чтобы там работали чуткие, внимательные люди. Необходимо принять городскую программу содействия активному долголетию, проект которой подготовил Одесский общественный институт социальных технологий совместно с другими общественными организациями и органами СОН города.

Кроме того, в Одессе получила развитие и такая эффективная форма работы с пожилыми людьми как клубы пожилых по интересам, где они собираются и активно общаются. Так в Киевском районе работают клубы «Рукодельница» (вышивание, вязание), «Мрия» (художественная самодеятельность), в Приморском – клуб «Золотая супружеская пара», в Суворовском – клубы пожилых «Литературный», «Активист». Ко всем праздникам они организуют выставки, концерты, встречи поколений. Причем эти клубы работают в тесном контакте с органами самоорганизации населения.

Недавно в структуре Одесского горисполкома создано управление по взаимодействию с органами СОН, а до этого были созданы отделы по работе с органами СОН в некоторых райадминистрациях. Но кроме позитивного момента, связанного с возможностью реальной поддержки СОНовского движения, в этом таится некоторая опасность, когда отдельные чиновники могут захотеть управлять органами СОН административными методами как своими подразделениями. Но и в этом вопросе, благодаря Одесской городской ассоциации органов СОН и ее органа управления – Координационного совета эта тема получила конструктивное развитие – мы нашли общий язык и, как нам кажется, взаимопонимание с руководством нового управления.

Только активно расширяя свою деятельность на все сферы жизни, органы СОН смогут занять достойное место в обществе и действовать вместе с властью. От этого во многом будет зависеть, насколько эффективно они смогут выполнить свои задачи в качестве одного из самых важных, массовых и реальных звеньев локальной демократии, инструмента формирования гражданского общества в Украине.

Наталья НЕКРАСОВА,
заместитель председателя
общественной организации
„Ассоциация поддержки развития
местного самоуправления”
(г. Луганск)

МЕХАНИЗМЫ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ОРГАНОВ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ С НЕГОСУДАРСТВЕННЫМИ ОРГАНИЗАЦИЯМИ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ

К сожалению, ситуация, которая существует в последнее время в местной политике относительно органов самоорганизации в городе Луганске, вызывает повышенную тревогу.

Оглянемся в 2000-2001 годы. Тогда, впервые в Украине во всеуслышание заговорили об органах СОН. Можно заметить, что на тот момент органы СОН представляли собой такие активные, свитые группы, которые напоминали партизанские отряды. Они могли идти на пролом, были заражены какой-то идеей, стремились чего-то добиться, добивались конкретных результатов, т.е. они действительно отстаивали интересы той громады, которую представляли.

И вот в 2002 году, когда проходили парламентские и местные выборы, многие депутаты, которые пришли к власти, впервые столкнулись с такой формой самоорганизации общества, как органы СОН. Я думаю, что те из кандидатов, которые шли на выборы не вместе с органом СОН, а становились его конкурентом, достаточно ясно ощутили на себе все сложности борьбы против этой народной силы. Именно тогда впервые массово заговорили об этой форме самоорганизации населения как о явлении, с которым надо считаться.

Тогда казалось, что это деятельная сила способна что-то изменить в конкретной локальной громаде. Их усердия побаивались не только депутаты, пришедшие к власти, но и общественные организации разного уровня, которые видели огромную силу в таком движении, как органы СОН, которое возникало повсеместно по месту жительства.

При этом надо отметить, что органы СОН работали не совсем, так сказать, в правовом поле. Многие из этих органов даже не знали основных положений законодательства, согласно которому они осуществляют свою деятельность. Тогда у них практически не было финансирования: лишь только

в отдельных случаях органы СОН получали какие-то крупницы от местной власти. По большому счёту, они сами не знали, на каком основании они могут работать, где они могут брать средства для осуществления своих полномочий и т.д. Более того, большинство из членов органов СОН даже не было в достаточной степени знакомо со своими полномочиями.

За это время, с 2002 года, благодаря усилиям многих общественных организаций, в том числе и нашей, органы самоорганизации реально окрепли. Но, чего же мы в результате добились? Что получили в итоге?

Да, действительно на органы самоорганизации обратили внимание органы местного самоуправления и местной государственной власти. Но каким образом отразилось на их работе это внимание?

На примере Луганска могу сказать, что мы имеем достаточно плачевные результаты. Может быть, это будет звучать грубо, но мне кажется, что органы СОН были куплены местным советом. Куплены за крупницы, за гроши. Орган СОН – это та структура, которая должна удерживать баланс между населением и местной властью. Это та сила, которая должна представлять и отстаивать интересы населения на первичном уровне, выступать, защищая права локальной громады. Она не должна быть марионеткой в руках местного совета, а строго блюсти баланс интересов.

Однако на практике сегодня получается, что местная власть подминает органы самоорганизации, давая лишь небольшую частичку необходимого для их деятельности финансирования. А где же противостояние, где отстаивание интересов? Какой сейчас в Луганске орган самоорганизации будет выступать, например, против повышения тарифов? Увы, таковых не будет.

Долгое время мы пытались добиться финансирования для органов СОН. Да, мы добились его, но мы потеряли тот баланс, то, чем был ценен орган СОН. Утратили, может, не до конца, но этот процесс в Луганской области, к сожалению, активно продолжается. Потому что орган самоорганизации больше не пытается доказать власти, что интересы народа отличаются от существующего положения вещей. Органу СОН в целом и его председателю в частности, гораздо проще прийти и получить свою зарплату, а не возражать против властной позиции. Поскольку, если он скажет о своем несогласии «с политикой партии власти», его незамедлительно «заменяют». Так, после выборов 2006 года в Луганске было «заменено» 4 председателя органа СОН.

Таким образом, что же мы имеем? Как же может развиваться любая структура без финансирования? Никак! Она не имеет возможности развиваться. Но, получив своё финансирование, она теряет свою сущность: она становится маленьким подразделением властного органа. В результате орган СОН перерождается и фактически исчезает. А где суть, с которой мы начали в 2002 году? В Луганске она утрачена.

Я обвиняю в сложившейся ситуации во многом себя. Когда-то я больше всех говорила, что органам СОН нужны полномочия, нужно финансирование.

Мы получили и то и другое. Но что же мы получили взамен? Мы потеряли то, к чему так долго мы стремились – сегодня в Луганске фактически нет независимых органов СОН.

В чём решение этой проблемы? Может быть, небольшой отход от власти и налаживание сотрудничества в большей степени с общественными организациями. Каким же образом может сегодня происходить сотрудничество органов самоорганизации с негосударственными общественными организациями? Вариант следующий: общественная организация может обучать председателей, членов, активистов и бухгалтеров органов СОН, т.е. заниматься подготовкой их кадров. Это могут быть тренинги, семинары и т.д. Да, безусловно, это хорошо, но члены органов СОН должны знать, где и как дальше смогут применить полученные знания. На практике же часто бывает так: общественная организация, выиграв грант, не побоюсь этого слова, его отработала, научила, но не рассказала, каким образом можно применить эти знания дальше на практике. И эти знания зарываются просто в землю, им нет применения! Но что делать с этими знаниями дальше? Максимум к чему мы приходим – к тому, что бухгалтеры начали тайно вести учёт в органах самоорганизации населения. Да, это уже хорошо, но ведь дальнейшего выхода от применения этих знаний больше нет, потому что нет перспективы роста лидера органа СОН.

Второй пример, как ещё могут сотрудничать органы СОН и общественные организации, состоит в следующем: общественная организация лоббирует интересы органов СОН в органах местной власти. Например, она добивается выделения необходимого финансирования на осуществление текущей деятельности, под какие-то проекты, предоставления помещения для осуществления деятельности органов СОН и т.д. Однако опять возникает вопрос: к чему мы придем? Максимум, чего добьётся общественная организация – это получение крупниц финансирования от местного совета. Таким образом, косвенно орган СОН становится опять-таки ручным, зависимым от местного совета. А ведь это тоже не выход. Что же может быть ещё?

Считаю, что одна из самых правильных и перспективных форм сотрудничества между общественной организацией и органами СОН может быть в том случае, если общественная организация является исполнителем каких-либо профильных проектов органа СОН. Например, орган СОН запланировал реализацию какого-то проекта на территории своей деятельности: по защите одиноких матерей, либо престарелых людей, или профилактика в подростковой среде ВИЧ/СПИД, наркомании и т.д. Но орган СОН не имеет подготовленных специалистов, чтобы квалифицировано провести эту работу. В этом случае он может привлечь к этой работе профильную общественную организацию, которая более качественно реализует необходимую деятельность.

Идеален вариант, когда общественная организация выполняет эту работу как волонтер, т.е. на безоплатных основаниях. Однако часто нужны какие-то

пособия, расходные материалы и т.д., на которые зачастую нет никаких средств ни у органов СОН, ни у общественной организации.

И третья возможная форма сотрудничества – это субдонорство. В этом случае общественная организация выступает донором и выделяет какие-то средства на конкурсной основе для обеспечения той или иной деятельности силами органа СОН. Но это самый лучший вариант. Для этого общественная организация сама должна обладать необходимыми финансовыми ресурсами.

В заключение хочу отметить, что перспективы развития работы органов СОН необходимо обеспечивать благодаря внесению в законодательство необходимых изменений. И в этом плане, наряду с решением вопросов о создании и повышении качества работы органов СОН, мы должны добиваться нормативного расширения их финансовой базы.

Світлана СЛЕСАРЬОНОК,
голова органу самоорганізації
населення „Лузанівський”,
голова громадської організації
„Мама-86 - Одеса” (м. Одеса)

УЧАСТЬ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ ТА НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ВИРІШЕННІ НАГАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ УТРИМАННЯ ЖИТЛА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

В Одесі органи самоорганізації населення, на жаль або на щастя ніхто не «купляє», тому ми продовжуємо залишатися не тільки органами самоорганізації населення, а й скоріше органами самооборони. Тому що доводиться захищати інтереси своєї громади, а ресурсів та можливостей для цього, на жаль, дуже мало. Наша мікрोगромада в мікрорайоні „Лузанівка” мала серйозні екологічні проблеми, і ми знайшли такий вихід – із членів органу самоорганізації населення створити міську екологічну громадську організацію. Ми намагаємось управляти з території свого мікрорайону екологічним рухом в місті. Така як би «подвійна» структура дала нам можливість знаходити ті ресурси, які раніше для органу СОН були недостатні.

Великою проблемою в Одесі є те, що між органами місцевого самоврядування та органами СОН немає правил гри, існують критичні недоліки у взаємодії між цими структурами. Ми не відчуваємо, що ми потрібні, що нас слухають та бажають слухати. Сподіваємось, що в зв'язку із створенням міського Управління із взаємодії з органами самоорганізації населення, вдасться зсунути з місця цю ситуацію.

Але проблеми на місцевому рівні залишаються, та їх потрібно вирішувати. Ми дуже пишаємось, що нашому комітету самоорганізації населення „Лузанівський” вдалося залучити на вирішення проблем нашого мікрорайону порядку 20 млн. доларів. І це ще не враховуючи трудові внески. Як нам це вдалося досягти?

Наш комітет був вперше створений в 1979 році. І майже весь перший склад комітету залишається незмінним. Весь час ми шукали форми залучення коштів на вирішення проблем мікрорайону. По-перше, користувалися Положенням «Про порядок проведення загальних зборів громадян за місцем проживання». В найбільш складних ситуаціях на загальні збори (конференцію) приходили від 3 до 6 тис. мешканців. Після того, як одні із зборів відвідав міський голова Едуард

Йосипович Гурвіц, з'явилося рішення про комплексну реконструкцію всіх будинків мікрорайону „Лузанівки”, на що пішли значні кошти з міського бюджету.

Міська рада також профінансувала проведення екологічної експертизи в мікрорайоні, що дозволило нам надалі відстоювати свої інтереси вже при новій владі. 80 жителів мікрорайону подали позов до суду щодо бездіяльності органів влади. В результаті прокуратура подала припис до міської ради щодо вирішення проблем мікрорайону. Почалася робота. Звісно, що у влади було своє бачення ситуації. Але завдяки активному висвітленню в ЗМІ нашої точки зору щодо вирішення проблем вдалося переконати й міську владу.

Використовували зовсім різні заходи. Дістали список всіх 100 депутатів міськради, їхні телефони, роздали активістам, які по 10-20 разів на тиждень дзвонили кожному депутату. В результаті в 1999 році на сесії міської ради було прийняті рішення про виділення значних коштів на будівництво каналізаційно-насосної станції та про закриття станції промивки залізничних цистерн від нафти, яка отруювала повітря в мікрорайоні.

Але від прийняття рішення до його виконання – це теж великий шлях громадської роботи. Ми його пройшли, а після закриття станції промивки навіть були ліквідовані забруднені від її діяльності нафтою озера.

Щоправда, не всі рекомендації екологів ще виконані. І ми знову скоро збираємо круглий стіл та будемо звертати увагу влади до пошуку кроків виконання цих рекомендацій. Ми збираємось сформулювати чіткий стратегічний план вирішення актуальних проблем мікрорайону.

Щодо нашої громадської організації „Мама-86 – Одеса”, то ми нещодавно реалізували один з важливих для міста проектів. Колись на все місто було тільки 400 індивідуальних лічильників води через дуже ускладнену процедуру їхнього встановлення. Наша організація розробила правила, в яких ця процедура була значно спрощена. Вони були прийняті міськрадою. Результат – протягом року одесити встановили в своїх оселях понад 74 000 лічильників, а рівень водоспоживання по місту впав на 13%.

Зараз ми дуже активно працюємо в сфері енергозбереження. В межах соціального проекту ми впроваджуємо в одному експериментальному будинку різноманітні енергозберігаючі технології, в тому числі встановили перший в місті майданчик для сепарації сміття із контейнерами для папери, пластика та ін.

Вважаю, що насправді це міф, що наші люди не такі, як в Європі. Треба, щоб у них була матеріальна зацікавленість. В нашому експериментальному будинку впроваджено таку схему, коли кошти від зданих відходів вертаються на рахунок ОСББ. Зараз ми плануємо розповсюдити цей досвід на інші будинки та організувати такі прибудинкові майданчики біля 120 будинків за допомогою Екологічного Фонду міста.

Сергей САХАНЕНКО,
*профессор кафедры государственного
управления и местного самоуправления
Одесского регионального института
Национальной академии
государственного управления при
Президенте Украины (Одесса),
доктор державного управления*

ВКЛЮЧЕНИЕ ОРГАНОВ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ В СИСТЕМУ ОРГАНОВ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ ЧЕРЕЗ РЕГЛАМЕНТАЦИЮ ИХ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Прежде чем я перейду к освещению своей темы, я бы хотел сделать общее замечание относительно правового статуса органа СОН, поскольку тут часто наблюдается передёргивание. А именно: говорят, что самоорганизация является отдельным, самостоятельным видом публичной власти в Украине, действующим лишь на самом низовом уровне территориальной организации власти в Украине. А значит, что есть некие особые, собственные интересы, которые могут, условно говоря, не совпадать с интересами всей территориальной громады. С другой стороны, часто возникает путаница между органом СОН и всякого рода хозяйствующими структурами.

Если проанализировать эти два аспекта, то выяснится, что самоорганизация населения – это часть системы местного самоуправления. И органы СОН, даже действуя на уровне дома, должны руководствоваться общегородскими, общепоселенческими интересами. При этом они должны влить на то, чтобы общепоселенческий интерес воплотил в себя интерес конкретного дома, конкретного микрорайона и т.д. Потому что в противном случае мы столкнёмся с конфликтом интересов.

Не надо также путать какой-нибудь кондоминиум с органами СОН. Условно говоря, орган СОН – это сельсовет, а кондоминиум – это колхоз. Часто они сосуществовали на одной территории. Часто одни и те же люди работали в двух структурах, возглавляли их. Но всё-таки они разные по своей природе, и путать их не надо, у них разные задачи. Это важное замечание, которое я бы хотел сделать.

Тот вопрос, который мне поставлен – это вопросы регламентации деятельности органов СОН. На прошлом нашем мероприятии я выступал с проблемой финансовой основы деятельности органов СОН, считая, что это наиболее важная проблема их существования. Предполагая, что если будут

деньги у органа СОН, значит, всё будет хорошо. Но изучение деятельности конкретных органов СОН позволяет сделать вывод, что даже при наличии финансовых ресурсов и даже при наличии полномочий часто эти финансовые ресурсы тратятся не эффективно, а полномочия, в конечном счете, не реализуются. То есть, это живое творчество масс, которыми являются органы СОН. Оно часто трансформируется в некую стихийность, и противовесом этому может быть только один инструмент – чёткая организация их деятельности в правовой форме. По сути дела, регламентация деятельности органа СОН – это выход органа СОН на новый этап в своей деятельности, свидетельство институализации, самоорганизации, переход в профессиональную сферу, даже на бесплатной основе.

Наконец орган СОН – это проявление демократии в территориальном разрезе. А демократия – это, как известно, ещё и процедура. Значит, отсутствие процедур, по сути, дела приводит к вырождению этих демократических институтов, которыми являются органы СОН, превращение их в выхолащенные элементы жизни на местах.

Что такое регламент? Регламент это некий документ, устанавливающий административные процедуры, порядок осуществления той или иной функции, а также стандарт неких услуг, которые, в том числе и органом СОН, могут обязываться, предоставляться. Регламенты достаточно широко предоставлены в системе органов местного самоуправления. Однако если их проанализировать, то мы увидим, что там практически не учитываются органы СОН. В регламенте, в частности, городского совета Одессы не упоминается такие вещи, как возможность вынесения со стороны органа СОН проекта решения на сессию местного совета. А ведь в основе органа СОН лежат собрания граждан, которые являются одним из субъектов нормотворческой инициативы на сессии местного совета. Но этого там нет.

Нет, как правило, в регламенте Одесского городского совета и в других регламентах местных советов, возможности участия представителей органов СОН в пленарных заседаниях местного совета, а также в заседаниях комиссий совета, которые обязаны, как минимум, приглашать их при рассмотрении проблем, затрагивающих жителей конкретных территорий. Принимается, например, решение о комплексной реконструкции квартала. Конечно же, должны быть привлечены также представители органы СОН, который действуют в рамках этого квартала. Но этого в регламентах нет и, конечно, не привлекают. А отсюда возникают и протестные акции из-за не учета мнений, неучета интересов. Также можно вспомнить органы СОН в контексте планирования деятельности местного совета, в процессе разработки бюджета и т.д.

То же самое можно сказать и о регламенте исполнительных органов. Посмотрев регламент исполнительных органов городского совета, я не увидел, каким образом участвуют органы СОН в планировании деятельности исполнительных органов местного совета, в подготовке решений. Они не привлекаются они к участию в заседаниях исполнительного комитета, не

учитываются в процессе рассмотрения жалоб, обращений граждан и т.д. Но и самого механизма взаимодействия с органами СОН в этих регламентах тоже нет.

Всё это как бы выталкивает органы СОН из процедурных аспектов деятельности органов местного самоуправления, а значит и выталкивает их из системы местного самоуправления. Это первый аспект, на котором я хотел остановиться.

Второй аспект связан с регламентацией. Регламенты точно также необходимы и самим органам СОН. Если говорить вообще, то регламент органа СОН, на мой взгляд, должен содержать в себе три важных компонента.

Первый компонент регламента органа СОН – это регламент выполнения функций и предоставления услуг. Ведь у органа СОН есть значительные функции. Не только функции представительства, но и иные функции, и есть возможность предоставлять услуги жителям, проживающим на территории дома, квартала и т.д. Как выполнится эта услуга, по какой процедуре? Ведь эта услуга оказывается клиенту, жителю конкретного дома, и он не всегда это понимает. А отсюда и появляются факты халатности, например, при предоставлении той же справки о составе семьи.

Если функция делегируется органу СОН, иногда можно даже говорить о коррупционных действиях. Ведь если органу СОН делегировано местным советом право на участие в комплексном развитии территории, где действует орган СОН, то без его визы застройщик не начнёт строить. А тут возможны всякие вещи. Поэтому необходим регламент выполнения функций, предоставления услуг, который должен устанавливать процедуры, через которые реализуются права и обязанности жителя, проживающего на территории деятельности органа СОН.

Вторая часть любого регламента – это внутренний регламент организационной деятельности органа СОН. Там должно быть зафиксировано, как проводить заседания органов СОН, какое информационное, материальное, программное обеспечение его деятельности, какой контроль за реализацией принятых решений, какой механизм информирования граждан о деятельности органа СОН и т.п.

И третья, последняя вещь в любом регламенте, – это регламент взаимодействия. Орган СОН постоянно взаимодействует с основными субъектами: с местным самоуправлением, с органами государственной власти, с хозяйствующими структурами. Должен быть разработан четкий регламент взаимодействия.

И всё это в целом позволит органам СОН встать на ноги. Тогда его будут чувствовать в качестве нормального управленческого субъекта. Кроме того, с органом СОН будут считаться. Но для этого он должен качественно предоставлять услуги.

Андрей КРУПНИК,
заместитель председателя Всеукраинской Ассоциации содействия
самоорганизации населения, доцент
Одесского регионального института
государственного управления НАГУ
при Президенте Украины (Одесса),
кандидат политических наук

СОЦИАЛЬНАЯ ИНФРАСТРУКТУРА ТЕРРИТОРИАЛЬНОЙ ГРОМАДЫ КАК ИНСТРУМЕНТ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ДОСТОЙНЫХ УСЛОВИЙ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ

Уважаемые коллеги!

Как вы думаете, почему сегодня большинство людей недовольны жизнью? С нашими немалыми ресурсами, которыми располагает Украина, мы могли бы чувствовать себя лучше – и все вместе, и каждый в отдельности. В чем же дело?

А дело, на наш взгляд, в **неэффективном управлении** общественным развитием как со стороны органов власти, так и со стороны самих территориальных громад. Не случайно местный уровень имеет определяющее значение, поскольку на нем артикулируются и удовлетворяются большинство социальных потребностей и интересов людей – физиологических, социальных, духовных.

Любые реформы, которые пытаются провести в Украине – политическая, экономическая и другие – либо непосредственно осуществляются на местах, либо имеют выход на локальный уровень. То есть, уровень местного самоуправления и территориальной громады является базовым в комплексном жизнеобеспечении населения.

Конституция Украины и закон о местном самоуправлении декларируют статус территориальной громады как ведущего, центрального субъекта системы местного самоуправления. В этом вопросе украинское законодательство идет даже дальше Европейской Хартии о местном самоуправлении, которая «видит» только представительские органы местного самоуправления.

Однако наши прогрессивные законодательные нормы очень медленно воплощаются в жизнь, поскольку, к сожалению, механизма реализации полномочий территориальных громад в Украине создать пока не удастся.

Одной из основных причин такого положения является неразвитость в Украине **социальной инфраструктуры гражданского общества**. К ней относятся органы самоорганизации населения, общественные, благотворительные организации и другие объединения граждан. Именно они аккумулируют социальные потребности и интересы людей и трансформируют их в действия, направленные на удовлетворение этих потребностей и интересов.

В чем же причины такой «незрелости» территориальной громады? Властная элита пока для себя не решила, зачем нужны и нужны ли вообще власти общественные структуры. Со стороны же громады субъективными причинами такой неразвитости является недооценка людьми собственных возможностей, их низкая социальная активность и нехватка чувства ответственности людей за состояние дел в обществе.

Одесский общественный институт социальных технологий регулярно проводит исследования состояния территориальной громады – так называемую социальную диагностику. Последние данные свидетельствуют о снижении уровня общественной активности людей и нарастании массового разочарования. Это и неудивительно. Слишком часто за последние годы нас призывали на баррикады – то в борьбе за независимость, то за справедливость. Потом наши лидеры, которых народной волной выносило наверх, брались за штурвал, а люди возвращались в нетопленые дома, без света и без дворников. Чтобы готовиться к очередному повышению цен на все, и в первую очередь на тарифы.

Фрэнсис Фукуяма, один из самых популярных сегодня аналитиков и прогнозистов констатирует **кризис представительной демократии**. Истинная демократия немыслима без **демократии участия масс** – через деятельность общественных структур – органов самоорганизации, общественные организации, а также через такие формы общественного участия, как общественные слушания, сходы граждан, местные инициативы, общественный контроль, участие в работе различных комиссий, координационных советов и рабочих групп, через обращения граждан в различные властные инстанции и т.п.

То есть сегодня мало раз в пять лет коллективно выбирать своих представителей и отдавать им в руки свою судьбу. Если мы хотим достойной жизни, нам и во время выборов и после них необходимо не снижать своей общественной активности и держат руку на пульсе власти.

В этой ситуации наиболее массовыми и влияющими на жизнь территориальной громады являются, по нашему мнению, органы самоорганизации населения, которые больше других приближены к людям, к их ежедневным потребностям и интересам.

Анализируя ситуацию в обществе, работая с чиновниками, мы отмечаем, что мало-помалу их отношение к общественным институтам начинает меняться. В лице общественности они начинают видеть своего пусть младшего, но партнера в решении многочисленных социальных проблем.

Этому способствует и Указ Президента Украины от 15.09.2005 «Об обеспечении участия общественности в формировании и реализации государственной политики» и последующие правительственные акты, принятые в этой сфере.

Движущей силой местного самоуправления являются потребности и интересы жителей. Территориальная громада выступает именно тем социальным организмом, в котором интересы каждого конкретного жителя – члена такой громады согласовываются с интересами этой громады, интересами определенной территории и государства в целом.

Миссия территориальной громады и уполномоченных ею органов СОН реализуется через выполнение определенных функций, которые не могут выполнить никакие другие структуры. Это интегративная функция, которая заключается в укреплении межличностных связей и объединении усилий людей; функция социального контроля за деятельностью и поведением членов коллектива; функция удовлетворения повседневных потребностей членов территориального коллектива; воспитательная функция, связанная с формированием активности членов коллектива; политическая функция, призванная представлять интересы населения по месту жительства и обеспечивать реализацию гражданами конституционного права принимать участие в управлении государственными и общественными делами.

Подчеркну: органы СОН имеют уникальный общественно-правовой статус. С одной стороны, они являются по сути объединениями граждан по месту жительства на основе единства интересов для общей реализации ими своих прав и свобод и как институт гражданского общества с полным правом могут быть отнесены к так называемому третьему сектору.

С другой стороны, органы СОН как публичные представительские органы создаются частью жителей, которые временно или постоянно проживают на соответствующей территории, и согласно Закону Украины «О местном самоуправлении в Украине», являются составляющей системы местного самоуправления и соответственно принадлежат к первому сектору.

Представителя американской школы самоуправления В. Остром считает, что будущее демократии зависит от того, на сколько каждый из нас сможет научиться пользоваться наукой и искусством ассоциаций, основанных на взаимопомощи и договорных механизмах взаимоотношений. А Дж. Миль утверждает, что лишь когда индивиды принимают участие в управлении, они понимают его результаты. Эта идея привлечения населения до управления является сегодня одной из основ концепции развития местных сообществ.

Опыт становления в Украине локальной демократии, в частности образования и деятельности органов СОН свидетельствует, что главными препятствиями на пути становления в стране полноценной самоорганизации населения кроме несовершенного и противоречивого закона об органах самоорганизации населения, является нежелание депутатского корпуса и

чиновников местного уровня видеть в лице организованной общественности своего конкурента при власти, элементарный недостаток знаний и навыков управленческой деятельности у тех, кто берется за создание и руководство деятельностью органов СОН, отсутствие у этих общественных образований какой-либо материально-финансовой базы и т. п.

Решению всех этих вопросов посвящена Программа развития органов самоорганизации населения г. Одессы на 2007-2011 годы, которая была разработана городским Координационным советом самоорганизации населения и одобрена городской конференцией органов СОН. Целью этой Программы является создание в городе необходимых условий для объединения усилий городского совета с органами СОН в решении проблем одесситов.

В частности, Программа предусматривает делегирование городским советом наиболее подготовленным органам СОН части собственных полномочий, финансов и имущества для реализации этих полномочий. Должна быть создана система профессиональной учебы как руководителей и активистов органов СОН, так и государственных и муниципальных служащих, которые работают с этими органами.

Еще одним эффективным механизмом включения органов СОН и общественных организаций в работу по решению приоритетных городских проблем является **механизм социального заказа**, который более шести лет назад родился в Одессе и до сих пор продолжает работать на благо одесситов.

За этот период в Одессе прошло пять городских конкурсов на социальный заказ, на которые было подано в общей сложности **204** проекта. Из них поддержано и реализовано **76**. Освоенная сумма из городского бюджета составила **1 млн. 147 тыс. грн.** Дополнительно исполнителями социальных заказов привлечено **4 млн. 553 тыс. грн.** То есть, соотношение бюджетных и дополнительно привлеченных средств составило один к четырем. И это соотношение, как показывает опыт, бывает еще большим.

И все же вопрос ресурсов остается одним из самых острых в дальнейшей судьбе движения самоорганизации. Согласно Всемирной Декларации местного самоуправления (ст. 8) и Европейской Хартии о местном самоуправлении (ст. 9) местное самоуправление имеет право владеть и свободно распоряжаться при осуществлении своих функций своими собственными средствами отдельно от средств других уровней власти. Причем эти средства должны отвечать полномочиям, предоставленным территориальным громадам законодательством.

Применяя этот подход к органам СОН как составляющей этой системы, необходимо предусмотреть реальную возможность обеспечения этих органов финансовыми ресурсами для успешного выполнения собственных и делегированных полномочий (в случае их делегирования советом).

Интересными в этом контексте являются предложения С. Е. Саханенко, который обратил внимание, что в соответствии со ст. 5 закона об органах самоорганизации населения одним из принципов их деятельности является финансовая автономия. То есть, в структуре органов СОН должны быть сформированы такие финансовые институты, как самостоятельный бюджет, институт самообложения налогом, кредитные средства, гранты, трансферты и др.

Основу самостоятельного бюджета органа СОН могут составлять закрепленные и собственные доходы. Закрепленные доходы – это средства, которые поступают от местных налогов и сборов и которые по решению местного совета могут быть закреплены за органом СОН. Например, такой местный сбор, как сбор с владельцев собак более эффективно может быть собран органом СОН в результате лучшего администрирования, поскольку на уровне дома или квартала лучше известно, в какой семье живет собака, налажен контакт с ее обладателем.

К закрепленным доходам также может быть отнесен сбор за парковку – ведь парковка обычно осуществляется в жилой застройке, что создает дополнительные проблемы жителям и было бы справедливо предоставить им определенную компенсацию. К тому же, как правило, эти средства в значительной мере разворовываются. Орган СОН был бы заинтересован в сборе этих средств. К закрепленным доходам также может быть отнесенная часть налога с рекламы на носителях, которые находятся на территории органа СОН – ведь реклама размещается на многоквартирных домах или в зоне застройки.

Закрепить за бюджетом органа СОН можно и средства, которые платятся за справки, которые выдает этот орган от имени местного самоуправления; часть средств от приватизации объектов коммунальной собственности, которые находятся на территории органа СОН; определенный процент платы за аренду имущественных комплексов, находящихся в коммунальной собственности, которые находятся на территории органа СОН и т. п.

К собственным доходам, в первую очередь, должны относиться средства, которые поступают от самообложения налогом.

Еще одно важное замечание. В соответствии с порядком создания (общим собранием или конференцией) органы СОН согласно Гражданскому кодексу принадлежат к юридическим лицам частного права и по своей организационно-правовой форме являются непредпринимательскими обществами, которые, в свою очередь, в соответствии со ст. 86 ГК могут наряду со своей основной деятельностью осуществлять и предпринимательскую деятельность, если эта деятельность отвечает цели, для которой они были созданы, и способствует ее достижению. К тому же специальный закон об органах СОН не запрещает им заниматься предпринимательской деятельностью, а статья 16 этого закона, которая определяет их финансовую основу, кроме бюджетных и

благотворительных средств на осуществление их полномочий предусматривает и «другие поступления, не запрещенные законом».

Таким образом, можно говорить еще и об уникальном статусе и соответственно уникальных возможностях органов СОН как субъектов хозяйственной деятельности в системе местного самоуправления. И этот вопрос нуждается в дальнейшей практической отработке.

Нуждается в особом внимании и разработке также система взаимоотношений между органами СОН одного уровня, которые действуют на соседних территориях населенного пункта, и механизм разграничения полномочий между органами СОН разного уровня, которые действуют на одной и той же территории.

Завершая, можно сделать **вывод:** создание и деятельность органов СОН как составной части системы местного самоуправления является условием превращения территориальной громады из «конституционно-правового фантома» в работающий механизм народовластия.

Виктория РЫКОВА,
начальник отдела организационной
работы исполнительного комитета
Бердянского городского совета
(г. Бердянск)

ОРГАНЫ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ И МЕСТНАЯ ВЛАСТЬ – ДИАЛОГ И ПАРТНЕРСТВО

Суть моей презентации будет сводиться к механизмам мониторинга за деятельностью органов власти со стороны органов СОН. Вы все прекрасно знаете, и уже сегодня об этом тут говорилось, что несколько лет подряд проводится всеукраинский конкурс, направленный на поддержку программ развития местного самоуправления. Бердянск активно в нём всегда участвовал, а я же являюсь членом рабочей группы, которая занимается написанием этих проектов. Наш проект – победитель этого года – касается общественного контроля за деятельностью городской власти.

Начну с того, что на сегодняшний день у нас в городе работает 47 органов СОН, из них 13 комитетов микрорайонов, которые действуют с 2000 года, т.е. ещё очень малый срок, и 34 уличных комитета, которые работают уже в нашем городе около полувека. С 2000 года, когда начался процесс становления органов СОН, он проходил очень легко и непринуждённо. Мы находили общий язык и с депутатским корпусом, и с исполнительной властью. Естественно, с 2006 года ситуация в нашем городе изменилась. С приходом к власти нового депутатского корпуса, который избирался уже по партийным спискам, вновь пришедшие в горсовет депутаты практически не понимают роль органов СОН, не понимают, насколько важны они для развития местного самоуправления. Но несмотря на это, органы СОН продолжают решать проблемы, находятся в постоянном поиске новых путей сотрудничества с представителями власти в нашем городе и депутатским корпусом.

Одним из проблемных моментов в деятельности органов СОН является несовершенство законодательной базы, т.е. те документы, по которым мы работаем, как уже было сказано, должны претерпеть серьезные изменения. Мы не стали ждать, когда будут внесены изменения в законодательство и действуем и работаем на основании тех наработок и на основании того опыта, который накоплен в нашем городе.

Чего же мы хотим? Самая главная наша задача – это выработать единую, понятную, полезную, имеющую реальную значение для горожан стратегию развития города. Мы добились этого путём составления совместными усилиями наших граждан и исполнительной власти планов стратегического развития.

Следующий момент: органы СОН, как индикаторы общественного мнения, должны знать проблемы своих микрорайонов, предлагать власти пути решения этих проблем и находить общий язык с жителями.

И последний момент: члены территориальной громады должны чётко понимать и, по возможности, поддерживать действия городской власти. Каким образом мы хотим этого достичь? Необходимо построить чёткую систему взаимодействия. Я абсолютно несогласна с утверждениями о том, что органы СОН должны как можно больше отдаляться от власти, мы как раз направляем все наши усилия на консолидацию наших действий, на поиск путей для взаимопонимания. Мы хотим, чтобы наши сограждане были активными в решении всех вопросов, которые касаются развития территориальной громады. Хотим, чтобы между властью и жителями постоянно проходил открытый и понятный диалог, где органы СОН как раз и будут являться тем промежуточным звеном, которое будет контролировать этот процесс. И, наконец, мы хотим, чтобы действия нашей власти были прозрачными, понятными и доступными для горожан.

Примером для всего вышесказанного может быть ситуация с повышением тарифов на жилищно-коммунальные услуги в нашем городе. Была спланированная чёткая компания действий власти, которая опиралась на поддержку наших активистов, а именно комитетов микрорайонов и уличных комитетов. Включала она в себя проведение серии мероприятий. Это и размещение материалов в СМИ с обоснованиями повышения тарифов с указанием причин, это и серия круглых столов с обязательным привлечением уличных комитетов и комитетов микрорайонов, это и проведение общественных слушаний.

Наши комитеты на одном из последних совещаний, которое предшествовало всему этому процессу, высказали своё пожелание выдвинуть от каждого комитета по одному-два представителя, которые разбираются в этой ситуации (ими стали либо юристы, либо бывшие работники ЖКХ), которые должны были проверить обоснованность повышения тарифов. Они также привлекли к своей работе независимого экономиста. Данная группа работала в течение определённого времени и выдала свои результаты, которые были опубликованы в прессе и имели положительный эффект. После этого проводились многочисленные консультации жителей с работниками исполкома. О времени и месте их проведения жители были оповещены заблаговременно через прессу. Как результат – была снята социальная напряжённость по данному вопросу. Тарифы у нас повысились, а уровень

оплаты на сегодняшний день составляют 85%, за что мы говорим большое спасибо нашей общественности.

Но чтобы действовать дальше, мы должны были чётко видеть общие проблемы, которые могла бы власть решать вместе с общественностью. Эти проблемы мы условно разделили на три составляющие. Первое – это стратегические проблемы, они прописаны в плане стратегического развития города, это основные проблемы, над которыми будут работать власть и горожане вплоть до 2011 года.

Когда у нас есть стратегия, мы вырабатываем плановые цели. Плановые цели у нас прописаны в механизмах реализации Программы «Ответственные выборы – ответственная власть». С этой Программой наш городской голова, который избран уже на третий срок, шёл на выборы и эта Программа является основой для деятельности исполнительного комитета на ближайшие четыре года. По каждому пункту данной программы подготовлены проектные листы, в которых четко описано, что и в какие сроки нужно делать, а также определены ответственные, как со стороны власти, так и со стороны общественности.

И, естественно, третий круг проблем, – это ситуационные проблемы. Как бы мы не планировали нашу деятельность, проблемы возникают ежеминутно и для каждого микрорайона они будут свои. В бизнесе мониторинг – это обязательный элемент: если мы не будем контролировать свою деятельность, находить свои слабые места и свои ошибки, мы не построим должным образом деятельность своего предприятия. Точно также мы применяем мониторинги в нашей деятельности и в деятельности органов СОН, потому что услуги, которые оказывает исполком и органы СОН жителям являются нашим своеобразным товаром. А чтобы его качественно «продать», нужно качественно проводить процесс мониторинга. То есть мы должны постоянно контролировать ситуацию: какие решения принимает власть, какой эффект они производят на горожан, какой эффект они дают для города в целом.

Теперь о механизмах мониторинга. Вопрос о том, что мы мониторим и как мы это делаем, мы выясняем посредством проведения фокус-групп. Следующий момент – это репрезентативные социологические исследования, анкетирование в центрах общественных инициатив. Проводим мы также общественные слушания, а также анализ публикаций в средствах массовой информации. Прежде всего, этим у нас занимается Центр социологических исследований Северного Приазовья, где работают квалифицированные специалисты, которые по заказу исполкома проводят исследования. Этим же занимается и Фонд содействия занятости населения, действующий у нас в городе уже два года, а также специальная рабочая группа исполнительного комитета.

Андрій РЕБА,
заступник Вінницького
міського голови (м. Вінниця)

ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ – НАДІЙНІ ПАРТНЕРИ МІСЬКОЇ ВЛАДИ

Практичні проблеми діяльності органів самоорганізації населення, судячи по всьому, є однаковими в різних містах, але шляхи їх вирішення є різними. Як вони вирішуються в Вінниці?

Проаналізувавши після виборів 2006 року ситуацію в вінницьких органах СОН, ми зробили такі висновки. Таке явище, як так звані «швондери», не залежить від того, чи залежні органи самоорганізації населення від місцевої влади чи незалежні не від кого. «Швондер» - це особа, яка знаходячись на тій чи іншій посаді займається всім, крім того, що треба людям. Коли орган самоорганізації населення висловлює свій протест проти підвищення тарифів чи оголошує свою територію «вільною від НАТО» чи ставить інші глобальні питання, він нікому не потрібен.

В Вінниці всього 30 органів СОН, в своїй діяльності вони охоплюють територію, де проживають 75 тис. чоловік. Це біля 25% населення міста.

Після виборів більшість з них перебували в тяжких умовах. Щодо кадрового складу – людей молодше 55 років серед керівників органів СОН не було. Всі вони не були юридичними особами та замикалися безпосередньо на районні ради, і вся їхня діяльність зводилася в основному до видачі довідок.

Орган самоорганізації населення – це первинний елемент місцевого самоврядування, а значить – влади. Тому він повинен мати відповідні владні повноваження, ресурсну базу та кадрове забезпечення для здійснення цієї влади. Тому коли дехто каже, що «нам заплатили та орган СОН втратив незалежність, перетворився бозна на що», я з цим погодитись не можу. Якщо людина працює на постійній основі, їй треба за цю роботу платити. Інакше не можна ставити питання про якість цієї роботи.

Протягом 2006 року ми провели реєстрацію всіх органів самоорганізації населення як юридичних осіб, організували вибори керівництва, в бюджеті на 2007 рік на розвиток системи органів СОН закладено 689 тисяч гривень.

Заробітну плату отримує керівник та секретар органу СОН. Крім того, кожен орган СОН отримує ще кошти на здійснення своєї діяльності. Міська рада прийняла рішення про делегування ряду повноважень органам самоорганізації населення.

Але виникла проблема із координацією взаємодії між органами СОН в місті. Ми висунули ідею створити міську асоціацію органів СОН, в яку вже увійшли 27 органів СОН з 30 існуючих в місті. Керівником асоціації є голова одного із органів СОН, яка здійснює свої функції на громадських засадах. Вона бере участь в усіх засіданнях міськвиконкому із правом вирішального голосу.

За прикладом Одеси ми розробили проект Програми розвитку органів самоорганізації населення в місті на 2007-2001 роки. Він в скорому часі буде розглядатися міською радою. Усі депутатські фракції вже дали попередню згоду проголосувати за її прийняття.

Які функції ми передали органам СОН? Це:

1) на органи самоорганізації населення покладено відповідальність за облік населення для спеціального Реєстру фізичних осіб міста Вінниці, завдяки чому буде вирішено одвічну проблему списків виборців та інші питання. База даних оновлюється щомісяця.

2) Взаємодія з органами соціального захисту населення. Враховуючи майбутнє підвищення тарифів, в місті була проведена реформа соціального захисту. Всі питання, пов'язані із оформленням субсидій, покладені на органи самоорганізації населення. В результаті в Вінниці субсидіями охоплено 12,5% сімей, що вище більш ніж в 2 рази ніж в середньому по Україні. При цьому біля 5,5 тис. справ було розглянуто на комісії із врахуванням обставин в кожній конкретній сім'ї.

3) В місті існує проблема забезпечення приватного сектора такою послугою, як каналізація. Зараз закінчується розробка програми, залучені великі інвестиційні кошти для забезпечення проведення каналізації в приватному секторі. Цей проект буде здійснюватись за широкою долевою участю жителів, і це є великим полем діяльності для органів СОН. Тим більш що це в інтересах громади.

4) Органи самоорганізації населення, звичайно, займаються і вивозом сміття з приватного сектора. Ми порахували, що якщо кошти за вивіз сміття пільговиків перерахуємо на загальне вивезення сміття, це дозволить його здешевити до 2-3 грн. на місяць з сім'ї. Ці кошти прописані в бюджеті. Норми там такі, які практично дозволяють задовольнити потреби всього мікрорайону і дозволяють знижувати ціни.

Ми відійшли від будь-яких систем звітності. Ми маємо юридичне право перевірити, як органи СОН виконують делеговані їм повноваження, але ніколи не вимагаємо від них жодних звітів на папері. Нам не потрібна «паперова»

взаємодія. З органами СОН влада спілкується безпосередньо. Щотижня проходять наради всіх керівників управлінь, за участю голів органів самоорганізації населення. Вони можуть вирішувати питання безпосередньо з керівниками владних структур, які зобов'язані вжити заходів щодо виконання їхніх прохань. І ями всі позасипали, і люки швидко познаходили. Тому що калюжа на території мікрорайону для його жителів є стратегічною проблемою, але для керівника дорожнього управління це деє далеко. Так ми забезпечуємо змичку населення із керівними органами.

Щодо моніторингу цієї діяльності. Вже рік у Вінниці працює група з Польщі, яка займається сертифікацією за стандартами ISO 9000, розробляються відповідні критерії для того, щоб мати чітку систему оцінювання роботи. Робота триває, але я думаю, що прозорість в діяльності всіх органів влади, тісна взаємодія і взаємодоповнення – в цьому ми вбачаємо суть існування такого інституту як органи СОН. Я згоден з тими, хто наголошує на пошуку шляхів взаємодії для того, щоб вирішувати проблеми, які сьогодні болять. Ми проводили моніторинг: більш ніж 90% звернень громадян стосується або житлово-комунальних проблем, або надання матеріальної допомоги.

Дякуючи практичній допомозі і тим розумним ідеям, які з'являються в Всеукраїнській громадській організації “Асоціація сприяння самоорганізації населення”, ми рухаємось, як показує практика, в вірному напрямку.

Сергей КИРИЧЕНКО,
депутат Херсонского городского
совета, руководитель фракции
«Общественный контроль»
(г. Херсон),
кандидат юридических наук

ОРГАНЫ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ КАК ЭФФЕКТИВНЫЙ ИНСТРУМЕНТ ОБЩЕСТВЕННОГО КОНТРОЛЯ ЗА ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ВЛАСТНЫХ И КОММЕРЧЕСКИХ СТРУКТУР

У нас в Херсоне тоже не всё пока благополучно в плане результатов, но имеется большое желание. Кроме этого, у нас имеется значительный научный потенциал, а также уже накоплен определенный опыт в виде реализованных проектов.

В кулуарах конференции мы разговаривали с коллегой о проблеме игровых автоматов. В городе Херсоне такая ситуация, что Лас-Вегас просто «отдыхает». Наблюдается засилье игровых автоматов, «одноруких бандитов» и т.д. Для нас это большая общественная проблема. Процветают также медицинские услуги, которыми устраняется зависимость от игры в азартные игры, называемая игроманией.

Оказывается, те лицензионные условия, которые вступили в силу 10 мая 2006 года, утвержденные Министерством финансов Украины и Госкомпредпринимательством и зарегистрированные Министерством юстиции Украины, являются достаточными только для получения лицензий. А для выдачи патентов на игровые автоматы и осуществления контроля на уровне регионов или конкретных населённых пунктов этих лицензионных соглашений недостаточно. Есть необходимость издавать регуляторные акты на уровне области и города, села, посёлка.

Недавно, 14 февраля, нас пригласили в Херсонскую обладминистрацию на общественные слушания на обсуждение регуляторного акта – проекта распоряжения председателя облгосадминистрации «Про затвердження ліцензійних умов впровадження господарської діяльності з організацій та утримання тоталізаторів, ігральних закладів в Херсонській області та порядку контролю за їх додержанням». От нас официально, за моей подписью было внесено письменное предложение, которое касается формирования комиссий.

На государственном уровне определено, что в комиссию по контролю за деятельностью субъектов предпринимательской деятельности в сфере игорного бизнеса включаются представители исполнительных органов власти и местного самоуправления, а также специалисты. Но мы знаем, что с чиновниками очень быстро договариваются. Если не за час, то за день точно договарятся, снимут все вопросы. И потому нужно внедрять самую неподкупную, самую эффективную форму контроля, которая называется общественным контролем.

Мы предложили следующее дополнение к составу этих контрольных комиссий, которые создаются органами контроля (а органы контроля – это финуправления областных администраций и территориальные органы Госкомпредпринимательства на местах): «До складу цієї комісії залучаються фахівці центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, представники громадських організацій, які протягом багатьох років діють на Херсонщині, мають організаційні структури і є відомі громадянам та ЗМІ, а також представники органів СОН». То есть мы четко прописываем волю членов территориальной громады о представительстве их интересов в составе этих комиссий по контролю. Иначе эти негативные явления нельзя будет преодолеть.

1 марта в Херсоне состоялось большое мероприятие под эгидой Комитета Верховной Рады Украины по вопросам борьбы с организованной преступностью и коррупцией. Мы не могли не обсудить и обозначенную выше проблему. Поэтому мы настаивали на том, чтобы в принятом решении значился следующий пункт: «Враховуючи неефективність засобів контролю за дотриманням законодавства у сфері гравального бізнесу силами посадових осіб відповідних державних органів з причин їх найбільшої уразливості корупцією та прояви бездіяльності, рекомендувати Херсонській міській раді включити до порядку денного сесії міської ради в березні 2007 року питання про розгляд і затвердження рішення щодо заходів по забезпеченню діяльності і розвитку органів СОН - будинкових комітетів, квартальних комітетів, рад мікрорайонів, ради вулиць і таке інше в місті Херсоні як більш ефективної форми громадського контролю за законністю, в тому числі, і за дотриманням законодавства в сфері гравального бізнесу на території м. Херсона».

Вот на решении этих проблем мы и сосредоточим нашу деятельность в ближайшее время.

Дмитрий СКОБЛИКОВ,
*председатель Днепропетровской
городской общественной организации
„Гражданское действие”
(г. Днепропетровск)*

УЧАСТИЕ ОРГАНОВ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ В ЗАЩИТЕ ПРАВ И ЗАКОННЫХ ИНТЕРЕСОВ ГРАЖДАН: ОПЫТ ДНЕПРОПЕТРОВСКА

Я хочу поделиться опытом работы привлечения членов территориальной громады к участию в общественно-политической жизни города.

Поступательное развитие общества, государства, отдельно взятой территориальной общественности определяется многими факторами экономического, политического и психологического характера. Но однозначно можно утверждать, что одним из важнейших показателей развития и демократизации общества – это участие граждан в управлении государственными делами непосредственно на местном уровне.

Но территориальная общественность не может принимать активное участие в процессе принятия государственных решений, не имея высокого уровня осведомленности и информированности в этих вопросах. Учитывая это, мы пришли к выводу о необходимости развития гражданского образования, которое, на наш взгляд, является первым шагом привлечения граждан в управление государственными делами. С помощью такого образования можно изменить отношение граждан к общественно-политической системе, создать культуру гражданской активности.

Мы считаем, что гражданское образование – это метод формирования гражданской мысли; это – информирование территориальной общественности, что способствует повышению уровня понимания гражданами проблем, а также способствует изменению ими своего поведения и решению этих проблем.

В нашу организацию входят зарегистрированные домовые комитеты. Мы считаем, что первооснова защиты гражданами своих прав – это знание законов. Поэтому мы на базе нашей организации в 2003 году создали информационно-консультационный центр, основная цель которого – повышение уровня информированности граждан в вопросах жилищно-коммунальной сферы и в вопросах создания органов самоорганизации населения.

Вначале люди к нам приходили со своими проблемами, в основном – жилищно-коммунального характера. Выяснилось, что мало кто умеет просто правильно апеллировать к соответствующим структурам. Мы начали обучать людей правильно оформлять обращения, жалобы в различные органы власти, внимательно изучать должностные обязанности чиновников различных уровней в том, что касается решения проблем жителей и выполнения их просьб.

Пошел более конструктивный процесс, начал нарабатываться опыт взаимодействия с органами власти, с чиновниками, которые обязаны по первому обращению решать вопросы населения, а на деле решают только свои вопросы, потому что нет влияния активной организованной территориальной общественности. Мы поняли что, только сформировав и подготовив ее, чиновники обратят внимание на проблемы населения. А это гораздо действеннее, чем говорить с властями лично, только от своего имени.

Получив первый положительный опыт, люди начали более активно к нам обращаться. На любой вопрос – будь то состояние лифтов, установка приборов учета и т.д. мы объясняли, что для решения проблем дома нужно создавать орган самоуправления населения.

Изучив основные проблемы, с которыми обращались в нашу организацию люди, мы подготовили методические материалы с разъяснением понятий, целей, опыта создания органов самоуправления населения, а также методические и нормативно-правовые документы по вопросам жилищно-коммунальной сферы. Все подготовленные методические материалы выдаются во время консультаций гражданам.

Мы сопровождаем создание домовых комитетов, тестируем активистов инициативных групп. В рамках работы центра проводятся семинары по таким направлениям:

1. Организация, легализация и деятельность органов самоуправления населения.
2. Организация, регистрация и деятельность объединений совладельцев многоквартирных домов.
3. Жилищно-коммунальная сфера:
 - конституционно-правовая база;
 - механизм урегулирования спорных вопросов, порядок обращений граждан;
 - права и обязанности участников договорных отношений в жилищно-коммунальной сфере.

Обучение территориальной общественности – это дело не одного дня, не одного месяца и даже не одного года. Наш информационно-консультационный центр работает всего три года, но результаты его работы налицо: за это время

проведено 526 конференций по инициированию создания домовых комитетов, 41 учебный семинар, дважды в неделю ведутся юридические консультации для всех граждан нашего города, создано 408 домовых комитетов и инициативных групп, около 186 из которых зарегистрировано. Они уже сегодня принимают активное участие в городских программах, общественных слушаниях, самостоятельно решают в суде вопросы в сфере оказания жилищно-коммунальных услуг и многое другое.

Около половины наших домовых комитетов активно участвуют в решении вопросов взаимоотношений со строительными организациями, регулировании земельных отношений, что сейчас стало очень актуальным. Тем более что без проведения общественных слушаний проекта никто не имеет права начать застройку.

Кроме просветительской деятельности, мы действуем и напрямую. Работаем со всеми средствами массовой информации, выпустили недавно телевизионный ролик о том, как защищать свои права. В нем рассказывается о том, как теплосеть подала в суд на жителей, а жители выиграли этот суд благодаря усилиям домового комитета. Наша организация вела несколько таких судебных дел, которые были выиграны в интересах населения. Проводим также и уличные акции по борьбе за права жителей.

Гражданам необходимо постоянно разъяснять, убеждать в необходимости их активного участия в решении многих вопросов на местном уровне. Нам в этом помогает информационно-консультационный центр. И если таких центров будет больше, с хорошей технической и нормативной базой, то скоро мы получим очень перспективную, грамотную, активную территориальную общественность, способную решать многие вопросы.

По поводу предложенных к обсуждению изменений в Конституцию и Законы Украины. Наша организация полностью их поддерживает и готова, если надо, принять участие в их лоббировании.

Хочу поднять еще один вопрос: согласно статьи 38 Конституции Украины любой человек может свободно избирать и быть избранным. На этих выборах это наше право было нарушено – если человек не состоит в списке какой-либо партии, он не может в выборах участвовать. Мы рассматриваем депутатский мандат как рычаг для помощи людям, потому что на уровне дома можно решить только часть вопросов. Большинство из проблем возможно решать, только объединившись в комитет микрорайона или комитет города (не совпадающий с границами города).

Что касается дополнений в Закон «Об органах самоорганизации населения»: действительно, лучше бы такого закона не было, но раз он есть, то хочу обратить внимание на нарушения в той части, где говорится о даче разрешения: районные советы, понимая, какое значение начинают играть органы самоорганизации населения, не только ставят палки в колеса, а вынуждают людей на крайние меры – обращаться в суды и т.д., отказываясь

регистрировать органы самоорганизации населения. Хотя у них этого права согласно Конституции нет. А в этом законе оно почему-то прописано.

По поводу общих собраний – все мы знаем, что проводится тайное голосование с бюллетенями. Наше предложение – чтоб люди сами выбирали, как им голосовать – открытым способом либо тайным. По нашему опыту – районные советы не предоставляют необходимую помощь в проведении тайного голосования.

Недавно Днепропетровскими городскими властями была поддержана наша программа. Мы выиграли тендер на 100 000 грн. Однако на органы СОН пока депутаты не желают выделять деньги или делегировать им полномочия. Поэтому органы самоорганизации населения действуют в своих рамках, выполняют поручения жителей, решают злободневные проблемы.

Идет работа и с ОСМД. Нами разработан договор о контроле качества предоставляемых услуг между домовым комитетом и жилищным предприятием, который будет презентован на общественных слушаниях. К этому договору подготовлен также действенный механизм пересчета оплаты за услуги. Он позволяет жителям дома без создания ОСМД оплачивать только конкретно получаемые услуги и сохранять средства, поступающие на счет дома.

Мы видим развитие ОСМД и органов самоорганизации населения параллельными процессами. Сейчас практически 90% жилого фонда приватизировано, но почему-то в нарушение Закона Украины «О приватизации государственного жилищного фонда» не списывается в момент приватизации квартиры единая неделимая часть жилого здания. И выходит так, что дом состоит на балансе районных жилищных управлений.

Есть предложение: объединить на основе частной собственности жителей на уровне домов, создать кампанию по управлению этими домами. Надоело ждать реформирования того, чего нет – упадочной системы жилищно-коммунального хозяйства. Мы думаем, что органы СОН будут тем локомотивом в создании новой системы управления приватизированным жилищным хозяйством.

*Лариса ДРОЗД,
заступник голови, керівник
секретаріату Советської районної
адміністрації Макіївської міської
ради (м. Макіївка, Донецька область)*

ВІД ІНФОРМУВАННЯ ДО СПІЛЬНОГО РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ

Місцеве самоврядування – найближча людині влада. Влада, яка розв'язує більшість повсякденних питань мешканців – від комунально-побутових до благоустрою вулиць, будинків та прибудинкової території. Для ефективної роботи влади необхідний вільний обмін інформацією, це створює належний зворотний зв'язок між органами місцевого самоврядування й населенням. Одержання від громадян оперативної й достовірної інформації є важливою складовою забезпечення всебічного порозуміння між мешканцями територіальної громади та органами місцевого самоврядування, забезпечення їхньої участі в процесі управління, розв'язанні актуальних проблем міста. А участь громадян у виробленні місцевих рішень є реальною там, де чітко налагоджені механізми постійного двостороннього зв'язку між владою та громадою.

2003 року було розроблено й затверджено **Статут територіальної громади міста Макіївки**. Статут визначає засади, форму та порядок здійснення місцевого самоврядування територіальною громадою міста, структуру та повноваження органів і посадовців місцевого самоврядування, в тому числі органів самоорганізації населення.

Нова редакція регламенту роботи виконавчого комітету Макіївської міської ради, прийнята 6 серпня 2004 року, відбиває різноманітні форми участі громадськості в розв'язанні питань місцевого значення: порядок підготування та контролю за результатами впровадження регуляторних актів, організації розгляду звернень громадян, інформування населення через інформаційні центри.

Найчастіше уживаною формою спілкування мешканців міста з владою є *звернення громадян*. Стан роботи зі зверненнями розглядається на апаратних нарадах і засіданнях виконкому. Але увагу хотілось би привернути до тих форм роботи, якими Макіївка, можливо, відрізняється від інших міст. Однією з таких форм спілкування громадян з владою є „Пошта міського голови”, яка працює в місті з весни 2001 року. Майже в усіх значних

Макіївських установах встановлені спеціальні скриньки безкоштовної пошти, куди будь-хто може кинути скаргу або звернення, що фактично прирівнюється до звернення на прийом з особистих питань. Наказами керівників підприємств, організацій та установ міста призначені працівники, відповідальні за організацію роботи „*Пошти міського голови*”. Виймають листи територіальні виконавчі органи міської ради двічі на місяць. Ці ж працівники забезпечують їх доставку до райадміністрацій, де проводиться їх первинна реєстрація і вживаються заходи з розв'язання нагальних питань. Після цього райадміністрації передають листи до виконкому міськради – спочатку в організаційний відділ для загальної реєстрації та обліку, а потім – у приймально громадян для організації виконання. Міський голова особисто контролює хід виконання рішення щодо кожного конкретного звернення.

Досвід свідчить, що не всі охочі, на жаль, мають змогу звернутися до керівництва міста на особистий прийом. Для зручності населення в місті запроваджено інші форми прийому. Особливою популярна „*Пряма лінія*”, котра працює згідно з графіком, затвердженим на початку року розпорядженням міського голови. Щомісяця в засобах масової інформації друкується оголошення про дату та час її проведення. Кожен охочий має змогу поставити запитання телефоном тому чи іншому керівникові виконавчих органів влади.

Макіївка – перше й єдине місто в Україні, де налагоджено прийом звернень громадян через гарячу лінію посадовців різного рівня, використовуючи спеціально розроблену технологію „*Інформ-термінал*”. Компанією „Євроінформ” відпрацьована технологія прийому звернень від заявників. Спеціально виділені оператори цілодобово приймають звернення за встановленим зразком, заповнюють анкету з даними заявника і набирають текст з коротким викладом питань, що потребують втручання. Якомога швидше звернення передається конкретному адресатові з-поміж керівників виконкому згідно з розподілом повноважень. Потім їх розглядають у встановлений законодавством термін, заявникам відправляють повні та обгрунтовані письмові відповіді.

Для обліку, контролю, оперативного пошуку того чи іншого звернення спеціалісти виконкому використовують сучасну інформаційно-комп'ютерну систему. Понад три роки в інтернет-мережі функціонує *офіційний сайт Макіївської міської ради*, виконавчого комітету та міського голови, який щоденно доповнюється новими матеріалами, що дає повне уявлення про життя Макіївки і макіївчан. Аналіз показує, що застосування всіх цих форм роботи помітно зменшує надходження звернень громадян не лише до вищих органів влади, а й до виконкому.

Слід зауважити, що ця послуга не безплатна для того, хто звертається: вартість телефонного дзвінка операторові – 3 грн/хв. за міжміський зв'язок.

Але це робить звернення громадян чіткішими, продуманішими. Причому право звернутися до влади в малозабезпечених громадян ніяк не зменшується: існує безкоштовна форма звернення – особистий прийом, „пошта міського голови”, „гаряча лінія”.

Активізація населення щодо можливостей користування таким способом зв'язку із владою, як веб-сайт, здійснюється за допомогою рубрики „Зворотний зв'язок” – в розділах „Форум” та „Запитання міському голові”. Рубрика „Нормативно-правова база” розрахована на розміщення й доведення до жителів міста рішень міської ради та її виконавчого комітету, розпоряджень міського голови, регуляторних актів, Законів України щодо місцевого самоврядування.

Згідно з моніторингом функціонування оновленої структури веб-сайту, відвідування значно збільшилося та становить на сьогодні в середньому 15 разів на добу: програма відвідування веб-сайту автоматично фіксує не просто випадкове відкриття веб-сторінки, а саме роботу на ній, читання інформації, копіювання або участь у зворотному зв'язку. Сайтом цікавляться не тільки жителі різних міст України, а й різних країн – Росії, Ізраїлю, Франції, Німеччини, Чехії, Молдови, Казахстану.

Своєрідним лакмусовим папірцем якості взаємодії населення з органами влади є **органи самоорганізації населення**. Сьогодні в місті реалізується проект розвитку місцевого самоврядування „**Розвиток ефективних механізмів управління**” і працюють 826 органів самоорганізації різного рівня – будинкові, вуличні та квартальні комітети, комітети мікрорайонів, сільські й селищні комітети. Вони об'єднують понад п'ять тисяч діяльних народних активістів, на яких покладаються великі надії щодо роз'яснювальної, інформаційної, організаційної роботи, з чим вони успішно справляються. Згідно з заходами проекту в п'яти територіальних виконавчих органах міської ради створено інформаційно-методичні центри для керівників органів самоорганізації населення, де вони мають змогу отримати необхідну для роботи інформацію з організаційних і правових питань, а також практичну допомогу при вирішенні питань, що виникають у процесі їхньої діяльності. До них має змогу прийти кожен громадянин міста, щоб ознайомитись з рішеннями міської ради, рішеннями виконавчого комітету міської ради, розпорядженнями міського голови, Законами України й іншими нормативними документами, а влада, в свою чергу, має змогу отримати інформацію щодо питань, які цікавлять громадян.

Популярність самоорганізації велика, під її егідою об'єднується все більше людей, які не хочуть, як вони самі пояснюють свою позицію, бути сторонніми спостерігачами за власним життям.

У місті Макіївка реалізовано проект „**Голос громадськості**” за підтримки Світового банку та консультаційної компанії „ПАДКО”, у рамках якого впроваджуються заходи, спрямовані на підвищення ролі громадськості в

побудові ефективної, відповідальної та відкритої влади на місцевому рівні в Україні, поліпшення діалогу між місцевою владою та громадськістю, визначення їх ролі та рівня відповідальності.

Однією з форм вивчення громадської думки є **соціологічні дослідження**, які проводяться в місті щорічно. Зокрема, в березні 2004 року Макіївський інститут соціальних досліджень провів соціологічне дослідження „Думка мешканців Макіївки про міську владу та міські проблеми”. Мета дослідження: вивчення думки громадян про головні соціально-економічні проблеми Макіївки, а так само їх ставлення до інститутів державної й місцевої влади, ступінь їх інформованості. У травні-серпні 2004 року в рамках проекту „Голос громадськості” Київський міжнародний інститут соціологи проводив соціологічне дослідження „Задоволеність населення міста Макіївки рівнем надання послуг”. Мета дослідження: збір кількісної інформації про якість, ефективність і повноту послуг, надаваних міськими службами, та розроблення рекомендації для органів місцевого самоврядування задля поліпшення якості послуг населенню. За результатами міський голова видав розпорядження, здійснюється контроль за його виконанням.

Результати останніх соціологічних досліджень свідчать про те, що й політична, і соціальна активність жителів міста зростає. Громадяни хочуть знати не тільки про те, що робить влада на всіх рівнях, а й впливати на ухвалюванні нею рішення. Отож ще 2003 року в місті затверджено цільову програму „**Черьомушки**”, яка передбачає практичне впровадження механізму соціального партнерства між жителями міста й органами місцевого самоврядування за допомогою формування самокерованих груп соціальної дії, проведення громадських слухань, висунення народних ініціатив. Також у місті діє цільова програма „Інформація і гласність”, спрямована на подальший розвиток системної взаємодії між мешканцями міста й органами місцевого самоврядування та поліпшення інформаційного обміну.

Всі ці види збирання інформації зосереджені на головному – максимально наблизити проблеми населення до влади та віднайти шляхи їх розв'язання, але деякі питання досить проблемні – щодо своєчасного розгляду звернень громадян, фінансування, роботи житлово-комунального господарства.

Але сьогодні в Макіївці створена інформаційна структура, кожен складник якої займає свою нішу, працює на єдину ціль – об'єднати мешканців Макіївки для спільного розв'язання проблем міста, його розвитку та процвітання.

Олег САВЧУК,
голова Рожиченської районної
державної адміністрації
(м. Рожиче, Волинська область)

САМООРГАНІЗАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ – ШЛЯХ ДО ДОБРБУТУ КОЖНОЇ РОДИНИ

Специфіка нашої організації полягає в тому, що ми працюємо з органами самоорганізації населення на селі. Уявіть: є сільська рада, яка складається з депутатів 6 населених пунктів, в яких немає жодного об'єднання жителів. Дати їм поштовх, об'яснити їхні права та можливості, з якими селяни ще менш знайомі чим міські жителі, допомогти створити орган самоорганізації – це наша задача. Дієвість органу СОН дозволяє з глухого забитого села створити перспективне.

Особливість нашого села ще в тому, що ніхто з селян не хоче подавати ініціативу перший. Тому потрібен поштовх зовні. Важливо, щоб люди вибрали дійсно авторитетного сільського старосту, який зможе повести за собою громаду.

Після наших вдалих проєктів на Волині пішла хвиля створення сільських комітетів. Зараз їх налічується 50 та ще біля 100 ініціативних груп, які об'єдналися також у Волинське об'єднання сільських лідерів.

В 2005 році, коли виникла проблема низьких закупівельних цін на молоко, сільськими комітетами були організовані страйки, блокування доріг, завдяки чому добилися утримання ціни на попередньому рівні.

Я би хотів звернути увагу, що надані на цій конференції пропозиції до законів не враховують позицію органів самоорганізації на селі. Ми розробили саме такі пропозиції. Я торкнувся основних аспектів.

Перше – це процедура створення. Зараз для створення органу СОН потрібні дві загальні збори – громіздких та складних за проведенням. Як робиться в Європі? Є просто ініціативна група, яка не повинна обиратися на зборах. Вона збирає підписи та подає пропозиції до відповідної ради про створення органу самоорганізації. Ми пропонуємо, щоб заява була підписана, наприклад, 10% жителів, які живуть на тій території. І тоді на підставі дозволу

збираються збори, де обирається сам комітет. Це значно спростило би процедуру.

Щодо виборів заступників та секретаря. Нам здається, що ці посади можуть визначити самі члени органу СОН за допомогою голосування.

Щодо юридичної реєстрації – на селі це особливо складно. Ми вважаємо, що за реєстрацію органу самоорганізації населення та постанову його на облік у відповідних державних органах, плата не повинна справлятися.

Хочу розповісти також про фінансово-господарську діяльність сільських комітетів. На Волині є досвід роботи з фондами, залучення грантових коштів. Також по окремих повноваженнях – створюють самі житлово-комунальні господарства на селі.

Фінансовою основою сільського комітету є сукупність принципів, які визначають структуру, порядок і процедуру формування, розподілення використання коштів органу самоорганізації населення.

Джерела формування коштів сільського комітету можна поділити на дві групи:

- 1) бюджет місцевого самоврядування;
- 2) позабюджетні джерела.

З місцевого бюджету сільський комітет отримує кошти, які надаються йому відповідною сільською радою для здійснення власних та делегованих повноважень. Ці кошти мають цільове призначення і не можуть бути використані сільським комітетом для фінансування діяльності, що не пов'язана з виконанням власних та делегованих повноважень. Порушення цієї вимоги може стати підставою для дострокового припинення повноважень або діяльності сільського комітету.

При визначенні розміру коштів, що надаються сільському комітету з бюджету місцевого самоврядування, необхідно керуватися принципом достатності, згідно з яким вони мають бути достатніми для забезпечення здійснення власних та делегованих повноважень.

У разі порушення цього принципу, збори (конференція) жителів відповідної території можуть прийняти рішення про виключення фінансово не забезпеченого повноваження з переліку власних повноважень сільського комітету (шляхом внесення відповідних змін до Положення), або можуть ініціювати питання про виключення відповідною радою цього повноважень з числа делегованих сільському комітету.

З позабюджетних джерел сільський комітет отримує кошти у вигляді добровільних внесків фізичних і юридичних осіб та інших надходжень, не заборонених законодавством.

Добровільні внески фізичних і юридичних осіб, як один з видів фінансової основи діяльності сільського комітету, можуть здійснюватися у формі добровільного безкорисливого пожертвування фізичними та юридичними

особами у наданні сільським комітетам матеріальної, фінансової, організацій та іншої благодійної допомоги. Така допомога може здійснюватися як:

- добровільна безкорислива діяльність фізичних осіб у матеріальній, фінансовій та іншій підтримці сільського комітету (меценатство);
- добровільна безприбуткова участь фізичних та юридичних осіб у матеріальній підтримці сільського комітету через здійснення благодійної діяльності з метою популяризації винятково свого імені (назви), торгової марки (спонсорство).

Згідно із Законом України “Про благодійництво та благодійні організації” добровільні внески фізичних та юридичних осіб на баланс сільського комітету можуть здійснюватися не забороненими законодавством заходами, саме у таких формах, як:

- одноразова фінансова чи матеріальна допомога;
- систематична фінансова чи матеріальна допомога;
- фінансування конкретних цільових програм;
- допомога на основі договорів (контрактів) про благодійну діяльність;
- дарування або дозвіл на безоплатне (пільгове) використання об’єктів власності;
- дозвіл на використання своєї назви, емблеми, символів;
- надання безпосередньо допомоги особистою працею, послугами чи передачею результатів особистої творчої діяльності;
- прийняття на себе витрат з безоплатного, повного або часткового тримання об’єктів благодійництва.

Що стосується інших надходжень, то можливості сільського комітету в їх отриманні є досить обмеженими. Так, на відміну від комунальних підприємств, яким майно передається на праві повного господарського відання і які можуть отримувати кошти за рахунок його відчуження, сільським комітетам майно, необхідне для виконання їх повноважень, передається сільською радою в оперативне управління, що унеможливорює отримання коштів від його відчуження. Сільські комітети не можуть також створювати підприємства (це питання не передбачено в переліку їх власних повноважень та не може бути делеговане їм сільською радою, оскільки віднесено до виключних повноважень рад) і отримувати частку їх прибутку тощо. Прикладом “інших надходжень” можуть слугувати кошти, отримані від відчуження майна, подарованого сільському комітету фізичними та юридичними особами.

Кошти, отримані з позабюджетних джерел, сільський комітет використовує на потреби, які можуть бути як пов’язані, так і безпосередньо не пов’язані з виконанням наданих їм радою повноважень. Наприклад, утворення цільових фондів (зокрема, фонду соціального забезпечення жителів території), навчання

членів сільського комітету, сплата членських внесків (у разі його асоціації чи іншого добровільного об'єднання органів СОН) тощо.

Особливість принципу фінансової самостійності стосовно органу сільського комітету полягає у тому, що фінансові ресурси, отримані з бюджету місцевого самоврядування, він самостійно використовує лише на цілі та в межах, визначених відповідною сільською радою. Зазначена вимога не поширюється на кошти сільського комітету, отримані з позабюджетних джерел. Ці кошти використовуються з метою виконання визначених в Положенні завдань сільського комітету на підставі його власних рішень. Матеріальною основою діяльності сільського комітету є майно, передане йому сільською радою в оперативне управління.

Таке майно може бути використане лише за цільовим призначенням, що визначається відповідною сільською радою. Цільове призначення цього майна закріплюється в Положенні про сільський комітет або в рішенні місцевої ради про наділення сільського комітету делегованими повноваженнями.

Сільський комітет як суб'єкт права оперативного управління здійснює право володіння, користування наданим йому відповідною сільською радою майном лише в межах та з метою, визначених цією радою. При цьому власник переданого сільському комітету майна не змінюється. Воно залишається в комунальній власності територіальної громади, а від імені територіальної громади всі правомочності щодо володіння, користування та розпорядження в тому числі й усі майнові операції, здійснюють органи місцевої самоврядування (ст. 60 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні"). Зокрема, відповідна місцева рада може вилучати майно, яке використовується органом самоорганізації населення не за цільовим призначенням або взагалі не використовується, та розпоряджатися ним на власний розсуд.

Правовий режим комунального майна, що перебуває в оперативному управлінні сільського комітету, означає, що він не може відчужувати це майно або якщо й може, то лише з дозволу відповідної сільської ради.

Маємо також практичні проекти, які були реалізовані по залученню грантових джерел фінансування: с. Губин Локачинського району по проекту «Інформаційна взаємодопомога селян»; с. Великий Окорськ Локачинського району по проекту «Агротуристичний розвиток громади»; с. Єлизаветин Рожищенського району, що здійснювались за підтримки Посольства королівства Нідерландів та Рожищенської районної ради.

Підсумовуючи сказане, вважаю, що сільське населення, особливо в Західних районах, не менш ніж у містах готове скласти потужний рух самоорганізації населення в Україні.

Ирина ТЕМИР,
начальник юридического отдела
Мариупольского городского совета
(г. Мариуполь)

ПРАВОВАЯ ОСНОВА И ФОРМЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ НА ПРИМЕРЕ ГОРОДА МАРИУПОЛЯ

В Мариуполе власть стоит на тех позициях, что органы самоорганизации населения – это ее самые первые помощники.

Конституция Украины и Закон Украины «О местном самоуправлении в Украине» требуют от органов местного самоуправления развития инициативы населения в решении социально-экономических вопросов, привлечения его к управлению. Во-первых, органы самоорганизации населения – это составная часть системы городского самоуправления, развивая которую, мы ее укрепляем, выполняем требование по развитию народовластия.

Во-вторых, органы самоорганизации населения являются таким участком в системе самоуправления, который наиболее приближен к населению; никто лучше квартального, домового или уличного комитета не знает условий жизни конкретных людей, состояние дел на их территории, возможности для их дальнейшего социально-экономического развития.

Учитывая это, городской совет, его исполнительные органы, еще до принятия Закона Украины «Об органах самоорганизации населения» с 1998 года проводили необходимую правовую и организационную работу по созданию и дальнейшему развитию низового звена местного самоуправления – органов СОН.

Городским советом был принят ряд решений: «О примерном уставе советов общественного самоуправления», «О системе работы органов самоорганизации населения и наделении их отдельными полномочиями», «О ходе выполнения Закона Украины «О местном самоуправлении в Украине» по развитию органов самоорганизации населения» и другие.

От имени городского совета городской голова заключал договоры с советами общественного самоуправления (так раньше они у нас назывались),

предусматривающие определённую ответственность сторон. Уже в то время им предоставлялись большие возможности и полномочия в различных сферах деятельности. В тот период накапливался практический опыт их деятельности, налаживались контакты с жителями.

После вступления в силу Закона Украины «Об органах самоорганизации населения» (2001 год), который определил их правовой статус, в Мариуполе были постепенно реорганизованы существующие, созданы и легализованы исполкомом городского совета новые органы СОН. Городской совет определил территории их действия и наделил 14-ю собственными полномочиями, предусмотренными Законом Украины «Об органах самоорганизации населения».

Правовой основой для деятельности органов СОН в этот период были решения городского совета:

1. «О мерах по реализации Закона Украины «Об органах самоорганизации населения» (от 25.06.02 № 54) (предусматривалось проведение в 2002 г. отчетно-выборных собраний (конференций); перерегистрация существующих органов самоорганизации населения в порядке, установленном новым Законом; предоставление собственных полномочий в рамках территорий их деятельности, утвержден временный порядок использования средств).

2. «Об определении территорий органов самоорганизации населения, делегировании им полномочий и порядке использования средств» (от 20.09.02 № 98) - определены территории деятельности территориальных комитетов самоорганизации населения трех из четырех районов города (в Ильичевском районе территория определена решением райсовета согласно Закону); дополнительно по просьбе руководителей комитетов СОН делегированы полномочия; утвержден новый порядок использования средств; в связи с увеличением объемов работы в каждой райадминистрации городского совета дополнительно увеличены штаты отделов по учету и финансовой деятельности на одну штатную единицу.

3. «Об освобождении органов самоорганизации населения от арендной платы за арендуемые нежилые помещения» (от 20.09.02 № 124) (этим решением территориальные комитеты СОН освобождены от арендной платы за арендованные помещения; взаимоотношения комитетов с управлением городского имущества городского совета строятся на договорной основе).

Исполнительным комитетом городского совета с целью оказания комитетам СОН методической помощи в вопросах создания и осуществления легализации принято решение от 19.06.2002 № 255 «Про методичні рекомендації порядку здійснення легалізації органів самоорганізації населення». Проводилась просветительская работа, через средства массовой информации доводились до сведения населения преимущества органов СОН в решении проблем на местах.

По состоянию на 01.01.2007 в городе созданы 2000 органов самоорганизации населения. Это 57 территориальных комитетов СОН с правом юридического лица, которые объединяют 1943 домовых, уличных, квартальных комитетов. Таким образом, 100% территории города Мариуполя охвачено органами СОН. Их деятельность направлена, в первую очередь, на удовлетворение социальных, бытовых и других потребностей жителей. Органы СОН активно участвуют в разработке и реализации программ социально-экономического и культурного развития соответствующих территорий. Выделяются из бюджета средства на финансирование мероприятий, привлекаются на договорных началах средства предприятий.

В городе сложилась определенная система работы с ними, которая постоянно развивается и совершенствуется. Дважды в год городской голова проводит встречи с председателями территориальных комитетов СОН с приглашением руководителей исполнительных органов городского совета, специалистов жилищно-коммунального хозяйства и других сфер деятельности города. На этих встречах председатели комитетов обмениваются опытом работы, вносят постановочные вопросы, даются конкретные поручения и устанавливаются сроки выполнения. Определяется стратегия, перед комитетами ставится основная задача – обеспечение взаимодействия между городским советом, его исполнительным комитетом и населением территорий их деятельности.

Два раза в год с председателями органов СОН в каждом районе проводят встречи члены постоянной депутатской комиссии по развитию самоуправления (которая занимается, в первую очередь, развитием самоорганизации в городе) и работники организационных отделов горсовета и райадминистраций, на которых рассматривается ход выполнения решений городского совета по развитию органов СОН, протокольных поручений городского головы, анализируется работа комитетов в районе, намечаются перспективные вопросы для обсуждения на встречах с городским головой, принятия решений городским советом, исполкомом.

Непосредственно работу комитетов СОН координируют райадминистрации городского совета, которые, являясь главными распорядителями бюджетных средств и осуществляют финансовые операции по расходам комитетов. Ежемесячно в райадминистрациях проводятся совещания с председателями комитетов СОН, на которых решаются проблемные вопросы их деятельности. В соответствии с планом работы систематически проводится обучение руководителей, секретарей и актива комитетов самоорганизации населения, организовываются «круглые столы» с приглашением специалистов, оказывается методическая и практическая помощь в различных направлениях их деятельности.

Для наладки системы взаимоотношений используется пять условных ступеней работы с председателями территориальных комитетов: дела не просто «сбрасываются» на них. Сначала проводится их обучение, далее –

инструктаж, потом – контроль, далее – активизация и в результате – заинтересованность.

Председателям комитетов СОН выданы удостоверения установленного образца. Они присутствуют на сессиях городского совета, заседаниях исполнительного комитета горсовета при рассмотрении вопросов, которые касаются их деятельности, а также при рассмотрении вопросов, инициированных органами СОН.

При подготовке планов социально-экономического развития города и районов учитываются предложения органов СОН.

Для повышения авторитета органов СОН их руководители ежегодно принимают участие в городском конкурсе на звание «Мариупольца (мариупольчанка) года» в номинации «За активное участие в органе самоорганизации населения и содействие реализации городских программ», где чествуют активистов, которые добились наибольших успехов и внесли наибольший вклад в развитие своей территории.

Работа комитетов подкреплена и материально. В 2006 году расходы на реализацию их полномочий составили около 1 млн 100 грн гривен. Председатели и секретари комитетов работают на постоянной основе и получают зарплату. В бюджете 2007 года на эти расходы предусмотрено 1 млн 175 грн. А на выполнение мероприятий по благоустройству территорий по программе социально-экономического развития, в чем участвуют органы СОН, предусмотрено еще 2,5 млн. грн.

Председатели органов СОН вместе с депутатами городского совета проводят приём граждан, рассматривают их обращения и жалобы, проводят обследования материально-бытовых условий граждан, которые обратились за материальной помощью.

Благодаря сотрудничеству с управлением социальной защиты и труда предоставляется благотворительная помощь малообеспеченным жителям. Оказывается помощь инвалидам на дому. Притом инициатива об оказании такой помощи чаще всего исходит от комитетов СОН. Комитеты откликаются на социальные нужды людей, оказывая посильную материальную и правовую поддержку тем, кто в ней особенно нуждается. Так, комитет СОН «Азовколысо» при содействии райадминистрации определил в детский приют 8 детей из неблагополучных семей, в интернат для людей преклонного возраста - троих людей. При непосредственном участии комитет СОН «Ильичевец» бесплатно выполнен ремонт обуви и часов 15 малообеспеченным жителям.

Стали традицией организация и проведение комитетами СОН благотворительных мероприятий для малообеспеченных жителей, детей (к празднику Пасхи, 9 Мая, Дня пожилого человека, праздничных мероприятий ко Дню города, 8 марта, Дня независимости и другие).

Большую помощь городу оказывают органы СОН в благоустройстве территорий и санитарном содержании улиц и домов (отсыпка шлаком, ремонт детских и спортивных площадок, установка скамеек, ликвидация стихийных свалок, озеленение территории, закрытие подъездов «под ключ», привлечение жильцов к ремонту и сохранности лифтового хозяйства и др.). На благоустройство территорий комитетов СОН в 2005 году израсходовано 1755,0 гривен (по 30 000 грн. на каждый комитет). Причем, при реализации этих средств комитеты сами решают, использовать их на территории своего комитета или провести совместную работу по реализации более крупного проекта.

Активное участие органы СОН принимают в городском смотре-конкурсе «Наш двор» как при его проведении, так и при подведении его итогов. Проводимый лишь по 4 номинациям в 1998 году, конкурс в 2006 г. проводился уже в 13 номинациях, 5 из которых – при непосредственном участии органов самоорганизации населения: «Лучшая территория комитета самоорганизации населения», «Лучший двор, благоустройство которого выполнено при активном участии жильцов», «Лучшая улица частного сектора», «Лучший дом», «Лучший подъезд». Городская комиссия определяет трех победителей в каждой номинации. Основная цель конкурса – улучшение благоустройства города, дворовых территорий, широкое привлечение населения к выполнению конкретных работ по обеспечению чистоты и порядка в городе.

У комитета СОН «Западный» накоплен большой опыт по благоустройству в своем микрорайоне. Следует отметить, что здесь прежде, чем провести какое-либо мероприятие - то ли субботник, то ли перенос остановки транспорта – учитывают мнение жителей микрорайона. Так, в 40 домах проведено 2 анкетирования жителей о состоянии жилищного фонда. После этого уже более предметно стали обсуждаться все накопившиеся проблемы с руководителями жилищных предприятий.

Любить свой район помогают жителям акции, которые инициируются активом комитета. Это «Мой дар природе», «От каждой семьи – дерево, куст, цветы», «От каждого предпринимателя – мини-клумба». По инициативе жителей на месте пустыря сооружено футбольное поле с беговыми дорожками, сметная стоимость которого составляет 1 460 000 грн.

Членами комитетов проводится разъяснительная работа о своевременной оплате за жилищно-коммунальные услуги. На заседание комитета СОН «Азовстальский» приглашаются жители, имеющие задолженность, проводится разъяснительная работа. Кроме того, активисты в тесном взаимодействии с жилищным предприятием практикуют обход квартир по спискам должников, рассылают уведомления о необходимости заключения договоров на реструктуризацию долгов. Еженедельно председатели комитетов присутствуют на совещании коммунальных служб районов.

Проводится определенная работа по расширению и укреплению сотрудничества органов СОН с участковыми инспекторами милиции. Ежегодно к мерам борьбы с преступностью вносятся предложения относительно привлечения органов СОН к профилактической работе для предупреждения преступности. Милиция реагирует на сообщения квартальных и домовых комитетов о правонарушениях граждан, притонах наркоманов и незаконных пунктах приема металлолома. Учитывается мнение руководителей комитетов при назначении или поощрении участковых инспекторов милиции. Практикуются совместные совещания участковых инспекторов, работников милиции, прокуратуры с руководителями органов СОН по проблемным вопросам территорий комитетов.

В виду того, что существование товарищеских судов не отвечает требованиям закона, для оказания содействия правоохранительным органам в обеспечении ими охраны общественного порядка, проведения профилактической работы среди населения во всех комитетах СОН были созданы Советы профилактики. В состав всех Советов профилактики входят участковые инспектора милиции. Основная тематика заседаний советов профилактики: рассмотрение семейно-бытовых конфликтов, проведение профилактической работы по предупреждению правонарушений, работа с неплательщиками за коммунальные услуги и другие.

Советы профилактики при комитетах СОН работают в тесном контакте с районными службами по делам несовершеннолетних для координации работы по противодействию наркомании и алкоголизма среди молодежи и подростков, втягивания их в противоправную деятельность. Проводится работа с неблагополучными семьями, с теми семьями, где родители не выполняют свои обязанности.

Для проведения совместных еженедельных рейдов по ликвидации мест стихийной торговли, незаконно установленных торговых киосков председатели комитетов включены в состав районных комиссий, куда входят также работники милиции, участковые инспекторы.

С целью постоянного совместного контроля за гражданами, возвратившимися из мест лишения свободы, по месту их жительства закреплены члены комитетов. По мере необходимости они оказывают им помощь (получение паспорта, регистрация, трудоустройство).

Необходимая организационная работа была проведена по подписанию социальных контрактов с органами СОН. По предложениям комитетов городская власть взяла на себя дополнительные обязательства по решению социальных вопросов при непосредственном участии жителей в их выполнении.

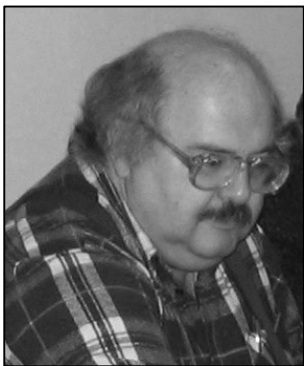
Первые контракты были подписаны в 2002 году. Впервые в 2006 году в соцконтрактах отражены обязательства двух сторон. Председатели комитетов СОН обязуются организовывать жителей на проведение работ по

благоустройству, озеленению, санитарному содержанию своих территорий. Постоянно проводить профилактическую работу среди населения через советы профилактики по предотвращению правонарушений, тесно сотрудничать с участковыми инспекторами милиции, проводить работу среди жителей по созданию кондоминиумов и т.д.

На 2006-2007 гг. городским головой подписано 57 социальных контрактов с территориальными комитетами СОН, в которых предусмотрено более 700 взаимных обязательств. Мероприятия социальных контрактов, основанные на предложениях комитетов СОН, утверждены на заседании исполкома и сессии городского совета.

Работа комитетов СОН постоянно освещается в местных газетах «Приазовский рабочий», «Ильичевец», в газете Мариупольского городского совета «Вестник Мариуполя». На местных телеканалах регулярно выходят сюжеты о встречах председателей комитетов СОН с руководителями исполнительных органов совета, о деятельности органов СОН.

Исполнительными органами Мариупольского городского совета накоплен определенный опыт в организации и развитии органов СОН в городе. Однако в этой работе есть и свои проблемы: остро стоит кадровый вопрос (многие председатели территориальных комитетов СОН предпенсионного и пенсионного возраста), нуждается в укреплении материальная база комитетов, необходимо дальнейшее совершенствование финансовой основы их деятельности. На наш взгляд, необходимо научить органы СОН самостоятельно, полнокровно использовать свои полномочия, шире привлекать население к работе в обустройстве и санитарном содержании их территорий.

Леонид ШТЕКЕЛЬ,
главный редактор газеты
«Правое дело» (г. Одесса)

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ОРГАНОВ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ В УКРАИНЕ

На мой взгляд, говорить об эффективной деятельности органов самоорганизации населения можно только в том случае, если в городе действует регламент проведения общественных слушаний и положение о местных инициативах. Это механизмы прямой демократии.

Что такое органы самоорганизации населения? Сегодня существует разные точки зрения на этот счет.

Первая точка зрения, которая успешно пропагандируется представителями органов власти из Винницы и Мариуполя, связана с тем, что органы самоорганизации населения – это один из вариантов исполнительной власти – ее нижний уровень. Органы власти их регистрируют, их руководители фактически назначаются и получают деньги из бюджета.

Второй момент: органы самоорганизации населения могут выступать на основании Закона «О местном самоуправлении» в роли представителя законодательной власти на нижнем уровне.

Озвученные господином Орловским предложения по изменению статуса органов самоорганизации населения означают фактически, что органы самоорганизации населения выступают в роли местного органа власти минимального уровня, т.е. власть, которая появляется вместо районного совета.

Хочу напомнить, что в нашей стране городские советы в свое время получили огромные полномочия потому, что шла борьба за отказ от федеративного устройства Украины. Но на высшем уровне была сделана такая хитрая комбинация: власть получили городские советы, а деньги – областные советы. Далее городские власти пошли по такому пути: борясь с районными советами, урезая им полномочия, они поддерживали те органы, которые были еще ниже по уровню, делали упор через одну ветку вниз – на органы СОН.

Однако органы самоорганизации населения так и не получили тех полномочий, которые они должны были получить как представительная ветвь власти. Иначе в стране должна была быть изменена система налогообложения. Органы самоорганизации населения должны были получить право вводить сбор по своей территории, который был бы финансовой основой деятельности органов СОН. В этом случае они получили бы реальную власть.

Сейчас развитие органов самоорганизации населения может пойти по двум путям: либо они уйдут полностью под исполнительную власть – но тогда нужно понимать, что тот грандиозный провал доверия, который существует на сегодняшний день в Украине между властью и населением, будет углубляться, потому что вновь назначенные чиновники рано или поздно будут полностью отрезаны от окружающих людей, не относящихся к этим структурам.

Другой путь – это, например, как в Одессе, - органы самоорганизации населения рассматривают себя как противовес чиновникам, потому что в нашей ситуации городские власти вмешиваются в каждую часть общественной жизни. Для этого органы самоорганизации населения должны иметь самостоятельное существование – они не должны финансово и организационно зависеть от власти, они должны получить в свои руки реальный финансовый механизм для обеспечения своего существования и деятельности.

Інна ГАЙВОРОНСЬКА
науковий консультант
проектів сільських громад
«Інституту аналізу державної
регіональної політики»
(м. Луцьк)

МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ РОБОТИ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Слід зазначити, що проблемам практичної діяльності органів СОН поки що не приділяється належної уваги в Україні, великі потенційні можливості їх використовуються незадовільно. Загальна кількість таких органів порівняно невелика.

Покликаний врегулювати питання діяльності згаданих органів Закон України “Про органи самоорганізації населення”, як показує життя, є недосконалим. Цілий ряд його положень не є життєздатними, їх дуже складно або й взагалі неможливо застосувати на практиці.

Перш за все, згаданий Закон належним чином не враховує особливості статусу органів СОН як органів, утворених за ініціативою населення порівняно невеликої території, які діють, як уже згадувалось, суто на добровільній основі. Отже, вони не можуть мати владних повноважень, оскільки їх розпорядчі функції в основному зводяться до здійснення організаційних заходів, спрямованих на сприяння виконанню рішень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також до залучення жителів (знову ж таки на добровільних засадах) до вирішення проблем, які в основному мають локальний характер.

Саме з огляду на роль і місце цих органів у системі місцевого самоврядування порядок ініціювання їх створення, обрання, легалізації та діяльності, передбачений відповідним Законом, видається невиправдано ускладненим, занадто зарегламентованим, що стримує ініціативу населення щодо їх утворення, негативно позначається на роботі громадських комітетів, її ефективності.

Чинний Закон “Про органи самоорганізації населення” не передбачає диференційованого підходу до визначення повноважень громадських

комітетів. А такий підхід є необхідним, оскільки і сфера діяльності, і завдання, що стоять перед кожним конкретним громадським комітетом, і реальні можливості цих комітетів (наприклад, будинкового комітету і комітету мікрорайону чи сільського комітету) суттєво відрізняються. Деякі передбачені Законом (ст. 14) повноваження нереальні щодо їх практичної реалізації і взагалі потреба у них сумнівна. Чи спроможний, наприклад, комітет мікрорайону чи вуличний комітет у місті „вести облік громадян за віком, місцем роботи чи навчання, які мешкають у межах території діяльності органу самоорганізації населення”, і яка потреба у цьому? Адже є відповідні органи, які займаються цими питаннями.

Щодо делегування радою окремих своїх повноважень органам СОН, то згаданий Закон навіть у загальному не визначає змісту повноважень, що можуть передаватися радами. А це важливо, оскільки Закон України „Про місцеве самоврядування в Україні” досить чітко вказує лише питання, віднесені до виняткової концепції рад (ст. 26), які передаватися не можуть, та повноваження виконавчих органів рад (статті 27–40). Варто враховувати й те, що повноваження районних у містах рад (а ці ради у випадку їх створення безпосередньо виходять на органи самоорганізації населення) здійснюються в обсягах і межах, встановлених міською радою, тобто також чітко не визначені. Усе це свідчить на користь необхідності визначення у Законі “Про органи самоорганізації населення” хоча б основних повноважень, які можуть делегуватися радою громадським комітетам (на зразок ст. 44 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо делегування районними та обласними радами певних повноважень відповідним місцевим державним адміністраціям).

Враховуючи те, що окремі населені пункти (села, селища), які не є адміністративними центрами, знаходяться на досить великій відстані від „своїх” рад (виконавчого комітету), а це створює певні ускладнення і труднощі для жителів, наприклад, в одержанні довідки про місце проживання, житлову площу, склад сім’ї, про наявність у господарстві землі, худоби тощо, можна було б наділити відповідні громадські комітети правом видавати такі довідки. Доцільно законодавчо закріпити положення щодо включення представників органів СОН до комісій з прийняття в експлуатацію певних об’єктів, з контролю за роботою підприємств сфери обслуговування, за санітарним станом та ін.

Закон повинен чітко врегулювати взаємовідносини органів СОН з іншими органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями, зокрема тими, що пов’язані з обслуговуванням населення, захистом прав споживачів. Доцільно, наприклад, законодавчо закріпити право представників громадських комітетів на першочерговий прийом посадовими особами органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, право на одержання органами СОН певної інформації, пов’язаної зі здійсненням ними своїх повноважень. Можна було б передбачити обов’язок

посадових осіб на вимогу громадських комітетів брати участь у їх засіданнях, зборах населення за місцем проживання, виступати з повідомленням щодо своєї діяльності, давати відповідні роз'яснення тощо.

Одночасно необхідно дещо конкретизувати статтю Закону щодо відповідальності органів СОН, їх керівників за наслідки їх роботи, зокрема, за результати діяльності щодо здійснення ними делегованих повноважень рад та їх органів.

Основною формою роботи органу СОН є безпосередня організаторська робота його членів з людьми. З огляду на це, проведення регулярних неформальних засідань громадського комітету, на яких розглядаються плани роботи, здійснюється обмін думками, намічаються відповідні заходи, є необхідною умовою ефективної роботи. Тому, видається не зовсім виправданою норма чинного Закону (ст. 19, ч. 2), згідно з якою засідання громадського комітету проводяться “не рідше одного разу на квартал”.

Окремі положення Закону про органи самоорганізації населення суперечать загальновизнаним нормам щодо пріоритетності у застосуванні законодавства. Так, статтею 11 встановлено: „Орган самоорганізації населення обирається терміном на строк повноважень відповідної ради, якщо інше не передбачено рішенням ради чи положенням про орган самоорганізації населення”. Крім редакційної недосконалості норми, звертає на себе увагу те, що рішення ради, Положення про орган самоорганізації населення у даному випадку має вищу юридичну силу порівняно із законом.

Можна навести чимало інших прикладів недосконалості Закону про органи самоорганізації населення. Головне ж полягає в тому, що у нинішній редакції він об'єктивно не може належним чином сприяти підвищенню активності громадян, широкому залученню населення до вирішення питань місцевого життя та стримує розвиток такої специфічної форми народовладдя, як органи СОН.

Друга Всеукраїнська науково-практична конференція
«Розвиток органів самоорганізації населення в Україні:
проблеми теорії та практики»

3-4 березня 2007 року, м. Одеса

Рекомендації Секції І

„Удосконалення нормативної бази створення і діяльності інститутів самоорганізації населення на законодавчому та локальному рівнях”

(керівники секції: О. С. Орловський, В. П. Рубцов)

Розглянувши основні проблеми у сфері нормативної бази створення і діяльності інститутів самоорганізації населення та шляхи її удосконалення, учасники І секції „Удосконалення нормативної бази створення і діяльності інститутів самоорганізації населення на законодавчому та локальному рівнях” прийняли наступні **рекомендації**:

- Ухвалити в цілому проект Резолюції ІІ Всеукраїнської конференції, підготовлений робочою групою, доповнивши його наступними пропозиціями:
- Активізувати розробку теоретико-методологічних основ подальшого розвитку самоорганізації населення й інших форм локальної демократії в Україні.
- Ухвалити проекти змін до Конституції України, Законів України „Про місцеве самоврядування в Україні” та „Про органи самоорганізації населення”.
- Доручити керівництву Всеукраїнської Асоціації подати ці проекти у Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування, сприяти проведенню парламентських слухань по цих законопроектах та внесенню їх на розгляд парламенту.
- Доповнити проект змін до Закону України „Про органи самоорганізації населення” окремою статтею, яка буде передбачати створення контрольної комісії органу СОН, повноваження якої будуть визначатися спеціальним Положенням, що ухвалюється кожним органом СОН.
- Відпрацювати та впроваджувати у практику модельні нормативні акти локального регулювання на базі найкращого досвіду нормотворчої діяльності органів місцевого самоврядування в Україні.
- Сприяти створенню нормативних умов для фінансування органів СОН з місцевих бюджетів, для забезпечення, зокрема, оплати праці керівника та секретаря

органу СОН. При розподілі коштів рекомендується враховувати особливості того чи іншого органу СОН – територіальні масштаби та ефективність його діяльності.

- Впроваджувати у діяльність органів СОН систему регламентації їх основних функцій, сприяти розробці та впровадженню стандартів їхнього створення та діяльності.

- Сприяти включенню до статутів сел, селищ, міст та регламентів роботи місцевих рад, інших колегіальних органів місцевого самоврядування положень щодо участі в їхній діяльності органів СОН.

- Враховуючи непристосованість чинного законодавства, яке регламентує питання створення та організації діяльності органів самоорганізації населення до умов сільської місцевості, приділити особливу увагу питанням формування модельних нормативних та організаційних актів у цій сфері з огляду на традиції й особливості сільського життя.

***Ухвалено учасниками секції I
4 березня 2007 року***

Друга Всеукраїнська науково-практична конференція
«Розвиток органів самоорганізації населення в Україні:
проблеми теорії та практики»

3-4 березня 2007 року, м. Одеса

Рекомендації Секції II

„Механізми включення органів самоорганізації у систему місцевого самоврядування”

(керівники секції: В. І. Брудний, А. С. Крупник)

Розглянувши основні проблеми, що притаманні сфері взаємодії органів самоорганізації населення з органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами місцевого розвитку, учасники II секції „Механізми включення органів самоорганізації у систему місцевого самоврядування” прийняли наступні **рекомендації**:

- Ухвалити в цілому проект Резолюції II Всеукраїнської конференції, підготовлений робочою групою, доповнивши його наступними пропозиціями:
- Активізувати розробку теоретико-методологічних основ подальшого розвитку самоорганізації населення й інших форм локальної демократії в Україні.
- Включати до статутів міст та регламентів роботи органів місцевого самоврядування вимоги щодо участі органів СОН в усіх основних процедурах.
- Впроваджувати у діяльність органів СОН систему оптимізації та регламентації здійснення їх основних функцій.
- Розвивати співпрацю з депутатським корпусом через регулярні зустрічі з постійними депутатськими комісіями та депутатськими фракціями.
- Вивчати та цілеспрямовано адаптувати до місцевих умов позитивний досвід співпраці органів місцевого самоврядування з органами СОН.
- Ініціювати прийняття законодавчих та урядових актів щодо обов'язкової участі органів СОН у діяльності органів місцевого самоврядування.
- Розвивати участь органів СОН у соціально-економічному плануванні та реалізації місцевих програм із відповідним бюджетним фінансуванням.
- Проводити регулярні зустрічі органів СОН та їхніх асоціацій з керівниками підрозділів і служб органів місцевої влади.
- Створювати при місцевих асоціаціях самоорганізації на громадських засадах групи фахівців з певних питань – інститут громадських експертів.

- Видати окремою брошурою дані про корисний досвід співпраці місцевої влади з органами СОН в Україні та за кордоном.
- Розробити програми та організувати проведення семінарів-тренінгів для навчання лідерів органів СОН з основних видів їхньої діяльності.
- Освоїти господарську діяльність органів СОН, залучати нових, зокрема молодих людей із підприємницькими схильностями до цієї роботи.
- Виступати із статтями у наукових виданнях, на конференціях, у ЗМІ, на радіо і телебаченні, в Інтернеті з інформацією про цікавий досвід СОН.
- Створювати на обласному, районному та міському рівнях асоціації органів СОН як осередки Всеукраїнської Асоціації сприяння самоорганізації.
- Розвивати ділові контакти між лідерами органів СОН та керівниками підрозділів місцевих рад на засадах спеціалізації та кооперування.
- Органам СОН зосередитись на ретельному вивченні соціального стану своїх територій як основи для адресної та цілеспрямованої діяльності.
- Організувати видання та розповсюдження нормативно-методичної та довідкової літератури з питань створення та діяльності органів СОН.
- Створити на базі Всеукраїнської Асоціації інформаційний сайт для оперативного обміну інформацією про події, що готуються та вже відбулись.
- Активу Всеукраїнської Асоціації провести цілеспрямовану роботу щодо включення органів СОН та їх асоціацій у систему грантів МФВ та ін.

***Ухвалено учасниками секції I
4 березня 2007 року***

Друга Всеукраїнська науково-практична конференція
«Розвиток органів самоорганізації населення в Україні:
проблеми теорії та практики»

3-4 березня 2007 року, м. Одеса

Р Е З О Л Ю Ц І Я

Учасники Другої Всеукраїнської науково-практичної конференції *„Розвиток органів самоорганізації населення в Україні: проблеми теорії та практики”*, розглянувши сучасний стан самоорганізації населення в Україні, вивчивши позитивний досвід участі органів СОН у покращенні життя населення у співпраці з органами місцевого самоврядування, вважають, що подальший розвиток локальної демократії в Україні гальмують такі **основні проблеми**:

1. Недосконалість та суперечність чинного законодавства, що регламентує створення та діяльність органів самоорганізації населення, а також фрагментарність і недостатній організаційно-правовий рівень нормативних актів локального регулювання, які ухвалюють органи місцевого самоврядування з питань розвитку самоорганізації.

2. Відсутність у місцевій владі усвідомленого бажання та позитивного досвіду співпраці з органами самоорганізації населення по розв'язанню місцевих проблем, непристосованість регламентів та інших організаційних документів, за якими діють органи місцевого самоврядування, для практичного включення органів самоорганізації у систему спільної діяльності.

3. Брак наукового-методологічного забезпечення ефективної діяльності та подальшого розвитку самоорганізації населення, кадрова та організаційна слабкість більшості органів самоорганізації, практична відсутність в них необхідної ресурсної бази, а через усе це і їхня недостатня готовність для виконання сучасних складних завдань місцевого розвитку.

Враховуючи викладене, з метою створення сприятливих умов для подальшого удосконалення і розвитку в Україні руху самоорганізації населення учасники Конференції приймають наступні **РЕКОМЕНДАЦІЇ**:

1. Ухвалити проекти змін до Конституції України, законів України „Про місцеве самоврядування в Україні” та „Про органи самоорганізації населення” (додаються). Доручити керівництву Всеукраїнської Асоціації подати ці проекти у Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування, сприяти проведенню парламентських слухань по цих законопроектах та внесенню їх на розгляд парламенту.

2. Відпрацювати та впроваджувати у практику модельні нормативні акти локального регулювання на базі найкращого досвіду нормотворчої діяльності

органів місцевого самоврядування в Україні. Впроваджувати у діяльність органів СОН систему регламентації їх основних функцій. Сприяти включенню до статутів міст та регламентів роботи місцевих рад, інших колегіальних органів місцевого самоврядування положень щодо участі в їхній діяльності органів СОН.

3. Активізувати розробку теоретико-методологічних основ подальшого розвитку самоорганізації населення та інших форм локальної демократії в Україні за умов політичної реформи та реформи місцевого самоврядування. Регулярно проводити науково-практичні конференції, семінари та інші комунікаційні заходи, організувати видання наукових праць та сприяти вивченню питань локальної демократії у системі підготовки та підвищення кваліфікації кадрів НАДУ.

4. Утворити на базі Асоціації та партнерських організацій мережу тренінгових центрів для навчання лідерів та активістів органів СОН, членів ініціативних груп з їхнього створення, а також представників громадських організацій та органів місцевого самоврядування, які працюють с органами СОН. Розробити комплекс програм семінарів-тренінгів для навчання усіх вказаних категорій осіб та самих тренерів.

5. Видавати у вигляді брошур, публікувати у ЗМІ, у тому числі як соціальну рекламу, та на сайті Асоціації матеріали про позитивний досвід діяльності органів СОН в Україні та за кордоном, про їхню співпрацю з органами місцевої влади та іншими суб'єктами суспільного розвитку. Забезпечити оперативну розсилку інформації усім членам Асоціації про загальнозначущі події, які готуються або вже відбулись.

6. Створювати асоціації самоорганізації населення на усіх рівнях місцевого врядування та налагоджувати співпрацю із відповідними органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, у тому числі на договірній основі. Розвивати різні форми співпраці із депутатами, депутатськими комісіями та підрозділами виконавчих органів, проводити з ними регулярні тематичні зустрічі активу органів СОН.

7. Розробити рекомендації щодо бюджетного фінансування виконання органами СОН власних та делегованих повноважень, зокрема матеріального заохочення тих керівників, які працюють на професійній основі. Звернутись до організаторів Всеукраїнського конкурсу проектів і програм розвитку місцевого самоврядування з пропозицією включити органи СОН, а також громадські організації, які працюють у сфері розвитку самоорганізації, до числа можливих учасників конкурсу. Стимулювати участь органів СОН та їхніх асоціацій у конкурсах грантів та місцевих соціальних замовлень.

8. Органам СОН ретельно вивчати проблеми територій, брати участь у розробці та реалізації місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку та сприяти розробці і прийняттю програм підтримки органів СОН. Утворити в межах органів СОН та їхніх асоціацій інститут громадських експертів з числа підготовлених фахівців за основними напрямками співпраці орга-

нів СОН із органами влади, брати активну участь у роботі фахових комісій та робочих груп.

9. Враховуючи непристосованість існуючого законодавства, яке регламентує створення, функціонування та удосконалення органів самоорганізації населення до умов сільської місцевості, приділити особливу увагу питанням формування модельних нормативних та організаційних актів у цій сфері з огляду на традиції й особливості сільського життя.

Учасники Конференції пропонують дотримуватись цих рекомендацій керівництву **Всеукраїнській Асоціації сприяння самоорганізації населення** та її місцевих осередків. Пропонується також враховувати ці рекомендації у своїй практичній діяльності органам самоорганізації населення, органам державної влади та місцевого самоврядування, громадським організаціям, діяльність яких спрямована на розвиток самоорганізації населення в Україні.

***Прийнято учасниками Конференції
4 березня 2007 року***

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України
“Про внесення змін до Конституції України”

Необхідність прийняття цього Закону обумовлена недостатнім визначенням статусу органів самоорганізації населення (далі – органів СОН) серед інших конституційних інститутів України.

Згідно із проектом Закону України пропонується додати органи СОН до переліку форм, через які народ – єдине джерело влади в Україні – здійснює свою владу. Крім того, пропонується подолати наявну прогалину у частині 1 статті 140 Конституції України, в чинному варіанті якої органи СОН “загублені”, і не пригадуються в якості однієї з форм здійснення місцевого самоврядування відповідними територіальними громадами.

Внаслідок прийняття цього Закону конституційний статус органів СОН отримає своє логічне оформлення, що в подальшому виключатиме суперечки щодо місця органів СОН у системі місцевого самоврядування України.

Прийняття вказаного Закону не призведе до додаткових витрат із державного та місцевих бюджетів на його реалізацію.

Законопроект підготовлений робочою групою Всеукраїнської громадської організації “Асоціація сприяння самоорганізації населення”, на чолі із кандидатом юридичних наук О. С. Орловським.

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести до Конституції України (254к/96-ВР) (Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30, ст.141) такі зміни:

1. У главі I “Загальні засади” частину другу статті 5 викласти у такій редакції:

“Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади, органи місцевого самоврядування та органи самоорганізації населення.

2. У главі IX “Місцеве самоврядування” частину третю статті 140 викласти у такій редакції:

“Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, безпосередньо, через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через органи самоорганізації населення”.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Закони України та інші нормативно-правові акти, прийняті до набрання чинності цим Законом, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців після набрання чинності цим Законом:

підготувати та внести до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття відповідно до своєї компетенції нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону;

забезпечити приведення міністерствами, іншими органами центральної виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України

В. Ющенко

м. Київ,

“__” _____ 200__ року

№ _____ -V

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”

Необхідність прийняття Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” обумовлена недостатнім унормуванням статусу органів самоорганізації населення (далі – органів СОН) на рівні цього конституційного закону.

Зокрема, пропонується уточнити визначення органу СОН. Принциповим є підхід, який пропонується закріпити в статті 14 цього Закону. Згідно із цим підходом, статус органів СОН установлюється (визначається) те тільки чинним законодавством України, а й статутом територіальної громади села, селища, міста, та актами представницьких органів місцевого самоврядування. Це надасть змогу місцевим радам самостійно врегульовувати окремі особливості щодо створення та організації діяльності органів СОН з урахуванням місцевої специфіки, традицій тощо на рівні окремих локальних нормативно-правових актів, зокрема, Положень, які набули широкої розповсюдженості в різних частинах України. Але при цьому депутати місцевих рад будуть обмежені рамковими нормами, встановленими цим Законом.

Крім цього, передбачається встановити перелік територій, на яких неможливо створення органів СОН, та уточнити окремі питання взаємовідносин органів СОН з органами місцевого самоврядування (особливо щодо здійснення контролю з боку органів місцевого самоврядування). Зокрема, пропонується законодавчо закріпити право надавати згоду на створення органів СОН лише сільським, селищним та міським радам, позбавивши цього права районні в місті ради, що витікає із положень Конституції України.

Передбачається також доповнення Закону новими статтями, які будуть визначати статус актів органів СОН, гарантії їхньої діяльності, ступінь обов’язковості виконання актів органів СОН, а також форми відповідальності органів СОН. Виходячи з цього, певних змін зазнає і стаття 80, яка регламентує питання припинення повноважень органів СОН.

Внаслідок прийняття цього Закону статус органів СОН отримає своє логічне оформлення, що виключатиме суперечки щодо місця органів СОН у системі місцевого самоврядування України та створить передумови для подальшого скасування Закону України “Про органи самоорганізації населення”.

Прийняття цього Закону не призведе до додаткових витрат із державного та місцевих бюджетів на його реалізацію.

Законопроект підготовлений робочою групою Всеукраїнської громадської організації “Асоціація сприяння самоорганізації населення”, на чолі із кандидатом юридичних наук О. С. Орловським.

ЗАКОН УКРАЇНИ
ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ
“ПРО МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ”

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести до Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” (280/97-ВР) (Відомості Верховної Ради України, 1997, № 24, ст.170) такі зміни:

1. У статті 1 абзац дванадцятий викласти в такій редакції:

“органи самоорганізації населення – представницькі органи, що створюються жителями, які досягли вісімнадцятирічного віку, не позбавлені судом дієздатності та тимчасово або постійно на законних підставах проживають на відповідній території в межах села, селища, міста”.

2. Текст статті 14 викласти в такій редакції:

“1. Сільські, селищні, міські ради можуть дозволяти за ініціативою жителів створювати будинкові, вуличні, квартальні та інші органи самоорганізації населення, наділяти їх частиною власної компетенції, компетенції своїх виконавчих органів, передавати їм відповідні кошти, матеріально-технічні та інші ресурси, необхідні для здійснення цих повноважень.

2. Забороняється створення органів самоорганізації населення на території підрозділів та частин Збройних Сил України, інших військових формувань та установ виконання покарань.

3. Правовий статус, порядок організації діяльності, припинення повноважень та ліквідації органів самоорганізації населення визначається чинним законодавством України, статутом територіальної громади села, селища, міста, а також актами представницьких органів місцевого самоврядування”.

3. У статті 26 частину першу доповнити новим пунктом 19-1 такого змісту:

“19-1) визначення території діяльності органів самоорганізації населення, згода на створення яких надана відповідною радою”.

4. У статті 41 після частини другої доповнити новою частиною третьою такого змісту:

“3. Районні у місті ради не можуть здійснювати повноваження, передбачені пунктами 19-1, 20 та 47 частини першої статті 26 цього Закону”.

У зв'язку з цим частини три-п'ять вважати відповідно частинами чотири-шість.

5. У статті 16 частину восьму викласти у такій редакції:

“8. Сільська, селищна, міська рада може наділяти частиною власних повноважень та повноважень своїх виконавчих органів органи самоорганізації населення, за винятком віднесених до виключної компетенції відповідної ради, передавати їм відповідні кошти, матеріально-технічні та інші ресурси, необхідні для здійснення цих повноважень, здійснює контроль за їх виконанням”.

6. У статті 26 пункти 20 та 47 частини першої викласти в такій редакції:

“20) прийняття рішень про наділення органів самоорганізації населення окремими власними повноваженнями органів місцевого самоврядування, а також про передачу коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для їх здійснення, здійснення контролю за їх використанням.

47) прийняття рішення про дострокове припинення повноважень персонального складу органів самоорганізації населення у випадках, передбачених цим Законом”.

7. Доповнити чинний Закон новою статтею 59-1 такого змісту:

“Стаття 59-1. Акти органів самоорганізації населення.

1. Орган самоорганізації населення приймає рішення в межах власних повноважень і повноважень, якими орган самоорганізації населення наділила відповідна сільська, селищна, міська рада.

2. Рішення органів самоорганізації населення у межах делегованих йому відповідною радою повноважень набувають чинності з дня їх реєстрації у виконавчому органі сільської, селищної, міської ради, яка делегувала їх органу самоорганізації населення”.

8. Назву розділу IV викласти в такій редакції:

“Гарантії місцевого самоврядування та органів самоорганізації населення. Відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування та органів самоорганізації населення”.

9. Доповнити Закон новими статтями 71-1, 73-1 та 77-1 такого змісту:

«Стаття 71-1. Гарантії діяльності органів самоорганізації населення.

1. Органи самоорганізації населення самостійно визначають напрямки власної діяльності відповідно до положень про органи самоорганізації населення.

2. Органи місцевого самоврядування, органи виконавчої влади, їх посадові особи не мають права втручатися у законну діяльність органів самоорганізації населення за винятком випадків, передбачених законом.

3. Сільські, селищні та міські ради здійснюють контроль за виконанням органами самоорганізації населення повноважень, якими вони були наділені, використанням коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів, переданих радою для їх здійснення.

4. Органи місцевого самоврядування повинні інформувати відповідні органи самоорганізації населення про проекти своїх рішень з питань, які

зачіпають інтереси цих органів самоорганізації населення чи інтереси жителів села, селища, міста, що проживають на території діяльності цього органу, а також створювати умови для вільного доступу представників органів самоорганізації населення на засідання, на яких планується розгляд таких питань, із наданням можливості приймати участь у їх обговоренні.

5. Органи самоорганізації населення мають право звертатися до суду щодо визнання незаконними актів органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, їх посадових осіб, підприємств, установ та організацій, які обмежують права органів самоорганізації населення, а також жителів села, селища, міста, які проживають на території діяльності відповідного органу самоорганізації населення.

Стаття 73-1. Обов'язковість актів органів самоорганізації населення.

1. Акти органів самоорганізації населення, прийняті в межах їх власних повноважень, носять характер рекомендацій для всіх розташованих на відповідній території об'єднань громадян, підприємств, установ та організацій, їх посадових осіб, а також фізичних осіб, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.

2. Акти органів самоорганізації населення, прийняті в межах наділених сільською, селищною, міською радою повноважень, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на відповідній території об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, їх посадовими особами, а також фізичними особами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.

3. На вимогу органів самоорганізації населення керівники розташованих на території діяльності цього органу підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності зобов'язані прибути на засідання цих органів для подання інформації з питань, віднесених до делегованих сільською, селищною, міською радою повноважень органам самоорганізації населення.

4. Рекомендації органів самоорганізації населення підлягають обов'язковому розгляду місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, їх посадовими особами, а також фізичними особами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.

5. Рішення органів самоорганізації населення підлягають виконанню об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, їх посадовими особами, а також фізичними особами, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території.

6. Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, об'єднання громадян, підприємства, установи та організації, їх посадові особи, а також фізичні особи, які постійно або тимчасово проживають на відповідній території, несуть встановлену законом відповідальність перед органами самоорганізації населення за заподіяну ним шкоду їх діями або бездіяльністю,

а також в результаті невиконання актів органів самоорганізації населення, прийнятих у межах наданих їм повноважень.

Стаття 77-1. Відповідальність органів самоорганізації населення.

1. Рішення органів самоорганізації населення, які не відповідають чинному законодавству або виходить за межі його повноважень, припиняються відповідною сільською, селищною, міською радою з одночасним зверненням до суду про скасування такого рішення.

2. Шкода, заподіяна органам місцевого самоврядування, юридичним та фізичним особам в результаті прийняття неправомірних актів, дій або бездіяльності органів самоорганізації населення відшкодовується за рахунок коштів органу самоорганізації населення у порядку, встановленому законом.

3. Спори про поновлення порушених прав органів місцевого самоврядування, юридичних та фізичних осіб, що виникають в результаті прийняття актів, дій чи бездіяльності органів самоорганізації населення, вирішуються в судовому порядку”.

10. Текст статті 80 викласти в такій редакції:

“1. Повноваження персонального складу органу самоорганізації населення можуть припинятися достроково у разі:

1) невиконання органом самоорганізації населення Конституції, законів та інших законодавчих актів України;

2) невиконання органом самоорганізації населення рішень сільської, селищної, міської ради, районної у місті (у разі її створення) ради, її виконавчих органів;

3) прийняття відповідного рішення зборами (конференцією) жителів за місцем проживання;

4) перебудови чи ліквідації будинків, вулиць, кварталів, мікрорайонів сіл, селищ, міст, в межах яких вони діють, якщо така перебудова або ліквідація пов’язані із відселенням (переселенням) жителів відповідної території.

2. Рішення про дострокове припинення повноважень персонального складу органу самоорганізації населення у випадках, передбачених підпунктами 1 і 2 пункту 1 цієї статті, приймається сільською, селищною, міською радою на підставі рішення суду, а у випадку, передбаченому підпунктом 3 пункту 1 цієї статті, – на підставі протоколу зборів (конференції) жителів за місцем проживання.

3. Дострокове припинення повноважень персонального складу органу самоорганізації населення не тягне за собою ліквідацію цього органу”.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Закони України та інші нормативно-правові акти, прийняті до набрання чинності цим Законом, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців після набрання чинності цим Законом:

підготувати та внести до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття відповідно до своєї компетенції нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону;

забезпечити приведення міністерствами, іншими органами центральної виконавчої влади своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України

В. Ющенко

м. Київ,

“ ___ ” _____ 200_ року

№ _____ -V

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України
“Про органи самоорганізації населення”

Необхідність прийняття цього Закону обумовлена необхідністю приведення Закону України “Про органи самоорганізації населення” у відповідність із положеннями Конституції України, а також подоланням певних прогалин, які існують у цьому Законі.

Серед принципових положень, які передбачені законопроектом, значимо такі:

- уточнення понятійного апарату, що вживається у Законі, та його розширення через визначення понять “мікроромлади” та “уповноважені”;
- підкреслення неприбуткового статусу органів самоорганізації населення (далі – органів СОН);
- розширення та уточнення принципів, на підставі яких здійснюють свою діяльність органи СОН;
- встановлення, що територія, у межах якої діє орган СОН, визначається рішенням ради, виходячи із соціально-економічної цілісності села, селища, міста, з урахуванням рішення зборів (конференції);
- введення трьох управлінських рівнів органів самоорганізації населення із встановленням договірного принципу розподілу повноважень між органами різних рівнів;
- заборона створення на одній території двох і більше органів самоорганізації населення одного рівня;
- позбавлення районних у місті рад права надавати згоду на створення органів СОН;
- спрощення процедури створення органу СОН через проведення лише одних зборів (конференції) жителів;
- встановлення можливості подавати особам для реєстрації на участь у загальних зборах (конференціях) крім паспорту й інші документи, що посвідчують особу;
- зазначення необхідності засвідчувати факт участі особи у роботі загальних зборів (конференції) його власним підписом;
- надання зборам (конференції) можливості обирати спосіб голосування при виборах персонального складу органу СОН;
- визначення вимог до осіб, які можуть бути обраними до складу органу СОН;

- скорочення до одного тижня терміну легалізації органу СОН реєструючим органом;

- встановлення, що орган СОН створюється на необмежений термін, а також введення поняття “термін повноважень персонального складу органу СОН”;

- надання органам СОН права на об’єднання в асоціації з метою захисту своїх прав, обміну досвідом, розвитку контактів (у тому числі міжнародних), а також для спільного вирішення питань власної діяльності;

- встановлення, що делегування радою органу СОН своїх окремих повноважень, передача відповідного майна та фінансів здійснюється на підставі договору;

- закріплення за органом СОН права на здійснення господарської діяльності в порядку, передбаченому чинним законодавством України;

- визначення, що доходи від здійснення органом СОН власної фінансово-господарської діяльності є однією із складових фінансової основи його діяльності;

- визначення статусу майна, переданого органу СОН із різноманітних джерел та придбаного за кошти органу СОН;

- розширення переліку актів, які можуть приймати органи СОН;

- встановлення необхідності створення ревізійної комісії органу СОН;

- розмежування та уточнення порядку дострокового припинення повноважень персонального складу органу СОН та порядку його ліквідації тощо.

Внаслідок прийняття цього Закону буде остаточно оформлено статус органів СОН та створені сприятливі умови для їхньої діяльності.

Прийняття цього Закону не призведе до додаткових витрат із державного та місцевих бюджетів на його реалізацію.

Законопроект підготовлений робочою групою Всеукраїнської громадської організації “Асоціація сприяння самоорганізації населення”, на чолі із кандидатом юридичних наук О. С. Орловським.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України “Про органи самоорганізації населення”

Верховна Рада України постановляє:

Внести зміни до Закону України “Про органи самоорганізації населення” (2625-III) (Відомості Верховної Ради України, 2001, № 48, ст.254), виклавши його у такій редакції:

ЗАКОН УКРАЇНИ

«ПРО ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ»

Розділ I.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Мета Закону

Цей Закон визначає правовий статус, порядок організації, діяльності, припинення повноважень та ліквідації органів самоорганізації населення.

Стаття 2. Основні терміни, використані в цьому Законі

Основні терміни, використані в цьому Законі, мають таке значення:

органи самоорганізації населення – представницькі органи, що створюються жителями, які на законних підставах проживають на частині території села, селища, міста або в межах території села, селища, якщо в територію діяльності відповідної сільської ради входить декілька сіл, для вирішення завдань, передбачених цим Законом;

мікророміада – частина членів територіальної громади села, селища, міста, об’єднана компактним проживанням та відносною спільністю соціальних, культурних, побутових та інших потреб, в межах поселення якої створюється орган самоорганізації населення;

уповноважені – голова, заступник (заступники), секретар органу самоорганізації населення, які уповноважені учасниками зборів (конференцій) жителів за місцем проживання представляти їх інтереси у відповідній сільській, селищній, міській раді при наданні дозволу на створення органу самоорганізації населення, та у виконавчому органі відповідної ради при легалізації органу самоорганізації населення;

власні повноваження органу самоорганізації населення – повноваження, надані відповідно до Конституції та законів України сільською, селищною, міською радою органу самоорганізації населення під час його утворення;

делеговані повноваження органу самоорганізації населення – повноваження сільської, селищної, міської ради та їх виконавчих органів, якими

відповідна місцева рада може додатково наділити орган самоорганізації населення у разі отримання ним статусу юридичної особи.

Стаття 3. Поняття органу самоорганізації населення

1. Орган самоорганізації населення є однією з форм участі членів територіальних громад сіл, селищ, міст у вирішенні питань місцевого значення.

Органи самоорганізації населення є представницькими органами та складовою системи місцевого самоврядування.

2. Органами самоорганізації населення є будинкові, вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів, районів у містах, сільські, селищні комітети, а також інші органи самоорганізації населення, створені за територіальною ознакою.

3. Основними завданнями органів самоорганізації населення є:

1) створення умов для участі жителів у вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції та законів України;

2) задоволення соціальних, культурних, побутових та інших потреб жителів шляхом сприяння у наданні та наданні їм відповідних послуг;

3) сприяння участі мікроромад у формуванні та реалізації програм соціально-економічного і культурного розвитку територіальних громад, інших місцевих програм.

4. Органи самоорганізації населення здійснюють власну діяльність на неприбутковій основі.

Стаття 4. Нормативно-правова база про органи самоорганізації населення

Органи самоорганізації населення діють на підставі Конституції України, цього та інших законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади (а в Автономній Республіці Крим – також нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим та рішень Ради міністрів Автономної Республіки Крим), рішень відповідних органів місцевого самоврядування, рішень місцевого референдуму, статутів територіальних громад, розпоряджень сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі її створення) ради, виданих у межах своїх повноважень, а також положень про органи самоорганізації населення, рішень зборів (конференції) жителів за місцем проживання.

Стаття 5. Принципи організації та діяльності органу самоорганізації населення

Організація та діяльність органу самоорганізації населення ґрунтуються на принципах:

1) законності;

2) гласності;

3) добровільності при створенні та при прийнятті повноважень, делегованих сільською, селищною, міською радою;

- 4) безпосередньої участі населення у розробці, прийнятті та реалізації рішень по облаштуванню відповідної території;
- 5) узгодження інтересів населення відповідної мікрогромади та інтересів територіальної громади села, селища, міста;
- 6) захисту прав та законних інтересів жителів села, селища, міста, задоволення їх соціальних потреб;
- 7) політичної нейтральності та неупередженості;
- 8) територіальності;
- 9) виборності;
- 10) підзвітності, підконтрольності та відповідальності перед мікрогромадою, яка утворила та обрала орган самоорганізації населення;
- 11) підзвітності, підконтрольності та відповідальності перед відповідними радами у частині реалізації органами самоорганізації населення делегованих їм повноважень;
- 12) фінансової та організаційної самостійності.

Стаття 6. Право жителів обирати та бути обраними до складу органу самоорганізації населення

1. Обирати та бути обраними до складу органу самоорганізації населення в порядку, визначеному цим Законом, можуть жителі, які на законних підставах проживають в межах поселення мікрогромади та володіють активним виборчим правом.
2. Забороняються будь-які обмеження прав вказаних жителів на участь у створенні та діяльності відповідного органу самоорганізації населення залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, політичних уподобань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, мовних або інших ознак.

Стаття 7. Територія, в межах якої діє орган самоорганізації населення

1. Орган самоорганізації населення створюється за територіальною ознакою.
2. Територією, у межах якої діє орган самоорганізації населення, може бути частина території села, селища, міста або територія села, селища, які входять до складу відповідної сільської, селищної ради, у межах поселення мікрогромади.
3. Територія, у межах якої діє орган самоорганізації населення, визначається рішенням ради при наданні дозволу на його створення виходячи із рішення зборів (конференції) про утворення органу самоорганізації населення, із урахуванням соціально-економічної цілісності села, селища, міста:
 - а) будинкового комітету – в межах житлового будинку (кількох будинків), гуртожитку (гуртожитків), незалежно від їх приналежності та форми власності;

б) квартального, вуличного комітету – в межах території кварталу, кількох вулиць, однієї або частини вулиці з прилеглими провулками;

в) комітету мікрорайону – в межах території окремого мікрорайону;

г) комітету району в місті – в межах одного району, якщо в ньому не створюється районна у місті рада;

д) сільського, селищного комітету – в межах території села, селища, якщо його межі не співпадають з межами діяльності сільської, селищної ради;

4. Цим законом передбачено три управлінські рівні органів самоорганізації населення:

- органи самоорганізації населення базового рівня: будинкові, вуличні, квартальні комітети;

- органи самоорганізації населення середнього рівня: комітети мікрорайонів;

- органи самоорганізації населення вищого рівня: комітети районів у містах, сільські, селищні комітети.

5. Забороняється створення на одній території двох і більше органів самоорганізації населення однакового управлінського рівня.

6. Забороняється створення органів самоорганізації населення на території підрозділів та частин Збройних Сил України, інших військових формувань та установ виконання покарань.

7. Органи самоорганізації населення різних рівнів, що діють на одній території, укладають між собою двосторонні або багатосторонні договори щодо розподілу власної компетенції у межах своїх повноважень.

8. Органи самоорганізації населення можуть об'єднуватись на добровільних засадах в асоціації з метою захисту своїх прав, обміну досвідом, розвитку контактів (у тому числі міжнародних) тощо, а також для спільного вирішення питань, пов'язаних з інтересами відповідних мікрогромад.

Розділ II.

ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Стаття 8. Порядок ініціювання створення органу самоорганізації населення

1. З ініціативою про створення органу самоорганізації населення до сільської, селищної, міської ради можуть звернутися збори (конференція) жителів за місцем проживання за умови, якщо в них брало участь (було представлено) не менше половини жителів відповідної території, які володіють активним виборчим правом.

Ініціаторами проведення таких зборів (конференції) може бути виключно група жителів мікрогромади у кількості не менш трьох осіб, яка не пізніше ніж у тижневий термін до запланованої дати проведення зборів (конференції) має в

повідомному порядку проінформувати про цей захід відповідну сільську, селищну, міську раду.

2. Організаційно-технічне забезпечення проведення зборів (конференції) жителів за місцем проживання покладається на виконавчі органи сільської, селищної, міської ради.

3. Відкриває збори (конференцію) жителів за місцем проживання представник ініціаторів їх скликання, після чого збори (конференція) обирають робочі органи зборів (конференції): голову та секретаря, лічильну (виборчу) комісію.

4. Збори (конференція) жителів за місцем проживання вирішують такі питання:

а) прийняття рішення про створення органу самоорганізації населення та визначення його назви;

б) затвердження Положення про відповідний орган самоорганізації населення;

в) визначення території діяльності органу самоорганізації населення;

г) визначення основних напрямків діяльності органу самоорганізації населення;

д) ініціювання перед відповідною сільською, селищною, міською радою питання про закріплення за органом самоорганізації населення всіх або частини власних повноважень в межах, визначених цим Законом;

є) обрання персонального складу органу самоорганізації населення;

ж) обрання ревізійної комісії органу самоорганізації населення;

з) прийняття клопотання (заяви) перед відповідною сільською, селищною, міською радою про надання згоди на створення органу самоорганізації населення.

5. Рішення зборів (конференції) приймається більшістю голосів учасників, які мають право вирішального голосу.

6. Уповноважені подають до сільської, селищної, міської ради заяву про створення органу самоорганізації населення, протокол зборів (конференції) жителів за місцем проживання про ініціювання створення органу самоорганізації населення, а також список учасників зборів (конференції) із зазначенням прізвища, ім'я, по батькові, дати народження, серії і номера паспорту громадянина України або іншого документу, що посвідчує особу (тимчасове посвідчення громадянина України, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичний паспорт, службовий паспорт, військовий квиток, посвідчення особи моряка, пенсійне посвідчення), домашньої адреси та особистого підпису кожного учасника зборів (конференції).

Стаття 9. Порядок надання дозволу на створення органу самоорганізації населення

1. Дозвіл на створення органу самоорганізації населення надається сільською, селищною, міською радою.

2. Питання про створення органу самоорганізації населення, внесені на розгляд сільської, селищної, міської ради, розглядається на найближчому засіданні відповідної ради за участю уповноважених.

У рішенні ради про надання дозволу на створення органу самоорганізації населення мають бути обов'язково визначені його назва, власні повноваження та територія, в межах якої може діяти орган самоорганізації населення.

3. Рішення сільської, селищної, міської ради про надання дозволу на створення органу самоорганізації населення доводиться до відома жителів у встановленому порядку.

4. Сільська, селищна, міська рада може відмовити у наданні дозволу на створення органу самоорганізації населення, якщо ініціювання створення органу самоорганізації населення було здійснено з порушенням вимог, встановлених цим законом.

5. Рішення сільської, селищної, міської ради про відмову у наданні дозволу на створення органу самоорганізації населення може бути оскаржено до суду в установленому законом порядку.

Стаття 10. Порядок обрання персонального складу органу самоорганізації населення

1. Персональний склад органу самоорганізації населення обирається зборами (конференцією) жителів за місцем проживання на основі загального, рівного виборчого права шляхом таємного або відкритого голосування жителів, які на законних підставах проживають в межах території мікроромлади. Право голосу на виборах мають жителі, які досягли на день їх проведення вісімнадцяти років. Не мають права голосу жителі, яких визнано судом недієздатними.

Кількісний склад органу самоорганізації населення визначається зборами (конференцією) жителів за місцем проживання.

2. Рішення про проведення таємного або відкритого голосування при виборах персонального складу органу самоорганізації населення приймається зборами (конференцією) жителів за місцем проживання.

3. До складу органу самоорганізації населення входять голова, заступник (заступники) голови, секретар, інші члени. Право бути обраними до складу органу самоорганізації населення мають жителі, які на законних підставах проживають в межах поселення мікроромлади, та досягли на день обрання вісімнадцяти років. Не мають права бути обраними особи, яких визнано недієздатними. Обраними до складу органу самоорганізації населення вважаються особи, які одержали більшість голосів учасників зборів (конференції) жителів за місцем проживання порівняно з іншими кандидатурами.

4. Члени органу самоорганізації населення можуть бути достроково відкликані за рішенням зборів (конференції) жителів за місцем проживання.

5. Переобрання органу самоорганізації населення, відкликання, обрання окремих його членів замість вибулих чи зміна кількісного складу органу

самоорганізації населення здійснюється зборами (конференцією) жителів за місцем проживання в порядку, встановленому цією статтею.

Стаття 11. Строк повноважень органу самоорганізації населення та його персонального складу

1. Орган самоорганізації населення створюється на необмежений строк. Рішення відповідної сільської, селищної міської ради про надання дозволу на створення органу самоорганізації населення не припиняється із завершенням терміну повноважень місцевої ради відповідного скликання.

2. Персональний склад органу самоорганізації населення обирається на строк, визначений Положенням про орган самоорганізації населення, але не більше ніж на чотири роки. Строк повноважень персонального складу органу самоорганізації населення обчислюється з дня його обрання.

3. Не пізніше ніж за місяць до завершення строку повноважень персонального складу органу самоорганізації населення цей орган оголошує дату проведення зборів (конференції), на яких має бути розглянуте питання про переобрання його персонального складу. Ці збори (конференція) мають бути проведені до завершення строку повноважень чинного складу органу самоорганізації населення.

Якщо у зазначений термін орган самоорганізації населення не оголосив про дату проведення зборів (конференції) для переобрання його персонального складу у зазначений термін, відповідні збори (конференція) скликаються міським, сільським, селищним головою.

Стаття 12. Положення про орган самоорганізації населення

1. Збори (конференція) жителів за місцем проживання відповідно до Конституції та законів України, інших нормативно-правових актів, актів та рішень відповідних органів місцевого самоврядування затверджують Положення про орган самоорганізації населення (далі – Положення).

2. У Положенні зазначаються:

- 1) назва та місцезнаходження органу самоорганізації населення;
- 2) власні повноваження органу самоорганізації населення;
- 3) територія, в межах якої діє орган самоорганізації населення;
- 4) права та обов'язки органу самоорганізації населення та його членів;
- 5) строк повноважень персонального складу органу самоорганізації населення та порядок його переобрання;
- 6) порядок дострокового припинення діяльності членів та усього персонального складу органу самоорганізації населення;
- 7) порядок використання коштів та іншого майна, порядок звітності;
- 8) порядок ліквідації органу самоорганізації населення;
- 9) інші питання, пов'язані з діяльністю органу самоорганізації населення.

3. Контроль за додержанням органом самоорганізації населення Положення покладається на відповідну місцеву раду та її виконавчий орган, який здійснив реєстрацію органу самоорганізації населення.

Стаття 13. Легалізація органу самоорганізації населення

1. Легалізація органу самоорганізації населення є обов'язковою і здійснюється шляхом його реєстрації або повідомлення про заснування.

У разі реєстрації орган самоорганізації населення набуває статусу юридичної особи, має печатку із власною назвою, штампи, бланки, поточний та інші рахунки в установах банків.

2. Реєстрація органу самоорганізації населення здійснюється виконавчим органом відповідної ради (далі – реєструючий орган) та підтверджується оформленням свідоцтва про реєстрацію органа самоорганізації населення, зразок якого затверджується Кабінетом Міністрів України.

3. Для реєстрації органу самоорганізації населення уповноважені подають до реєструючого органу заяву.

До заяви про реєстрацію органу самоорганізації населення додаються:

1) копія рішення відповідної ради про надання дозволу на створення органу самоорганізації населення;

2) протокол зборів (конференції) жителів за місцем проживання з рішеннями про утворення органу самоорганізації населення, затвердження Положення та про обрання персонального складу органу самоорганізації населення;

3) Положення, затверджене зборами (конференцією) жителів за місцем проживання, – у двох примірниках;

4) персональний склад органу самоорганізації населення із зазначенням прізвища, імені та по батькові, дати народження, місця проживання його членів.

4. Заява про реєстрацію органу самоорганізації населення розглядається реєструючим органом у тижневий термін з дня подання усіх необхідних документів відповідно до вимог цього Закону.

5. Реєструючий орган може проводити перевірку відомостей, що містяться в поданих на реєстрацію документах.

6. За результатами розгляду заяви реєструючим органом приймається рішення про реєстрацію або відмову в реєстрації органу самоорганізації населення.

7. Підставою для відмови в реєстрації є затвердження Положення та обрання персонального складу органу самоорганізації населення з порушенням вимог Конституції України, Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, цього Закону.

8. Реєструючий орган у 3-денний термін з дня прийняття рішення про реєстрацію або про відмову в реєстрації повідомляє уповноважених.

9. Рішення про відмову в реєстрації органу самоорганізації населення може бути оскаржено до суду у встановленому законом порядку.

10. У разі внесення змін до Положення до реєструючого органу подаються:

- а) заява, підписана головою органу самоорганізації населення;
- б) протокол зборів (конференції) жителів за місцем проживання про затвердження змін до Положення;
- в) текст змін.

11. Орган самоорганізації населення може легалізувати своє заснування шляхом письмового повідомлення виконавчого комітету відповідної сільської, селищної, міської ради. До такого повідомлення додаються документи, передбачені пунктом 3 цієї статті. При цьому Положення, затверджене зборами (конференцією) жителів за місцем проживання, подається в одному примірнику.

12. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської ради затверджує методичні рекомендації щодо порядку здійснення легалізації органів самоорганізації населення, а також надає необхідну організаційну та правову допомогу органам самоорганізації населення у проведенні їх легалізації.

Розділ III

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Стаття 14. Власні повноваження органу самоорганізації населення

1. Органу самоорганізації населення, що легалізується шляхом реєстрації, під час його утворення можуть надаватися такі повноваження:

1) представляти інтереси мікроромлади у відповідній місцевій раді та її органах, в місцевих органах виконавчої влади;

2) сприяти додержанню Конституції та законів України, реалізації актів Президента України та органів виконавчої влади, рішень місцевих рад та їх виконавчих органів, розпоряджень сільського, селищного, міського голови, рішень, прийнятих на місцевих референдумах;

3) вносити у встановленому порядку до проектів місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць та проектів місцевих бюджетів пропозиції з питань, які стосуються мікроромлади;

4) організовувати на добровільних засадах участь населення у здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, проведення робіт з благоустрою, озеленення та утримання в належному стані садиб, дворів, вулиць, площ, парків, кладовищ, братських могил, обладнанні дитячих і спортивних майданчиків, кімнат дитячої творчості, клубів за інтересами тощо; з цією метою можуть створюватися тимчасові або постійні бригади, використовуватися інші форми залучення населення;

5) організовувати на добровільних засадах участь населення у здійсненні заходів щодо охорони пам'яток історії та культури, ліквідації наслідків

стихійного лиха, будівництві і ремонті шляхів, тротуарів, комунальних мереж, об'єктів загального користування із дотриманням встановленого законодавством порядку проведення таких робіт;

6) здійснювати контроль за якістю надаваних громадянам, які проживають на території діяльності органу самоорганізації населення, житлово-комунальних послуг та за якістю проведених ремонтних робіт у жилих будинках;

7) надавати допомогу навчальним закладам, закладам та організаціям культури, фізичної культури і спорту у проведенні культурно-освітньої, спортивно-оздоровчої та виховної роботи серед населення, розвитку художньої творчості, фізичної культури і спорту; сприяти збереженню культурної спадщини, традицій народної культури, охороні пам'яток історії та культури, впровадженню нових обрядів;

8) організовувати допомогу громадянам похилого віку, інвалідам, сім'ям загиблих воїнів, партизанів та військовослужбовців, малозабезпеченим та багатодітним сім'ям, а також самотнім громадянам, дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, вносити пропозиції з цих питань до органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади, інших установ, підприємств, організацій;

9) надавати необхідну допомогу органам пожежного нагляду у здійсненні протипожежних заходів, організовувати вивчення населенням правил пожежної безпеки, сприяти здійсненню громадського контролю за дотриманням вимог пожежної безпеки;

10) сприяти відповідно до законодавства правоохоронним органам у забезпеченні ними охорони громадського порядку;

11) розглядати звернення громадян, вести особистий прийом громадян;

12) вести облік жителів, які мешкають у межах території діяльності органу самоорганізації населення, за віком, місцем роботи та навчання;

13) сприяти депутатам відповідних місцевих рад в організації їх зустрічей з виборцями, прийому громадян та виконанні ними інших депутатських повноважень в мікрогромаді;

14) інформувати громадян про діяльність органу самоорганізації населення, організовувати громадське обговорення проектів його рішень з найважливіших питань.

Вказані повноваження розповсюджуються на територію діяльності органу самоорганізації населення.

2. Органу самоорганізації населення, що легалізується шляхом повідомлення, під час його утворення можуть надаватися повноваження, передбачені пунктом 1 цієї статті, за винятком підпункту 12.

3. Орган самоорганізації населення набуває власних повноважень з дня його легалізації у порядку, встановленому статтею 13 цього Закону.

4. Якщо під час створення органу самоорганізації населення йому було надано лише частину з усього обсягу власних повноважень, передбачених статтею 14 цього закону, а в процесі діяльності органу самоорганізації виникла потреба в їх розширенні у межах, визначених пунктом 1 цієї статті, збори (конференція) жителів за місцем проживання можуть ініціювати перед відповідною радою питання про розширення повноважень органу самоорганізації населення. У разі, якщо сільська, селищна, міська рада повною мірою або частково підтримає таку ініціативу зборів (конференції) жителів за місцем проживання, вона має внести в цій частині зміни до рішення, яким надавалась згода на створення відповідного органу самоорганізації населення.

Одночасно із ініціюванням перед сільською, селищною, міською радою питання про розширення переліку власних повноважень органу самоорганізації населення, зборами (конференцією) жителів за місцем проживання вирішується питання про внесення відповідних змін до Положення. У разі прийняття місцевою радою рішення про розширення переліку власних повноважень органу самоорганізації населення уповноважені забезпечують внесення змін до Положення в порядку, визначеному цим Законом.

5. Власні повноваження надаються органу самоорганізації населення на необмежений строк. Орган самоорганізації населення не може бути позбавлений всіх або частини власних повноважень до його ліквідації в установленому законом порядку.

6. Сільська, селищна, міська рада передає органу самоорганізації населення, легалізованому шляхом реєстрації, відповідні кошти, а також матеріально-технічні та інші ресурси, необхідні для реалізації власних повноважень, здійснює контроль за їх використанням. Надання коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів органам самоорганізації населення здійснюється, як правило, через спеціальні місцеві цільові програми на підставі договору, який укладається між відповідною місцевою радою та органом самоорганізації населення (далі – договір)

Стаття 15. Делеговані повноваження сільської, селищної, міської ради

1. Сільська, селищна, міська рада за наявності згоди зборів (конференції) жителів за місцем проживання може на підставі окремого договору додатково наділяти орган самоорганізації населення, який був легалізований у порядку реєстрації, частиною власних повноважень, а також повноважень своїх виконавчих органів з одночасною передачею йому відповідних коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для здійснення цих повноважень.

Рада та її виконавчі органи здійснюють контроль за реалізацією делегованих органу самоорганізації населення повноважень та використанням переданих йому коштів, матеріально-технічних та інших ресурсів.

2. Сільська, селищна, міська рада не може делегувати органу самоорганізації населення повноваження, віднесені законами України до її виключної компетенції.

3. Орган самоорганізації населення може бути достроково позбавлений повноважень, делегованих йому місцевою радою, у випадках та порядку, визначених договором.

4. Якщо рішення ради про наділення органу самоорганізації населення додатковими повноваженнями не забезпечене фінансами і майном, збори (конференція) жителів за місцем проживання можуть на цій підставі в односторонньому порядку відмовитись від виконання таких додаткових повноважень.

Розділ IV.

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Стаття 16. Фінансова основа органу самоорганізації населення

1. Фінансовою основою діяльності органу самоорганізації населення є:

кошти місцевого бюджету, які надаються йому сільською, селищною, міською радою для здійснення власних та делегованих повноважень;

кошти від здійснення органом самоорганізації населення господарської діяльності та комерційної діяльності заснованих ним госпрозрахункових підприємств, установ та організацій;

добровільні внески фізичних та юридичних осіб;

інші надходження, не заборонені законодавством.

2. Орган самоорганізації населення самостійно використовує власні фінансові ресурси, у тому числі отримані з місцевого бюджету, на цілі та в межах, визначених договором.

Стаття 17. Матеріальна основа діяльності органу самоорганізації населення

1. Матеріальною основою діяльності органу самоорганізації населення є майно:

1) передане йому радою в оперативне управління;

2) створене в результаті здійснення органом самоорганізації населення господарської діяльності та комерційної діяльності заснованих органом самоорганізації населення госпрозрахункових підприємств, установ та організацій;

3) надане органу самоорганізації населення з інших джерел, не заборонених законом, та придбане органом самоорганізації населення за власні кошти.

Майно, вказане в підпунктах 2 і 3 цього пункту, визнається спільною сумісною власністю членів мікрогромади, що мешкають на території діяльності органу самоорганізації населення.

2. Орган самоорганізації населення для виконання своїх повноважень користується майном згідно з його призначенням.

Стаття 18. Господарська та інша комерційна діяльність органів самоорганізації населення

1. Зареєстровані органи самоорганізації населення для виконання своїх завдань, передбачених Положенням, в порядку, встановленому законодавством, можуть засновувати (створювати) підприємства, установи та організації із статусом юридичної особи для здійснення господарської та іншої комерційної діяльності.

Діяльність таких підприємств, установ та організацій має бути спрямована переважно на задоволення соціальних, культурних, побутових та інших потреб мікрогромади. Напрямки діяльності таких підприємств, установ та організацій визначаються зборами (конференцією) жителів за місцем проживання.

2. З метою забезпечення якісного виконання власних та делегованих повноважень орган самоорганізації населення може приймати на роботу штатних працівників у порядку, передбаченому трудовим законодавством України, якщо це передбачено Положенням. Оплата праці таких працівників здійснюється за рахунок коштів органу самоорганізації населення. Розмір заробітної плати встановлюється за рішенням органу самоорганізації населення або відповідної ради, але не нижче розміру мінімальної заробітної плати.

Розділ V. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Стаття 19. Гласність роботи і підзвітність органу самоорганізації населення

1. Орган самоорганізації населення інформує населення про своє місце знаходження, час роботи та прийому жителів.

2. Орган самоорганізації населення не рідше одного разу на рік звітує про свою діяльність на зборах (конференції) жителів за місцем проживання.

3. Особи, які на законних підставах проживають на території дії органу самоорганізації населення, мають право знайомитися з його рішеннями, а також отримувати засвідчені головою або секретарем цього органу копії рішень, прийнятих органом самоорганізації населення.

Стаття 20. Організація роботи органу самоорганізації населення

1. Формою роботи органу самоорганізації населення є засідання.

2. Засідання органу самоорганізації населення скликаються його головою, а у разі його відсутності – заступником голови або секретарем в міру необхідності, але не рідше одного разу на квартал.

3. Порядок позачергового скликання засідання органу самоорганізації населення визначається Положенням.

4. Засідання органу самоорганізації населення є правомочним, якщо в ньому бере участь більше половини його загального складу.

5. Для забезпечення роботи орган самоорганізації населення може утворювати комісії, робочі групи, інші органи у порядку, визначеному Положенням.

Стаття 21. Акти органу самоорганізації населення

1. Орган самоорганізації населення приймає рішення в межах власних повноважень і повноважень, якими орган самоорганізації населення наділила відповідна сільська, селищна, міська рада. Рішення, як правило, приймається шляхом відкритого голосування. На вимогу третини членів органу самоорганізації рішення може прийматися шляхом таємного голосування.

2. Рішення органу самоорганізації населення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини його загального складу.

3. Рішення органів самоорганізації населення у межах делегованих йому відповідною радою повноважень набувають чинності з дня їх реєстрації у виконавчому органі сільської, селищної, міської ради, яка делегувала їх органу самоорганізації населення.

4. Рішення органу самоорганізації населення, яке не відповідає чинному законодавству або виходить за межі його повноважень, призупиняється відповідною сільською, селищною, міською радою з одночасним зверненням до суду про скасування такого рішення.

5. Голова органу самоорганізації населення видає розпорядження, які стосуються регламентації внутрішньої роботи органу самоорганізації населення. Розпорядження голови реєструються в органі самоорганізації населення у порядку, встановленому Положенням.

Стаття 22. Статус членів органу самоорганізації населення

1. Члени органу самоорганізації населення виконують свої обов'язки, як правило, на громадських засадах.

2. За рішенням зборів (конференції) жителів за місцем проживання голова та секретар цього органу можуть працювати в ньому на постійній основі з оплатою їх праці за рахунок коштів органу самоорганізації населення, або коштів з інших джерел, не заборонених законодавством. У цьому разі розмір їхньої заробітної плати встановлюється за рішенням зборів (конференції) жителів за місцем проживання.

Стаття 23. Повноваження голови органу самоорганізації населення

1. Голова органу самоорганізації населення - особа, яка обирається зборами (конференцією) жителів за місцем проживання та очолює орган самоорганізації населення і наділена відповідними повноваженнями у здійсненні організаційно-розпорядчих функцій в порядку, передбаченому Положенням.

2. Голова органу самоорганізації населення:

- 1) організовує роботу органу самоорганізації населення;
- 2) скликає і проводить його засідання;
- 3) підписує рішення органу самоорганізації населення та організовує їх виконання;
- 4) видає розпорядження;
- 5) є розпорядником коштів, підписує фінансові документи цього органу;
- 6) укладає договори із штатними працівниками;
- 7) представляє орган самоорганізації населення у відносинах з фізичними і юридичними особами;
- 8) виконує доручення органу самоорганізації населення;
- 9) здійснює інші повноваження, визначені цим та іншими законами України, Положенням про орган самоорганізації населення.

3. У разі відсутності голови органу самоорганізації населення або неможливості виконання ним своїх обов'язків з інших причин його повноваження виконує заступник голови або секретар в порядку і межах, передбачених Положенням.

Стаття 24. Повноваження секретаря органу самоорганізації населення

Секретар органу самоорганізації населення:

- 1) організовує підготовку засідання органу самоорганізації населення та питань, що виносяться на його розгляд;
- 2) забезпечує ведення діловодства в органі самоорганізації населення;
- 3) забезпечує своєчасне доведення до відповідних підприємств, установ, організацій та фізичних осіб рішень органу самоорганізації населення;
- 4) контролює виконання актів органу самоорганізації населення;
- 5) у разі відсутності голови органу самоорганізації населення та його заступника (заступників) або неможливості виконання ними своїх обов'язків з інших причин виконує повноваження голови в порядку і межах, передбачених Положенням;
- 6) виконує інші передбачені Положенням обов'язки та доручення органу самоорганізації населення та його голови.

Стаття 25. Ревізійна комісія органу самоорганізації населення

1. Для контролю за використанням органом самоорганізації населення коштів та іншого майна загальними зборами (конференцією) жителів за місцем проживання на термін повноважень органу самоорганізації населення створюється ревізійна комісія.

2. Членом ревізійної комісії не може бути особа, обрана до складу органу самоорганізації населення. Члени ревізійної комісії виконують свої обов'язки на громадських засадах.

3. Повноваження ревізійної комісії визначаються Положенням про орган самоорганізації населення.

Стаття 26. Контроль за фінансовою діяльністю органу самоорганізації населення та використанням ним майна

Контроль за фінансовою діяльністю органу самоорганізації населення та використанням ним майна в межах своїх повноважень здійснюють:

- 1) збори (конференція) жителів за місцем проживання;
- 2) ревізійна комісія органу самоорганізації населення;
- 3) сільська, селищна, міська рада та її виконавчі органи (в межах делегованих органу самоорганізації населення повноважень);
- 4) виконавчий комітет сільської, селищної, міської ради, який здійснив реєстрацію органу самоорганізації населення;
- 5) органи державної влади відповідної компетенції.

Розділ VI. ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЛІКВІДАЦІЯ ОРГАНУ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Стаття 27. Дострокове припинення повноважень персонального складу органу самоорганізації населення

1. Повноваження персонального складу органу самоорганізації населення можуть припинятися достроково у разі:

- 1) невиконання органом самоорганізації населення Конституції, законів та інших законодавчих актів України;
- 2) невиконання органом самоорганізації населення рішень сільської, селищної, міської ради, районної у місті (у разі її створення) ради, її виконавчих органів;
- 3) прийняття відповідного рішення зборами (конференцією) жителів за місцем проживання;
- 4) перебудови чи ліквідації будинків, вулиць, кварталів, мікрорайонів сіл, селищ, міст, в межах яких вони діють, якщо така перебудова або ліквідація пов'язані із відселенням (переселенням) жителів відповідної території.

2. Рішення про дострокове припинення повноважень персонального складу органу самоорганізації населення у випадках, передбачених підпунктами 1 і 2 пункту 1 цієї статті, приймається сільською, селищною, міською радою на підставі рішення суду, а у випадку, передбаченому підпунктом 3 пункту 1 цієї статті, – на підставі протоколу зборів (конференції) жителів за місцем проживання.

3. Дострокове припинення повноважень персонального складу органу самоорганізації населення не тягне за собою ліквідацію цього органу.

4. У випадку дострокового припинення повноважень персонального складу органу самоорганізації населення вибори його нового складу мають

бути проведені у тримісячний термін з дня прийняття радою рішення про дострокове припинення повноважень персонального складу органу самоорганізації населення.

Чинний склад органу самоорганізації населення виконує свої обов'язки до обрання його нового складу.

Стаття 28. Порядок ліквідації органу самоорганізації населення

1. Орган самоорганізації населення може бути ліквідований у випадках, передбачених чинним законодавством та Положенням.

2. Фінанси та майно органу самоорганізації населення (за винятком переданих йому відповідною місцевою радою у випадку його ліквідації не можуть перерозподілятися між членами органу самоорганізації населення або членами мікрогромади, що мешкають на території його діяльності, а використовуються за рішенням зборів (конференції) жителів за місцем проживання на виконання завдань, передбачених Положенням або на благодійні цілі, а у випадках, передбачених законодавством, – за рішенням суду відповідно спрямовуються до місцевого бюджету та визнаються комунальною власністю територіальної громади, в межах якої діяв орган самоорганізації населення.

3. У разі ліквідації органу самоорганізації населення фінансові ресурси та майно, які були передані для виконання делегованих йому повноважень сільською, селищною, міською радою, підлягають поверненню цій раді у порядку, передбаченому договором.

Розділ VII.

ГАРАНТІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ

Стаття 29. Гарантії діяльності органу самоорганізації населення

1. Органи місцевого самоврядування сприяють здійсненню органами самоорганізації населення їхніх повноважень і координують їх діяльність в межах території села, селища, міста.

2. Органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та їх посадові особи не мають права втручатися у діяльність органу самоорганізації населення, крім випадків, передбачених законом.

3. Органам самоорганізації населення середнього та вищого рівнів, які легалізовані шляхом реєстрації, у місячний термін після їх легалізації виконавчими органами сільських, селищних, міських рад надається в оперативне управління нежитлове приміщення у належному технічному стані, яке може бути використано виключно для реалізації органом самоорганізації населення своїх повноважень. Утримання та ремонт цього приміщення здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету. Кошти на утримання регулярно передаються органу самоорганізації населення.

4. Сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи зобов'язані надавати органам самоорганізації населення на їхню вимогу копії власних рішень, а також інформувати про проекти своїх рішень, які зачіпають інтереси жителів, що мешкають у межах мікрогромад на території села, селища, міста.

5. Члени органу самоорганізації населення мають право брати участь з правом дорадчого голосу у засіданнях відповідних місцевих рад та їх органів при розгляді питань, що безпосередньо пов'язані із діяльністю органу самоорганізації населення, а також ініційованих ним питань.

6. Сільські, селищні, міські ради встановлюють пільги по сплаті місцевих податків та зборів у межах частини, що надходить до відповідного місцевого бюджету, для госпрозрахункових підприємств установ та організацій, заснованих (утворених) органом самоорганізації населення.

Стаття 30. Відповідальність органу самоорганізації населення та його посадових осіб за порушення законодавства

1. Рішення, дії та бездіяльність органів самоорганізації населення та їх членів можуть бути оскаржені до відповідної сільської, селищної, міської ради або до суду.

2. Прийняття органом самоорганізації населення рішень, що суперечать Конституції і законодавству України, Положенню про цей орган та рішенням ради, її виконавчого органу, розпорядженням сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті (у разі її створення) ради, а також рішенням зборів (конференції) жителів за місцем проживання, місцевого референдуму, може бути підставою для позбавлення органу самоорганізації населення всіх або частини делегованих йому відповідною місцевою радою повноважень або припинення його повноважень.

Стаття 31. Відповідальність за порушення законодавства про органи самоорганізації населення

Органи державної влади та місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, винні в порушенні законодавства про органи самоорганізації населення, несуть відповідальність згідно з законом.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Закони України та інші нормативно-правові акти, прийняті до набрання чинності цим Законом, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців після набрання чинності цим Законом:

підготувати та внести до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття відповідно до своєї компетенції нормативно-правових актів, що випливають із цього Закону, зокрема, прийняти Положення про порядок легалізації органів самоорганізації населення, Типове Положення про орган самоорганізації населення, Типовий договір про делегування повноважень місцевої ради органу самоорганізації населення тощо, та затвердити форму Свідоцтва про реєстрацію органу самоорганізації населення;

забезпечити приведення міністерствами, іншими органами центральної виконавчої влади своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

4. Зобов'язати сільські, селищні, міські ради в тримісячний термін прийняти рішення, спрямовані на регламентацію правового статусу органів самоорганізації населення у відповідних населених пунктах згідно із цим законом.

Президент України

В. Ющенко

м. Київ,

“ ____ ” _____ 200_ року

№ _____ -V

ИНФОРМАЦИЯ ОБ ОДЕССКОЙ ГОРОДСКОЙ ОБЩЕСТВЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ «ЛИЦОМ К ЛИЦУ»

Одесская городская общественная организация «Лицом к лицу» зарегистрирована 18 июня 2002 года.

Главной целью деятельности организации является защита и реализация конституционных прав жителей города Одессы.

Результатами проектов, которые реализованы или реализуются сейчас организацией, стало значительное повышение уровня осведомленности населения г. Одессы относительно аспектов локальной демократии и местного самоуправления, повышение уровня участия граждан в процессах принятия решений, защиты их прав и интересов, значительное увеличение роли органов самоорганизации населения в управлении городом, налажено плодотворное взаимодействия между органами СОН и местной властью; развитие профессионализма и способностей актива органов СОН и т.п.

За период своего существования ОГОО "Лицом к лицу" получила **финансовую поддержку** на реализацию 16 проектов (от Международного фонда "Видрождения", Фонда Евразия, Дом Свободы - Украина, проекта UCAN ISC, Программы Развития ООН, Посольства Королевства Нидерланды, Одесского городского совета (конкурс социального заказа), частных спонсоров). Организация имеет устойчивые связи со своими коллегами в России, США, Канаде, Польше и других странах.

В 2003 году на базе ОГОО «Лицом к лицу» создан **Центр организационно-методической поддержки органов самоорганизации населения**, который оказывает такие бесплатные услуги:

- юридическое консультирование по вопросам защиты прав и отстаивания совместных интересов жителей города;
- помощь при создании органов самоорганизации населения;
- бухгалтерское сопровождение деятельности органов самоорганизации населения;
- издание методической, аналитической литературы, информационных материалов;
- организационная и правовая поддержка органов самоорганизации населения;
- предоставление информационной помощи.
- проведение кампаний лоббирования интересов жителей Одессы в городском совете.

Услугами Центра пользуются представители 47 городов Украины. Он координирует и оказывает всестороннюю поддержку всем органам

самоорганизации населения Одессы, которые охватывают в своей деятельности более 500 тыс. жителей.

На базе Центра организационно-методической поддержки регулярно проходят конференции, семинары, тренинги, рабочие встречи для членов комитетов самоорганизации, общественных организаций, инициативных групп, работников органов местной власти Одессы и других городов.

Благодаря принятию Одесским городским советом **проектов решений**, разработанных сотрудниками организации:

- определен механизм создания органов самоорганизации населения в Одессе, обеспечены гарантии их деятельности;
- впервые в Украине органы самоорганизации населения получили возможность получать отдельные полномочия городского совета, финансы и имущество;
- наиболее крупные комитеты общественности в течение месяца со дня своей регистрации получают помещение для своей работы со стоимостью арендной платы 1 гривна в год.
- в бюджете города выделено финансирование для органов самоорганизации населения. Кроме этого, были разработаны и поданы на рассмотрение Верховной Рады Украины поправки к законодательству Украины, касающиеся статуса, процедур создания и деятельности органов самоорганизации населения.

ОГОО «Лицом к лицу» также выпускает ежемесячную благотворительную газету «Соседский вестник» тиражом 10 000 экземпляров. На ее страницах освещаются правовые аспекты самоорганизации населения, примеры защиты жителями своих прав, влияния на решения власти и ход реформ, эффективной деятельности общественных организаций и органов самоорганизации, обсуждаются ситуации нарушения прав членов территориальной громады.

Координаты ОГОО «Лицом к лицу»:

65014, Украина, г. Одесса, ул. Маразлиевская, 38.

Тел./факс: +38 (048) 738-68-30.

E-mail: facetoface@gt.com.ua или alexorl@rambler.ru

<http://www.facetoface.com.ua/>

Контактные лица: Алексей ОРЛОВСКИЙ – Председатель ОГОО «Лицом к лицу», кандидат юридических наук;

Анна ТРЕПАЛЮК – координатор проектов по развитию локальной демократии ОГОО «Лицом к лицу».

ВСЕУКРАИНСКАЯ ОБЩЕСТВЕННАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ **«АССОЦИАЦИЯ СОДЕЙСТВИЯ САМООРГАНИЗАЦИИ НАСЕЛЕНИЯ»**

Всеукраинская общественная организация «Ассоциация содействия самоорганизации населения» учреждена по инициативе ОГОО «Лицом к лицу», Одесского общественного института социальных технологий и других партнерских организаций, занимающихся вопросами развития локальной демократии в Украине.

Зарегистрирована в Министерстве юстиции Украины 14 июня 2006 года.

Главной целью деятельности организации является удовлетворение социальных, экономических, творческих и других общих интересов своих членов путем поддержки местной демократии и развития в Украине движения самоорганизации населения.

Основными задачами ВОО «Ассоциация содействия самоорганизации населения» являются содействие:

- развитию локальной демократии, распространение идей самоуправления и создание гражданского общества;
- реализации в обществе принципов социальной справедливости и социального партнерства;
- созданию эффективной законодательной и нормативной базы местного самоуправления, локальной демократии во всех ее проявлениях;
- развитию международного сотрудничества, направленного на ускорение интеграции Украины в мировое сообщество и формирование в Украине гражданского общества;
- созданию условий для самореализации молодежи и активизации ее участия в процессах государственного строительства и развития локальной демократии;
- активному долголетию людей пожилого возраста, стимулированию их активного участия в общественно-полезной деятельности;
- повышение профессионального и интеллектуального уровня граждан в вопросах самоорганизации населения, участия в управлении местными делами и в других аспектах локальной демократии;
- повышение уровня профессиональной подготовки штатных работников и волонтеров, которые работают в сфере непосредственной и представительной демократии.

Основные виды деятельности:

- образовательные мероприятия (семинары, тренинги, конференции);
- аналитическая работа;

- разработка и издание методических, образовательных материалов по освещению аспектов участия громады в управлении местными делами и решении местных проблем;

- информационные кампании в СМИ и среди населения для популяризации демократических механизмов и соответствующего образования громады;

- консультативная, координационная, методическая, правовая помощь гражданам, органам самоорганизации населения, НГО, распространение опыта среди другие населенных пунктов Украины.

Организация **имеет свои подразделения** в 14 областях Украины (Винницкая, Днепропетровская, Донецкая, Запорожская, Киевская, Луганская, Львовская, Николаевская, Одесская, Полтавская, Ровенская, Харьковская, Херсонская и Черниговская области). Всего, организация предоставляла помощь по основным направлениям собственной деятельности представителям органов местной власти и НГО из 52 городов Украины.

Координаты ВОО «Ассоциация содействия самоорганизации населения»:

65014, Украина, г. Одесса, ул. Маразлиевская, 38.

Тел./факс: +38 (048) 738-68-30.

Е-mail: samoorg@ukr.net

